

Supracoperta și coperta de *Vetre Vulcănescu*

oc **HE** î1/ ^11:

Desene din manuscrise

TUDOR ARGHEZI

SCRIERI

r:

« o .

POEME

EDITURA PENTRU LITERATURA

daxe* Jk~x4

CE.AI CU MINE, VÎNTULE?

CE'AI CU MINE, VÎNTULE?

Ce ai tu, vîntule, cu penele mele? De ce>mi răscolești biletele, îmi împrăștii apa din blid și>mi arunci semințele în zăpadă și noroi? Pe flașnetă mea, mă gîndesc, cocoșat în mine, la țara mea depărtată, cotropită de soare, cu papagali stacojii, verzi și albi în ramurile pădurilor de portocali. Sînt singura pasăre care nu ți*am stat împotrivă niciodată și nici nu ți*am cerut loc, să mă duci, ca pe vulturi și corbi, în marele tău drum de viscole și vîrteje. Te<am lăsat să treci întotdeauna nesupărat pe lîngă cutia cu bilete și Iada mea cu cîntece de lemn. Pentru că nu știi să cînt, în locul meu cîntă fluierile ațipite ale valsurilor dinlăuntru, amestecate cu amintiri de orgi și cu treziri de flaut. Capul meu încovoiat poartă un cioc numai decorativ, cu care nu pot să mușc, și abia mă scarpin cu el. Poate că m*am născut întîi șimții din melci, cu care linia mea de profil poartă o asemănare. Ori ești supărat pe moșul meu?

Un sicilian bătrîn mă duce, pe genunchiul șchiopătat sub caterincă, din dreptul unui chioșc în dreptul unui geam. Mina lui învîrtește o sonată, și pălăria salută, la sfîrșit, ca în *Rigoletto*. Sîntem cerșetori amîndoi, dar niște cerșetori care punem ceva în ureche și deșteptăm suferința plăcută a omului, în schimbul unui gologan învelit în hîrtie și aruncat, pe asfalt, din etaje. Uneori,

trecătorul, oprit în loc dinaintea flașnetei, și a simțit sufletul că i se atinge de cîntecul nostru, ca latul unui cuțit pe zborul tocilei, — și că a scăpărat.

Cîinele sa uitat nițel la mine, sa pitit, sa sculat, ochii lui m-au întrebat cine sînt și ce sînt, și cînd i'am răspuns:

— Coocool!

i'au căzut urechile și coada, și sa pus pe fugă, uimit de voce și disperat că vorbesc.

A venit la mine pisica de catifea, ca o fantomă de fum, călcînd pe puf și surizînd din pupile de alamă și chihlimbar. Gurița ei trandafirică a șoptit ceva. S'a întins pe spate ca un sfinx elastic, somnoros, și m'a chemat, cum cheamă marea întunicul din stele, ca să se legene împreună. Prin fulgul pîntecului alb am numărat șase grăuțe de frumuseți mărunte ale țîțelor ei noi, m'am mirat și am zis:

— Coocool!

însăpăimîntată de glas, mița s'a înnodat dintno săritură, ca un fular pestriț, și a pierit.

Cu șaricile m'am înțeles, și mai ales cu cobaiul. Acest brînzoi cu ochii fierbinți, alb ca tibișirul și bălțat castaniu, sa vîrît lîngă mine și sa împrumutat din simburii mei, ca un cămarad. #am șoptit la ureche:

— Coocool!

și nu s'a speriat. Căci șoarecii și cobaii au învățat multe de la chinezii bătrîni și nu le-au dat uitării, ca berzele albastre, călătoare deasupra oceanului gălbui.

Sînt papagal singuratec, în sihăstrie eternă. Ce ai, vîntule, cu penele și ce faci tu cu biletele mele? Ești ager, dar ești prost. Vîntule, înghețule, tu nu știi să citești. . .

SÎMBURII DIN MIEZURI

În fiecare lucru tăcut, auzul descifrează o șoaptă, ca într-un clopoțel încremenit pe costumul de bal, din dulapul clovnului în vacanță. Adie piatra, cîntă lemnul, șuieră huma, de o dospire interioară. Ți se pare că sînt leneș: ascult. Vîntul vorbește ca mînia, adunînd în orchestră vocile pulverizate în lăuntricul firelor de viață. Un glas, nu mai tare decît al scrumului rupt, mai mic decît o furnică, mișună pe dedesupt, fără localizare, în beciul moleculei, — închide ochii și auzi! — rod lanțurile prizonierilor părășii și se macină o pilitură, mai nepipăită decît umbra, o umbră de umbră, ecourile unor ecouri, nuanțele unei nuanțe.

De mii de ani alerg săd prind și săd am, ca un copil cu neputință de îmbătrînit, neobosit, după fluturi, cu o pungă de mătase în virful unei trestii de bambus. Invizibila rezonanță, neauzita paliditate trece printre firele urzite des, cum trece din lucrul lucru, din mușenie în mușenie, din granit în pămînt, din pămînt în floare, din floare în nimic. . . E un nimic în care umblă ceva, și e ceva în care este nimic. Auzi? Vocea fără flaut, după ce flautul e aruncat în foc odată cu vioara.

Firimiturile voioase dansează la o lumină de părtată, de constelație peste telescop. Ele sînt nude, virgine și eterne și se joacă de cîte ori obolesc, ca fetele adevărate, din internatul din

Alpi, cu un inel, pe care ştd strecoară, închis în mîinile împreunate, prin toate mîinile împreunate şi închise ca nişte scoici. La cined inelul? II are garoafa? Il are granitul? e în gura moru* nului? s'a cîrligat în părul Gorgonei? Il are acum trestia bălţii, ori a sărit în ulmi?

Uited. Nu e. Era?

Şi alerg prin ceruri de mii de ani, tînăr şi gol. N*am avut vreme să stau şi să mă scald în mare şi izvoare, ca să nu fugă cerul mai iute decît mine. Şi alerg prin ceruri copilăreşte. De aceea am rămas murdar şi păros în mijlocul zărilor pure şi al pardoselilor de stele curate. Mă vezi cum alerg? Am ajuns în fundul lumii. Vino dacă vrei, şi tu, să ne iubim fugind, neopriţi în îmbrăţişarea adormitoare a pămîntului, ca două stele parechi. Dacă te ții după mine, putem ajunge împreună.

Am pomenit de umbră şi mi se pare că ea e fiinţa văzută a vocii neauzite. Vrei să prindem umbra amîndoi, păşind pe vîrful picioarelor printre tulpini şi bozii? Să o culegem şi să o punem în poala ta de mătase, crisalidă roşcovană a unui fluture, care, cînd va zbura din pînjenişul ei, va fi noapte şi va rămînea tot nevăzut.

Auzi aripa lui? S#a mişcat în tine şi sa desfăcut ca penele unui fazan care se întinde a somn pe o creangă de mărgean.

FATA DE DEMULT

O fată cenușie, cu jarul ochilor verde în ple*tele negricioase, ca bălăriile sărate ale mării, a fost osîndită, odinioară, cîndva, să i se reteze capul, pentru o greșeală, cu securea. Pe vremea din poveste, stăpîinii puteau să scurteze viața cui poșteau, cu nejudecată, pentru că nici o judecată nu era mai dreaptă decît a lor. La necaz și la beție, numai muzica și sîngele, amestecate, pu*teau să*i potolească, și nici o ispravă, — nici bună, nici rea, atît se asemănau isprăvile bune cu isprăvile rele ale stăpînilor, — nu se putea trece, după rînduială, fără tăiere și înjunghieri.

Fata cenușie și*a cerut Stăpînului cruțare, fă*găduinduă să*i spuie seara povești, să*i legene cruzimea cu basme frumoase, dacă se va îmbuna să o ierte pînă la isprăvitul poveștilor ei; și nu*mai după aceea să o trimită gîdelui împărătesc.

Împăratului i s'a părut făgăduiala plăcută. Dete porunci și primi pe Fată la picioarele lui, pe papura de catifea cusută cu aur, să*și depene, în auzul împărătesc, furca de basme. Din copilărie, Fata făcuse covoare, care începeau tot din furca de tors, se răsuceau în sculuri și gheme, vopsite cu coji de copac și cu buruieni fierte, se prindeau în războaie și, urzindu*se tari, se țeseau, bătute cu pieptenele de fildeș. Acum, la curtea celui mai puternic împărat din țara depărtată a Rasă*ritului, ea se legase să scoată de*a dreptul co*

voarele din furcă, fără vopsele, fără nici lână, nici mătase; așa cum fac stelele lumină — numai cu văzduh.

Împrejurarea și munca Fetei erau cumplite. Din pământ, din zare, din flori și din închipuiri, trebuia să se iște poveștile, care îi întârziiau, zii* nic, moartea cu o zi. Când nici nu începuse, ea se temea că se va opri odată, și că, într'o seară, pe negîndite, i se va rupe firul.

Întîia poveste, a serii celei dintîia, Fata o întoc* mi povestind, în clipa în care Stăpînul binevoise să*și deschidă urechea și să asculte. Pășind Stăpînul în odaia de sîdef, unde îl așteptau roabele cu brățări de aur la mîini și la glezne, și sofaua, Fata încă nu știuse ce avea de grăit, și, îngenun* chind înfricoșată, căuta, în mintea ei, un început. Se bizuise nu pe o ispravă știută, ci pe o taină sufle* tească, pe o pornire a inimii, plâsmuitoare, ca atunci cînd din necunoștință scotea, pentru covoare, chipuri și împărechieri. Când ar fi, pe neașteptate, să tacă, Stăpînul, necăjit, va trimite pe Fata mincinoasă la moarte.

Închinîndu*se la ivirea lui printre slugile împă* râtești, ea găsisese, îngenunchiată, taina din tainele sufletului, aceea care face din nou cu puțință plâsmuirea dintru început a lui Dumnezeu și scoaterea vieții din nimic. În prima noapte, ea povestise pînă la revărsatul zilei, și Stăpînul, iz* butind să nu adoarmă, rămas vrăjit și leneș, făcu semn cu mîna că Fata poate pleca la hodină.

De atunci, în toată noaptea, Fata cenușie și*a povestit tainele, sporindu*și zilnic viața cu cîte o zi nouă. Astfel, i*a mai stătut pe umeri capul încă o mie și una de zile și de nopți, adică în totul aproape trei ani de zile și de nopți. Stăpînul avu timpul să*și uite osînda, și Fata rămase în palatul împărăției, în încăperile cu hrîsoave, za* pise și sigilii, cu însărcinarea să scrie, pe piei de

căprioară tăbăcite cu lustru, tot ce povestise, ca să rămie împăraților urmași zestre și podoabă a gândului și a cuvîntului, în ceasurile de hotărîri pripite și de nehotărîre.

Scriitorul de povestiri din împărățiile de mai tîrziu, urmează pilda cu Fata cenușie, destrămă-tă, *n trupu*i zvelt și frumos, încă de acum vreo cîteva mii de ani, prin preajma apelor Eufra-tului, în lutul moale, dedesubtul lespezii albe, culcată peste mormîntul ei, ca să nu fie dezvelită de vulturi și șacali. El povestește zi de zi o împrejurare a sufletului și a pămîntului, ca să nu piară și ca să i se pară că trăiește ziua îndoit: o dată cu sine și o dată cu împrejurarea povestită, trebuind să îndreptățească zi cu zi fărîma de pîine pe care o gustă, și picătura de apă sorbită. În ziua cînd n'a mai știut să povestească, simte gîdele împăratului mîniat, care i de cele mai multe ori Destinul, apropiindu*se de el... împăratul își scotea mulțumirile din chinurile răbdate ale povestitorului, dar acum poruncește pitarului să i taie tainul.

Fata povestise împăratului ei timp de o mie și una de nopți, împreunînd năzăreala gândului și a basmului cu lumea, puind cîntecul să viețuiască și să zburde ca omul, ascunzînd pe oamenii de pe poteci printre dalii și stupi și pitind fete*le' printre leuștean și busuioc. Scriitorul are timpul mai mic, — pentru că și împăratul lui e mai mare, — și el va povesti, ca și Fata cenușie, de la care a învățat amărăciunea dulce a sufletului, tulburat de scurgerea într*însul a pîraielor lucii din întuneric, timp de cincizeci de mii de zile și nopți. . .

HÎRTIA

De câte ori îți îndrepti condeiul înspre hîrtie, ai o șovăială. Inefabilul material, alb, cel mai frumos și mai gingaș inventat de om, pare tăiat din valurile cerului, căptușit cu foi transparente, aduse plutind din văzduh. Poate fi ceva mai curat și cu mai multă ușurință murdărit?

Bagă de seamă, scriitorule: apropiere de ea cu sfiială, — și adulți aminte, tipografiile, de călugării de la teascu cu slove: înainte de așter* nerea ei peste plumb, făceau câteva metanii și sărutau Sfînta Coală. Cîte foi ale Evangheliei de la Ioan, cu tiparele scobitem lemn de păr, ieșeau din tiparnița mînăstirii? Zece pe zi? Poate că mai puține.

Pagina — cu trei mărimi de chirilice negre: o mărime pentru citania în biserică, o mărime pentru tîlmăckea înțelesului ascuns, — căci înțe* leșul adevărat e întotdeauna ascuns, att în cuvînt, cît și în lumina zilei, și mai departe de ea, — iar mărimea cea mai mică, pentru aninarea unui înțeles de altul. Tiparul dă pe față lucrul necunoscut, și tipografii aceia știau cu ce umblă mîinile lor. La început era Cuvîntul, și Cuvîntul a rămas de atunci mereu la început. Nu simți tu, întnadevăr, cărturarule, că sînt noi în fiecare zi cuvintele tale și că de cîte ori iei pana, ca să le dai în vileag, e o caznă ca la facerea lumii, și în fiecare zi o înviere din morți? Nebunatecule, tu te joci cu

firul de beteală viu: să nu fie în deșert — ai să dai socoteală dacă*ți moare între degete, ca un licurici. Tu trebuie săd adăogi cuvântului viu puțină ta viață, și nu să i'o scazi pe a lui. Osînda țîce aspră: rămîne pe hîrtie murdărie. În loc să faci ca floarea, tu ai făcut ca musca. La ce te*ai mai apucat să zbori și să cînți, dacă aripile țî*erau mici, tînnălțarea pitită și glasul sterp?

Unul sfințește hîrtia acolo unde o sută o spurcă, nevrednici de mîntuire. Nu se puteau ei mîntui într-un fel, cu o strădanie mai potrivită? Duci pe coblițt apa din fîntîna altuia și n*ai înfumu* rarca că ai focut'O, apa, tu. E o mîntuire să o împărți proaspătă și limpede plugarilor înseto* sați. Samariteanca s'a mîntuit tîrînd în sus, frecată de ghizduri, ciutura cu răcoare. Nu ești mulțumit: vrei să fii și Hristos, și nu vrei nici să te răstignești, îți place să fii un lisus gras, cu gușă pămîn* tească, un lisus de sofa și de jilț, răsturnat, nu răstignit.

Foaia mea preacurată, porumbielul meu și al Sfîntului Duh. Vinoumi să te păstrez cum ești și să mă uit la frumusețea ta nevinovată și liniștită, comoară! Și nu m*oi apropia cu pana de tine, țî*am jurat, ca să*ți tulbur undele în zadar. Numai cînd m*o chema pe șoptite graiul de care ascult, atunci o să*mi treacă pe fața ta întinsă gîndul, ca un fluture adăpat, în plutire, cu bobul de rouă furat oceanului, înainte de a se îneca în ne* sfîrșirea lui.

Scriitorule, ai mînjit multă hîrtie. Tipografiile, ce ai făcut? Ai pierdut ceasul mare, pe care dăsiseră scriitorii la opaiț. El nu mai bate în slova ta luminată de un părete cu cărți. Tu faci, scrii* torule, tiraj.

Tainele, înțeleșurile, chinurile, jertfele unde au rămas?

2y. Of "jju"

jugeti mapeze
siropul ^ cina pînă la puncta iarna ce-o să vă

... ..

CULEGĂTORUL DE SEMNE

De cînd mă folosesc de colaborarea ta, domnule Tipograf, sînt, aş zice, patruzeci de ani, dacă nu mi*aş aduce aminte că mă «culegi» de cinci veacuri întregi. . . Semn cu semn, literă cu literă, mi*ai refăcut manuscrisele în plumb, oprindu*te la punctul meu cu punctul tău şi dînd slovelor dezordonate linia şi simetria unui meşteşug de giuvaere. Ai ezitat la ezităriile mele, te*ai împie*dicat unde mă împleticisem eu, ai fost colabo*ratorul îndoielii şi bănuielilor mele, prezente încă pe manuscris.

Tovarăş bun, tovarăş credincios, vrednic drumeţ cu mine, cum s*a făcut că te*am scăpat din vedere patruzeci de ani şi, după ce mi*ai scos la lumină miile şi zecile de mii de rînduri, pretutindeni martor mut, nu te*am pomenit în nici unul?

În toate limbile, de la Sfînta Scriptură pînă la stihurile de dragoste şi de amărăciune, degetele tale inteligente, pipăind crîmpeiul de plumb în celulele pupitrului tău, tîlmăcesc, pentru ochii cititorilor de gînduri, sămînţa şi pleava intelec*tului meu. Mina ta dreaptă ciuguleşte în lada cu despărţituri pătrate, ca şi ciocul lui Coco în sertarul cu bilete, şi scoate mereu o noutate veche, înfrăgezită de cuvintele întoarse la alte înţelesuri şi izvoade.

Năravul nostru s*a îndătinat să facă parte din zestrea cea mai aleasă, şi lumea ne primeşte să

spunem seara, cu slove, cele ce au văzut ochii noștri, necurmat uimiți de lumină. Cum se în* tocmește gândul scris, știe mai bine albina, care, din pulberi necântărite, face putini de miere, cu lacrimi ascunsem stupi, în alveole. Luăm puțin din cer și puțin din floare, puțin din cuget și puțin din chin, puțin din credință și puțin din necre* dința, și umplem cuvintele cu măduve dulci.

Tu, din miezurile noastre dumicate cu vârful penei și așezate unele<ntr*alte și amestecate, ai făcut cărți și biblioteci, încet, încet, secundă după secundă, cinci sute de ani, dragul meu Zețar, care, fără să știi, ca și noi te*ai aflat, pe când cîntai și fluierai, că schimbai fețele vieții, cu o firimitură de cositor și cu un praf presărat în topitoare, de antimoniu.

Aș aduna cazna ta de o parte și cazna mea de o parte, ca să le aseamăn și să le deosibesc, și mi*e teamă că totul tău întrece de câteva ori cîtul meu de cîntăreț și de povestitor. La covoarele tale groase, țesute din încrucișări de fire mici, eu nu am adus decît întocmirea chipurilor și culoarea. Cum aș putea să le despart, ca să fac o movilă de urzeli și o ulcică de vopsele, fără să mă rușinez?

Îmi place să stau ore, zile și vieți în atelierul tău, numai ca să mă uit la tine lucrînd, mai mult în aer decît în materie, umblînd cu mîna pe deasupra cutiilor tale mici, ca un organist, care, din singura atingere cu fildesul, scoate un plîns și un hohot al nădejzii.

De la culegaie, tu treci la teasc, și din teascul tău iese foaia mîzgălită cu semnele tale, cu litere mărunte negre și cu începuturi mari. Niciodată n*am așteptat lîngă «mașină» liniștit ivirea din* tre «valuri» a colilor albe, pe care se strămută gândul și licăririle lui din taină. Și de cîte ori mîinile tale negre, de coșar murdar de funingini

și ulei pînă la ochi, îmi aduceau pe dedesubt,
ca o maramă a lui Crist, purtătoare de reminis*
cente selenare, coala mare de hîrtie tipărită, eu
ți le sărutam cu smerenie, închipuind, și ți le*ăș
fi sărutat cu adevărat, dacă nu mă sfiam că ai
să crezi că am înnebunit.

LUMINĂ DE TOAMNĂ.

Locuită de o mie de miracole neîncetate, viața pare un basm etern și straniu, care poate fi între rupt oricând și reluat. De la frunză pînă la Aldebaran și licurici e numai podoabă, visare și taină. Nu poți topi un bob de sare pe limbă, ori miroși o floare, fără ca să se tulbure în tine, mare bolnav, sufletul, ca o fîntînă de rîpă.

Deasupra cărții în care citesc, scrisă de unul din semenii mei uimiți, atîrnă din boltă ciorchinul, greu ca de piatră, al strugurilor cu bobul mare și vînat. Striviți în buze, ei mustesc ca niște țîțe, și belșugul lor aduce aminte maternitatea și splendida dărnicie.

Vinul și laptele, din cîte musturi țîșnesc pe lume, par cele mai ciudate. Schimbarea din rădăcină, a măduvei și luminii, în suc de bucurie și vigoare, se aseamănă cu renașterea la timp potrivit a sîngei lui în lapte. Știința, care la analiză știe să descompună această schimbare de natură, de formă, de consistență, de culoare și gust, într-un număr de iviri mai mărunte, nu-i poate micșora nici frumusețea, nici misterul. Natură un șir de parcuri definitiv închise, și noi ne mișcăm într-un spațiu mărginit de jurîmprejur, ca pasările de pradă.

Toamna, mai frumos decît orice carte și mai viu decît orice gîndire e paharul cu scînteii pe care țid întinde podgoria. Chibzuit cu încetineală

și migala, ciorchinul se alcătuiește bob după bob, ca un pumn de mărgăritare, și roua prețioasă, pe care o strânge prapurul și catifeaua diafană, pare adunată cu trudă, ca mierea, firimitură cu firimitură, de niște roiuri nevăzute.

În mijlocul aurului cernut pretutindeni, omul umblă din buruiană în buruiană, ca un păianjen alb, și mii de păianjeni, cu ochii de foc, străbat viile la cules, în bucuria tinereții eterne.

Întîi secerișul și^apoi culesul învață, mai lămurii decît o filosofie propovăduită de un doctor ridicat pe^o catedră într^o sală posomorită, puterea muncii și valoarea efortului neîncetat. E învățătura veselă, în sînul luminii, în universitatea florilor și a par^fumelor călătoare. E vorbirea înțeleaptă, cochetă și fastuoasă a pămîntului, care cuvîntăm spice și fructe. E sămînța fecundă, aproape nevăzută, a griului; bob cu bob, ea clădește măgura de aur din care scoate pîine, sînge și fericire găleeita cu cercuri de fier a muncitorului.

Divinități robuste străbat holdele și se umbresc subt frunzele viei. Legea noastră pare între dînsele meschină și amărită, și idealurile noastre, — care nu se îmbată cu ele, nu se sărută cu ele și nu joacă în jurul lor, goale și sprintene, — sînt ca niște cerșetoare înfășurate în zdrențele azvîrlite de niște zei sănătoși, cruzi și cîntăreți.

În fundul țării trece hora lui Dionisos, zglobie și nudă, victorioasă. Uriașii cocoșați ai cetății, învinși încă o dată, gem și oftează și sîngeră de biciul de aur al vieții. îi lovește și trece.

Vizionar steril deși tînăr, aplecat pe o filă cu înțelepciune multă, i^auzi, hora cîntă. . . Arun^că^ți cartea și du^te, ca să te întorci mai tînăr, mai fulgerător și victorios. . .

PARAVANUL DE AZUR

Se gătește de o sută de mii de veacuri frumoasa, și încă nu și-a pieptănat pletele pînă'n vîrf. Lighele ei cu apă au fost scoase din Eufrat și improspătate din Iordan. Pînă și-a isprăvit unghia degetului mic de la un picior, murise Eghiptul, și frumoasa nici pînă azi nu știe că s'a născut Cartagina și a murit. Și-a lăsat dulăul între piramide, pînă și va unge sîinii cu uleiuri parfumate, și dulăul a împietrit de așteptare, cu ochii către stăpîna frumoasă, care și-a tras împrejur perdeaua albastră, ciupită de molia de argint.

Ei vremea îi este și azi de prisos, ca unei cadîne cu tezaure mari, darurile de aur și mărgăritare ale unui prinț arab. Visteriile timpilor, din care nu poate cheltui nici ore, nici zile, neavînd ce cum să pără mai bun, îi aparțin întregi: cum ar interesa-o vremea și viața noastră? Călăreții curtenitori, care au voit să-i sărute călcîiul de subt paravan, au răbdat să și isprăvească toaleta și au îmbătrînit și au și uitat-o. Uite, harfele noastre au așteptat-o, și s'au înnoit de mii de ori cîntecele zadarnic și corzile rupte subt unghiile tocite pe innuri.

Frumoasa e bogată și stearpă. Sînul ei nu știe să dea lapte, pîntecul ei nu știe încolți, — și vorbele dragostei îi sînt reci. De un sînge cu luna, de o fire cu lespede sticloasă, ea s'a întîrziat la unghia degetului mic, — care, cînd îl isprăveșe, i se pare urît, și ia lustruitul de la început. I'am

zărit totuș surîsul, și de*atunci toate femeile
par slute, și căldura lor pare mînjitoare. Cine
mai poate să uite?

De o sută de mii de ani, de cînd ni s'a părut
că am ghicit*© prin văzduh, inima ne*a rămas
pe veci săgetată. Nu! spada dreaptă ne*a stră*
puns*o și a rămas acolo, potrivită cu făgașul spin*
tecăturii, ca în teaca ei adevărată.

S'a răscolit sunetul adînc al pendulei: E ceasul
1931 fără cîteva minute. N'ai mai isprăvit?

SEMĂNĂTORUL DE SCÎNTEI

Viața mi*a fost o lungă noapte de veghe neostenită la căpățiul Madonei. Culcată pe așternutul albastru, cu mâinile împreunate la piept, ea dormea, între patru luceferi, în roaba cerească. Se strămuta Carul, mă strămutam și eu, în pasul încetinat al sfântului vicleim de argint. Eu eram, dacă vă aduceți aminte, și rețeaua de fum alburiu care învăluia partea locului cu o năframă de sîdef; eu cu cădelnița mea, și în cădelniță cu al cincilea luceafăr, arzînd cu o flacără înghețată.

Într-o noapte din noaptea mea totală, Carul s*a apropiat mai mult de pămînt și, fiindu-mi sete, am pus talpa mea pe lut, și, pînă să mă adăp dintr-o fîntînă cu lanțuri adîncă, a plecat Carul cu Madona și nu Dam mai putut ajunge. Am alergat la toate marginile șesului și pustietății și ham așteptat să mai treacă o dată pe lîngă picioarele mele desculțe în pulberea fierbinte, ca să-mi iau locul din nou, — și pretutîndeni el a trecut mai sus de mine, urmărit de ruga și de închinăciunea mea.

Înțeleg de ce vă sfiți de mine și de înțeleșul meu, voi, pe care vă miră că un om poate străbate lumea cu o cădelniță și cu capul ridicat spre Tărie, ca subț o fereastră de unde așteaptă săd pice o garoafă. Am făcut unelte cu corzi și am învățat să cînt, frămîntîndude subț streășină lui Dumnezeu. Am luat ghiersul vîntului în sufletul

meu, pribeag ca o vîsla pierdută din marginea luntrii, și ham împins în sus, împreună cu șoaptele mele. Vocea pădurilor am împletite cu stihurile apelor călătoare și am trimis*© departe.

Iată, viorile și cobzele mele, neînsuflețite, atîrnă spînzurate în plopul din fața chepengului bordeiului meu, săpat în țărîină, ca un mormînt de viu, — și cădelnița mea fumegă încă înaintea cerurilor din care am căzut. Ca să zac, îmi trebuie giulgiu albastru; ca să plîng, îmi trebuie o cris* telniță de piatră pentru lacrimi; ca să gem, îmi trebuie martur heruvimul — podoabele firești ale suferinței mele.

Am plecat în colburi, pe drumurile care umblă și care nu sosesc, și, amestecat cu turmele, cu cirezile, cu oile, cu caprele, cu vacile, cu cîinii și cu ciobanii, am deschis pleoapele zilelor pe piscuri înalte și jos pe mostiște, — și, pentru că mă pricepeam în stele, am rămas în cele din urmă pe baltă, ca să le prind.

De atunci încoace, adun stelele cu plasa, de cum înserează, și*mi umplu luntrea cu ele, ca să mă mîngîi, și, cu gîndul, le seamăn în urma plugului și a griului, după ce cîmpul rămîne singuratec. Și stelele se sting în luntrea mea, cînd ies cu ele la țărîm ca să le descarc, în fiecare noapte, murind în lumină, ca niște licurici, — și munca mea începe din nou la scăpătat. Nu mă pot obișnui cu pămîntul pînă ce nud voi semăna cu stele, ca să răsără împărechiate ca trifoiul și țăpoase ca spicul.

Umblînd cu focurile reci, mîinile au degerat, unghiile au căzut, și brațele au ajuns ca niște mădulare de camforă, ca o ceață tare, în care a rămas o pulbere de lumină. Noaptea mea bună va fi aceea în care, prinzînd luceferii toți din baltă și încărcînd luntrea cu constelații, voi nimeri țărîmul înaintea de luminat și le voi

semăna pînă ce nu scapără răsăritul. De aceea, plasa mea se innădește zi cu zi, urzeala sporește, pentru ca dintr'o singură aruncătură să cuprind odată undele întregi și să răpesc cerurile pe de desubt.

Iată*mă sculat în luntre ca o statuie, fermecînd apele și citindude molitvele nădejdlor mele. Căci dacă nu voi putea prinde cerul în plasă, poate voi izbuti să îngroș balta prin descîntece și cîntări, și să*mi scot luceferii ce*mi trebuiesc, ca niște simburi de lumină, rupîndu*i din mîlurile închegate. . .

GRĂDINA CU LEACURI

— Sînt un necunoscut care vine săd cunoască. Roagăd să mă primească. De cincizeci de ani caut cărarea care duce la el, — și, acum cînd am găsit*o, nu mă mai pot întoarce de unde am purces. Fii bun și du*te ded spune, iar pentru osteneala ta, ține: un ban de aur.

— Păstrează*țid, stniine, și întoarcere acasă. De cînd ne*am strămutat aci, toată lumea a căutat săd iscodească zadarnic. Batem poartă, poarta răsună. . .

— Dar eu îl iubesc.

— Iubești un necunoscut. Și muma lui ba iubit, poate mai mult decît tine. A lovit și ea în clopot și a plecat și ea cu mfinile la ochi.

— Am auzit că stăpînul tău este meșter în vindecarea sufletelor. Mi*au spus cîțiva prieteni de*ai lui, din copilărie.

— Prieteni nu a avut, și copil nu a fost nici* odată. Vrac de suflete — nici atît. Nu*ți înțeleg destul de bine gîndul.

— Pentru doi. . . pentru patru bani de aur. . . pentru zece. . . te vei duce. Spune*i că un călător cu sufletul oboșit, a părășit o țară cu cincizeci de biserici mari, de piatră, cu două sute de orașe minunate, cu scobituri de mare de cleștar, — și vine să*i ceară sfaturi. Am un palat închis pe dinafară în coji de sedef și tencuit pe dinlăun*tru cu pietre prețioase. O mie de roabe tinere

măscuită. Le privesc dimineața scaldându*se întrmn lac de sticlă de zece pogoane. Cele mai dulci fecioare de pe lume tresar bucuroase că ochiul meu le învăluiește. Sînt stăpînul unei omeniri de învățați și de mari negustori care se tăvălesc să lingă teaca spadei ce vezi, dimpreună cu feme*ile, cu fetele și cu flăcării lor. Spune stăpînului tău că sînt puterea sfîntă și închinată, răzimată pe număr și întîietăți. Trebuie să îmi deschideți. Sufletul meu cere hrană, și o poartă cum mus la beciurile mele cutează a se împotrivi. Du*te de*grabă. . . Aștept. De unde nu, sparg zidul și intru.

— Zadarnică trudă și laudă copilărească. Aurul tău se adună îndoit în casa noastră, la mătura de dimineață. Fă patru pași la stingă și vezi: gră*tarele sînt dezvelite pentru tot trecătorul: cine vrea să fure o poate face liniștit.

Pe o movilă de aur, împrejmuită cu ostrețe, zăcea o scoafă albă, îngropată pînă la șolduri.

— E bălegarul nostru, adaose paznicul porții. Trimiteri robii săd încarce. Cîți robi ziseși că*ți ascultă porunca?

— Opt sute de mii.

Paznicul își întoarse capul cu căciulă și șuieră subțire. Patru tigri ieșiră din perdelele de ver*deață, și,*n fuga lor, unul, bucuros peste măsura, greșindu*și săritura, căzu ca un copac, din*coace de poartă, în partea străinului stăpînitor, înghețat de groază.

— Nu te teme, omule. Piscicile noastre sînt blajine. . . Lasăd să*ți miroasă spada.

Tigrul își umflă spinarea, se dete înapoi și se aruncă peste poartă, înlăuntrul grădinii înțe*leptilor, într*o curbă lungă prin văzduh, de înno*tător. Paznicul întoarse spatele, urmat de pisoi, lăsînd firida zăbreilită a porții deschisă.

— Un călător cu sufletul ostenit! răcni străinul, scuturînd poarta din belciuge, iar paznicul dete

din umeri, cufundat în citirea unei cărți, pe care o trăsesse din cingătoare. Apoi, luîndu*și parcă seama, paznicul se întoarse către poartă.

— **Trimiteri** mîțele la odihnă și deschide. . .

— Am uitat ochiul porții deschis.

— Dar ce citești, paznicule neascultător?

— **O** carte scrisă în limba voastră, o **limbă pe** care o vorbiți și totuș nu o înțelegeți.

— La noi slugile citesc dorințele Domnului **și** sînt mulțumite.

— În grădina noastră nimeni nu*i slugă, nimeni nu*i stăpîn.

— Dar cine mătură bălegarul de care vorbiși, cine tunde copacii, cine hrănește tigrii?

Paznicul se apropia citind.

— Nu sînt puternicul din țara mea, sînt un biet sărac și sînt un om deștept. într*altfel cum s*ar putea să*mi fie sufletul obosit?

— Dacă ești sărac, să*ți arunc o lopată de bălegar. El e pîinea voastră cea de toate zilele și visul vostru covîrșitor. Adună, ia cu tine **și** du*te sănătos. Dacă ești într*nadevăr ostenit, caută în tine arama vindecătoare și o vei găsi. Leacul tău nu este la altul: cercetează*te bine.

Paznicul trînti capacul firidei de fier și scrișni un zăvor.

LUMINA

Lumina em geamul tău și în paharul tău cu apă. Em ochii tăi.

Ești ca un pom cu mugurii aprinși. Lasă*ți ramurile să pornească. Lasăde să meargă pînă acolo unde singure se vor opri. Acolo face ramura fruct. Alte ramuri vor încolți și vor pleca în sus din trunchiul rădăcinilor tale.

Nu ieși din sufletul tău, nu călători cu alte suflete, ca în niște bărci fără lopeți. Barca bună, cu lopețile tari, e sufletul tău, e gîndul tău. Pentru brațele tale, numai sufletul tău are vîsle potrivite. Adevărul tău numai în tine se află, și numai limba ta îl poate țilcui. Fiecare om vorbește, cu glas deosebit, un grai deosebit. Minte cu minte nu se înțelege deplin, înstrăinată de graiuri. Tu ești unul, și ceilalți sînt sute de mii de mii. Tu pe unul singur trebuie săd mîntuiești: pe tine. Pomul vede numai de cireasă lui.

Aș vrea să fac din fiecare din voi o comoară închisă, bine zidită pe dinlăuntru. închidere în za și ascunderi ochii în coif, și în trupul tău de fier în*cremenit mișcă*te nevăzut, ca argintuhviu în stîncă.

Lumea nu este aceea care se vede: aceea pe care ți*o închipuiești. Intră în închipuirea ta adînc și ieși pe tărîmul celălalt: nu te dezlipi de închi*puirea ta.

În tine se găsește lumea întreagă, oglindită pe dinlăuntru. Ca în bobul de mei, zac în tine

puterile taurului și farmecele tainelor strînsem miez. Plodul tău ascuns, pe care mai știut săd cauți, e huștia și aluatul vieții; gîndul tău, ca o drojdie vie, o sporește, înzecind^o în copaia ei. Ceea ce cauți în alții, se află pe măsura înțe* leșului tău în tine, rătăcitorule.

De ce pribegesti în grădinile străine și'ți lași florile negrijite, și, copacul tău, cu omizi? Mireasma ta nu ți se pare bună, fiindcă nu o cunoști, altoaiete tale ți se par sterpe, semințele tale — goale, fiindcă sînt ale tale. Gîndește*te bine: e cineva mai bun ca tine? Nu e. . .

ROBUL

Noi trebuie să ne tragem dintrmn lung șir de robi din timp. Cineva îmi spune: «Nu e voie!» tocmai atunci cînd mă pregătesc să mă bucur, — și ascult! Am aflat, cu vremea, toate bucuriile oprite și nvam obișnuit cu suferința că nu e voie nimic. Am ascultat porunca, dar mara ascuns: «Nu e voie. Bine. Stăpînirea mea începe acolo unde a celorlalți sfîrșește.» Și, treptat, ferit de bunătățile țării, m'am apropiat, fără să vreau, de o zare, care seamănă cu cerul, și de un tovarăș, care seamănă cu Dumnezeu. Bine, nu e voie: la urma urmei, am bucuriile mele.

În ființa mea de țărîină au intrat, cîte puțin, ceara lunii și icoanele de argint ale apelor, și nu mai seamăn nici cu ceilalți, nici cu mine. E adevărat: lucrurile se înțeleg la marginea cuvintelor, și cuvintele nu sînt de ajuns ca să le înțelegi: e nevoie de har. Aci niciodată vocea nu s'a sculat dintrmn jilț ca să mă oprească: aci e voie și aci mă simt în casa mea, în casa codrilor, a fîntînilor și a vulturului negru.

Beat de voie bună și cu paharul ridicat, m'am oprit în mijlocul dănuirii, am căzut pe gânduri, pierzînd potirul de cleștar, aruncat de stînci. «De ce nu mai joci?» m'a întrebat cobzarul. «Nu e voie!» i'am răspuns. A ris cobzarul, și risul s'a dus învîrtindu'se în vârtejul horei, din gură

frumoasă în gură frumoasă. Veni un moșneag întristat și m'a întrebat: « Ai spus ceva, că nu e voie, și am aflat în capul pădurii și am venit să*ți spun că ai dreptate: nu este voie! ». Și a mai venit un flăcău cu sprâncenele îmbinate, și tot așa mi'a spus: « Nu e voie ».

Dar mă răzvrătesc. Cum să fie voie pentru toată lumea, și numai pentru mine să nu fie? « Este voie! am strigat. Uite că este voie! » Și, cu pieptul înaintea, ca o platoșă de amenințare, și cu o spadă lucie în pumn, am pornit către ceruri. Și de colea, din sulfină, a ieșit un greiere și a zis: « Nu e voie! ». Și de dincoace, din păpădie, a ieșit o verighetă roșie și mi'a spus: « Nu e voie! ». Și a trecut peste mine și o pitulice, și tot așa mi'a spus, zburînd: « Nu e voie! ». Într'adevăr, nu era voie; pieptarul mi s'a încovoiat și am pierdut scînteia lungă a spadei din cotor. Răzvrătirea mea era răzvrătire de rob.

Dacă n'aș fi fost neam îndătinat de robi, nu m'aș mulțumi să fac bine mereu și să mă mulțumesc pentru mine cu greutatea, cu corvezile iuribirii, cu aratul din șira spinării a bucuriei altora; n'aș zice în fiecare ceas: « Lasă; eu pot să mai aștept, nu e nimic; ei să fie veseli și fericiți ». Am un dar de a cădea în genunchi și de a mă duce vreme lungă pe genunchi, cu bunăvoința în cârcă! Unde se strînge iaz mai adînc, tocmai acolo iau oamenii în spinare și i trec pe uscat. Sînt carul tuturor, sînt luntrea tuturor, sînt hambarul tuturor, și mie nu mi rămîne, pentru mine, nimic. De ce să mi rămîie? « Lasă, așteaptă. Veniți, ciini bătuți, flămînzi și bolnăvi, voi, care nu aveți nimic pe tot întinsul cuprins între stele, veniți și culcați*vă în mine; lăsați*mi mie rîia și bubele voastre; lasă, eu pot să aștept. Cîtă*mi va mai fi așteptarea de clopotniță singuratecă? Bun e Dumnezeu! Lasă, așteaptă, mai rabdă. »

Și cînd nici nu caut, nici nu mă bucur, nici nu surîd; atunci cînd sînt cu totul singur în viața ce'a fost și în viața cedare să vie, și aș vroi, în puterea nopții, să mă lenevesc puțin, întins între zodii și mîngîind Capricornul, mi'e frică. Nu știu de ce mi'e frică. Nu e voie. Nu e voie de odihnă. Și pentru că nu e voie nici să dorm, ca nu cumva să visez frumos, muncesc. Sînt un rob: trebuie să muncesc. Și muncesc cu toate vitele sufletului meu, înjugate la întuneric. Și mă izbăvesc. Nu mai mi'e teamă de nimic. Din mormîntul osteneții mele, îngropat în bulgări de piatră, mă ridic. Ce bine a fost! Și, deodată, lumea care mă stăpînește, lumea cu voie, mi se arată ca o gîndăcărie mărunță cît meiul și arpa* cașul, adunată pe un colțuc de pîine cu unt.

Lasă, nu e nimic, așteaptă. . .

UN CÎNTEC

Un orb, Ia o margine de drumuri, cîntă:

Cum poți tu răbda sărăcia, cel care treci, gol și flămînd? Te găsesc așteptînd mila și îndurarea mea, și niciodată, niciodată mîna*ți întinsă nu sa ridicat să mă lovească. Îți arunc un ban în căciulă, și mulțumești; Îți dau o poruncă, și ascuți. Ridic bățul: tu surzi și te sperii și mă rogi să te iert. Pentru ce să te iert? Ce mi*ai făcut? Mi*a venit să te bat, și te*am bătut.

Te*am sărit odată cu piciorul, Iov, ca o mocirlă. Căzuseși doborît de un tremur. După ce te*am sculat de jos cu arome iuți și te*am răzimat de o ulucă, te*am bătut încă o dată, pentru că ai stat în drumul oamenilor la prînz, cînd lumea încălțată și îmbrăcată bine se grăbea să ospăteze. Și toți trecătorii, adunați împrejurul tău, ți*aai dat cîte un ghiont.

Știam că te vei încovoia de durere, jucînd jalea, tristețea și nenorocul, și totuș te*am bătut, ca să cunosc înspăimîntătoarea răbdare a urni* linței. Aș fi voit atunci să te văd crescînd, lățim du*te, ridicînd o talpă uriașă peste noi, strivim dume cu o rupere a oaselor, ridicîndume de urechi și bărbie și aruncînd cu noi de pămînt, repeziți ca niște damigene.

Am întîlnit pretutindeni ochii voștri haotici de suferință și înflăcărați de marea deznădejde. Unii cer, alții s*au resemnat. Voi ați primit așe*

zarea lumii așa cum s'a făcut și respectați orîru
duirea ei, în genunchi. Pe dinaintea privirii
voastre sterpe aleargă, la banchet și spectacol,
domnii gătiți și femeile fardate. Fetele voastre
năzuiesc, lenevite din șolduri și din pleoape, să*și
apropie sînul de libidinea capricioasă, un ceas,
a unui personaj cu blană scumpă, și se tîrîsc,
unduoase, împrejurul meselor și paharelor golite,
cînd, ticăloșiți, voi trăiți la picioarele stăpînilor,
amestecați cu chibriturile din scuiători și cu
țigările fumate, lingînd nasturi și inele.

Cine v'a învățat să vă innăbușiți dorințele și
să nu le mai auziți? Viciile voastre, — imitate
după stricăciunile stăpînilor, pe cared desfățați.
Mlădița voastră civilizată și*a descoperit o che*
mare și un noroc, prezintîndu*și nevestele, suro*
rile și fetele la timp. Muncii aspre, însuflețită
de un țel depărtat, urmărit cu hotărîrea nefîndu*
plecată a dușmăniei, parveniții voștri i*au preferat
dărnicia unui alcov. Vino cu mine să țid arăt cu
degetul pe stradă, la teatru, la hipodrom, la jocul
cu cărți, și mai departe, și mai sus. Dinaintea
degetului meu întins, ei nu vor rînji, ci vor închide
ochii, cugetînd o răzbunare. Vino să*ți spui de
cîte ori rămîia singuri acasă, pentru ca, întinși
pe sofale, să răsfoiască registrul cronicii scanda*
loase, surizînd că aceleași lucruri s*au mai întîm*
plat acolo unde a căzut săcurea sau a fulgerat
cuțitul. Timpurile putrede și stăpînirile trăiesc
lîngă tine: deschide ochii și te uită. Dacă ochii
te vor ajuta să vezi și nasul te va sprijini să miroși,
dezgustul te va mîntui. Nu*ți pute, ție, scele*
ratule sau amăgitule, măduva de puroi a coap*
telor mărgăritare? Strînge puțin cercelul din
ureche.

Viața voastră, săracilor abnegați, durează zilnic
numai o zi. Aprinse dimineața, paiele vi se sting
la înserat. O plîne v'a săturat și un rachiu vă

împacă. Capul vostru, împleticit că stă îndătinat între picioare, nu bați ridicat încă pînă la ferestrele stăpînului care miluiește, și fruntea vi s'a obișnuit să fie a cincea talpă de călcat prin întuneric.

Luăți aminte că o rîvnă necurmată și o lepă* dare de mulțumirile clipei oțărăsc puterile de năzuință și fac, dintrmn ins innodat în sineș, zece. Scoală*te, neputinciosule, și umblă! Și înna* inte de orice cîștig al minții, dobîndește scîrba de comoara altuia, pe care o caută tîlharul. Su* primă aurul din viața ta, ca săd stîrpești din viață de tot: meargă osîrdia ta drept.

Cîntăreții voștri v*au îndemnat întotdeauna, și voi nu i*ăți ascultat. Sau i*ăți bătut cu pietre, ca să*i siliți să vă blesteme și să vă vîndă, și pe unul bați răstignit, pentru că v*a silit să treceți peste voi și peste stîrvul bețiv al stăpînului vostru, răsturnat subt masă, în vomitura în care v*a găsit lingînd. Sărăcia ta nu poate să fie răbdată decît atunci cînd toată lumea se va împărtași cu dreptate dintrdinsa. Bogățiile nu se ajung pentru toți, sărăcia e de totdeauna și trebuie căutată călugărește. O mie de oameni dumatică și golesc hambarele toate, și popoarele se uită, din drum, ca la o horă de nebuni. Ia scripca din umărul lăutarului și sfărîm*o subt ciubotă, zdrobește naiul, închide beciul de vin!

Sînt două soiuri de lăutari. Lăsați*i să cînte numai pe aceia care fac pomenire și aducere* aminte, și alungați cîntăreții de uitare. Relele nu trebuiesc uitate, și suspinele sînt datoare să facă parte din voi. Nici o dulceață nu vă îndulcească, nici un farmec nu vă adoarmă, nici un descîntec nu vă înmoaie trezirea ce vi se cade.

Un sfînt a călcat, pe cîmp, într*un cuib de mierle, omorînd puii, fără voie, — și el și*a osîndit piciorul cu păcat să umble gol în arșiță și îngheț.

Tu, care stai cu mina întinsă ca să ceri, și nu
ca să poruncești, încearcă și întoarce jarul vetrei
cu mina ta pedepsită. Tu, care plîngi, oprește-te
și scrișnește. Tu, care te vaieți, fă-ți glasul jude-
cată. Tu, care ai așipit, zmulge-ți pleoapele, ca
să nu mai adoarmă niciodată luminile ochilor
tăi, arzătoare. Nu te lenevi, nu sta, nu întîrzia:
umblă și deprindere cu mersul înainte, așa ca
moartea să te găsească în picioare și să mai mergi
și după ce ai murit. . .

POVESTE

întorcîndu*se din cetate cîntăreţul, la pămînt, şi făcîndu*se ţăran, adică iubitor de ţărină, a fost odată că s*a ivit o iarnă grea. El a cunoscut că o să fie toamna şi iarna lungi, după semnul îndătinat al belşugului de pînjeniş. Nu se mai văzuseră de multă vreme atîtea reţele de mătase subt streaşini şi între ramurile de copaci, vîslite de clătinaerea aerului uşoară, cu cîrmaciul pînzei răsfirate, strîns în mijlocul ei ca un bob. Aşa de lipici a reţelei ţi se anina de ochi toată ziua şi, împiedicat să clipeşti, erai nevoit să#ţi cauţi cu două degete firul pus de*a curmezişul între ureche şi bărbie. Iar din vînturi şi din cer se desfăcea, ca din caiere, aceeaş lînă uşoară, ca un clăbuc tors; semne de mari ninsori viitoare.

Atunci săteanul, aducîndu>şi buturugile de iarnă, — cîteva care, — în bătătură, adunîndii*şi finul şi îndeşîndud în coşare, vînturîndu^şi încă o dată chihlimbarul de porumb, a ridicat o rogo*jină de papură moale îndărătul uşii şi aştepta să vie iarna făgăduită de păianjeni. Sacii lui erau plini cu bucatele pe care le dăruieşte omului harnic pămîntul, şi podul de aşijderi. Lăscăile linteii, mărgăritarul fasolei fuseseră întocmite în două movili, cu lopata de lemn, iar bulgării de humă cu inima dulce, ai cartoafelor, făceau o măgură neagră mai mare. Mărarul cu speteze de sîrmă, snopi, atrna de grinzi, iar bolovanii,

după mărimi, ai verzelor, guliilor și ai ridichilor cu pielea de bivoliță, stăteau în preajma morcovilor vopsiți cu apă de cărămidă.

Și venea iarna din pădurea de peste rîu, încet, — și coasa ei, apropiindu-se, a înghețat în apă, și a rămas pînă la dezgheț, cînd am scos din oglindire numai coada: fierul se topise.

Plecaseră berzele, rîndunicile și toate pasările călătoare, și pînă și vrăbiile intraseră undeva în viscole și vifor, de nu s'au mai văzut o lună de zile. Și singura viață a șesului încremenit în albitura iernii se vedea în lupta fumului din hornuri cu iutele ger.

Spusese însă omul:

— Fiindcă vor fi multe zăpezi pînă în april, de cîte ori o ninge, să iei, nevastă, un ou de la găina moțată și săd pui în ciur.

Firește că s'a făcut întocmai cum a zis. De fiecare zăpadă nouă, care cădea după zăpada topită, un ou din ziua zăpezii se strecura în ciur. Și ciurul s'a umplut pînă în april, încît mai era nevoie, dacă s'ar mai fi întimplat să ningă, și de o căciulă. Dar Dumnezeu a voit să nu mai ningă și nici nu a mai nins.

Pîmaici, toată povestea e adevărată, dar nici de*acolo înainte nu e mai mincinoasă. Numă*rînd ouăle din ciur, țăranul și țărancă au găsit treizeci și două. Va să zică, fuseseră treizeci și două de zăpezi.

— Ce facem cu ouăle acum? Le mîncăm?

Au luat o curcă și au pus-o să clocească. Întîi, nu a voit curca să fie cloșcă, — dar multe nu vrea nici omul. Ei au pus curca sub un coș, au ținuta trei zile împovărată, și a patra zi a primit curca treizeci și două de ouă ale găinii, și le-a clocit de bunăvoie, pînă ce a ieșit din fiecare ceva.

Crezi că de sub curcă au dat fuga prin paie

treizeci și doi de pui de borangic. Iată că te*ai înșelat. Au ieșit, dimpotrivă, treizeci și două de urfciumi: o broască rfoasă, — o șoprlă, — un șobolan, — o năpircă, — o cirtică, — o coropij* niță, — un vierme, — o omidă, — o muscă mare cît unghia, — un păduche cît degetul de la picior, — un pui de mîță cu colții afară, întorși pe dedesubt, — și cuiburi de felurită mușită, în care furnicau soiuri puturoase de viitoare stoluri purtă* toare de puroaie și otrăvi. A ieșit o spuză care, luată de om, cum se ia praful după cîini, scorojea carnea cu o mătreață ca de scrum, și ajungea uscată la os, și trecea prin el putrezindud fără mîzgă. A mai ieșit o boare de înecăciune și tuse, și a mai ieșit un țînțar nevăzut, care muncea mintea și întuneca bucuria. Și alte boli ciudate s*au trezit în ouăle găinii moțate, clocite de căb dura curcii.

— Nu mă miră afară din cale, zise săteanul, care fusese cîntăreț la strană, în cetate. Astea sînt bolile leprosului, nebunilor și bolnavilor, boala lui Iov, boala lui Lazăr, boala fetei lui Iair. între ele sînt și cele șapte vaci slabe. Și bubele Egiptului sînt.

Ca să ne scăpăm de ele, iată: ia pieptenele iepii și deapănă pletele sălciei plîngătoare, de la Florii, cu panglicile verzui lăsate pînă jos. Ia flo* rile zambilei, ia ceară și miere și du*le pe movila răstignirii. Și cheamă pe Iisus, care tocmai trece, — uited col6, — pe subt sălcii, scuturîndu*și părul și barba de pulberea mormîntului, și strigă, fiindcă a înviat, ca îndrăciții:

— Iisuse, fiul lui Dumnezeu, mîntuiește*mă!

TIMPUL PUTRED

Am pus urechea la stupi și am ascultat, nefericit că nu mai întâlnesc albinele din prisacă în câmpul fierbinte, cernut cu polenuri și floare, cules, pînă* ogrăzile noastre cele mai dinlăuntru, de lucră* toarele uleelor străine. Acestea cunosc dulceața și mîzga aromatică a buruienilor pămîntului nostru, născător de daruri pierdute. Stupii, unul după altul, tăceau amorțiți ca niște urcioare goale, în care se acresc drojdiile părăsite ale sucurilor unei strădării vechi. Albinele din fagurii uscați au pierdut drumul dinlăuntru la lumină și, paralizate de o descompunere a voinței și de o melancolie tragică a patimii de viață, au încre* menit în jurul reginelor îmbătrînite. Bolnave în palatele lor de ceară și nebune de un orgoliu neputincios, ele au imprimat mulțimilor muncite o tîmpenie lenevitoare, în vreme ce grădinarul, proprietarul ștubeiilor, a plecat. Albinelor toate li s'a înmuiat acul sau a căzut, ca un pinten inutil, rămînîndude în trup numai veninul răs* copt, care le arde. Zăbranicul negurilor sufle* tești învăluie stupii noștri, și muștele, care vin pînă la urdinișuri, să ia dumicații de zahăr risi* piți, au găsit cetățile de papură și nuiele, țuguiate ca niște căciuli, păzite, deasupra, de steagurile negre.

Am luat vioara din grinda strămoșului meu, și arcușul ei, spînzurat alături, ca o lopată de

luntre moartă. Și pentru că era duminică, și pentru că nu mai sunau clopotele din turle, cam datini, căci preoții, uitînd de proscomidie, dor* meu netreziți pe subt mese și scaune trîntite, iar țircovnicii, depărtați de funii, se făcuseră domni și mari dregători grași, voiam să cînt o liturghie pe strune, în cinstea Domnului celui de sus și spre potolirea blîndă a durerilor mele de pribeag. Coardele nu mai sunau nici una ca de obicei, și arcușul meu dete un zbierat flămînd. Răcneau din vioara bătrînului meu turmele înfri* coșate de furtună pe șesuri și codri și gonite de Diavolul răzbunător și trist. Dusei atunci vioara, ca și stupii, la ureche și ascultai vocile în vîlmășagul încremenirii dinlăuntru, — și iar purtai nuiava cu fire de păr, pe sforile viorii. Rugile de biruință erau bocete de înfrîngere, suișurile sunetului de bucurie coborau în jălania, izbucneau în plînsete și vaiere asurzite. Vioara mea, care cîntase nunțile și botezurile tuturor tinerilor din casă și întoarcerile vesele la vatră ale păstorilor noștri din fulgerii muntelui și din grindinile negre ale luptelor cu norii, nu mai știa să cînte, și din toate cîntecele strămoșului meu își amintea numai prohodirea și maslul.

Am scos din dulapuri cîntarul, cu care își socoteau cei din trecut tutunul și mălaiul, și ham cumpănit pe masa mea săracă, rotundă, cii patru picioare oloage, de pe lavița învelită cu o scoarță tărcată, din străbuni.

Gol, cîntarul sta povîrnit într*o parte, ca și cum un picior nevăzut călca tirizia din văzduh. Am dat cu mîna pe deasupra, paroaș fi rupt un păinjenis; cîntarul se strîmba cu tirizia lui a doua. Pusei acul dintre tirizii la punctul stătător și, dînduă drumul, tiriziile de metal căzură. «Fă*ți cruce!» zise bătrîna. Îmi făcui o cruce înceată, ca bunicul, ducînd mîna, strînsă la trei

degete, pe frunte, pe piept, pe umărul drept, pe umărul stîng, și zisei: «Amin».

Necuratul îmi izmeni încă o dată cumpănirea. Luai atunci pietrele de aramă ale cîntarului și citii pe ele, bănuitor. Ocaua și dramul atîrnau deopotrivă; țineam în mîna niște greutateți ușoare, ca niște bucăți de anafura uscate, și ca niște fulgi. Cel care stricase cîntarul a golit și miezul pietrelor de cumpănire.

— Bătrînico! zisei. Prisaca, bordeiul și cîntarul sînt vrăjite de un duh blestemat. Ferestrele se întorc în tocurele lor. Ușile încep să spînzure pe o țîțînă. Grinzile s-au lăsat. Podinile se risipesc fără să le călcăm. Dar și treptele scării au ceva: pun piciorul pe piatră, și mi se scufundă în tărîțe. Să ieșim, și nu avem pe unde. . .

PLÎNSET

«Ce te legeni, codrule, fără ploaie, fără vînt?...»
Ce te scuturi tu, Pămîntule, fără pricină ştiută?
De trei ori te*ai cutremurat, de Sfintele Paşti, ca
atunci cînd a fost răstignit Iisus de viu şt, dîm
du*şi sufletul, s'a făcut îndată întuneric. Cetăţile
au căzut, şi clopotele s*au pornit singure să sune
în clopotniţi. Tu mai aflat că Iisus a înviat, după
ce te*ai clătinat înţia oară? sau ăst an el nu a
mai înviat cu adevărat?

Ce uri te*au răzbit ca să ridici oraşele în văzduh
şi să striveşti cu ele oamenii care ţi se închinau?
Ai luat muntele de jos, ca un bolovan, şi bai
aruncat în noi; în poala ta de mătase ai adunat
Balcanii ca nişte pietrişuri şi ai alungat cu pietre
oamenii către mare, şi ei au fugit în talaze. Am
zburat de la Dunăre la Peloponez, şi, ce*au zărit
ochii mei, nici ochii lui Dante mai putut să vadă
în visul lui din Infern. Unde se răsfăţa şesul
semănat pentru spice, s*au deschis găuri fierbinţi,
de vitriol; unde cădea lină beteala izvoarelor şi
se ridica fumul apelor virginale către piscuri, ai
semănat scrum uscat. Brazii au îngălbenit înno
noapte, de par steagurile strînse şi înfrînte ale
unor oştiri îngenunchiate şi moartem genunchi.
Noroiul e acru, lacurile s*au otrăvit de la ceruri,
şi morunii şi somnii plutesc umflaţi, laolaltă cu
oamenii, cu şerpîi şi cu cîinii, pe aşternutul
îngroşat cu plumb lichid, al undelor cleioase.

Bărcile zac în heleștia de asfalt, și din Tăria neagră plouă mucegai.

Cine*și scutură, Pământule, din turla lui Dum*nezeu, nevăzută, peste noi, mătura cu viermi? Timpul, Pământule, a zmulș toate limbile orolo*giilor din chivărele vechi ale bisericilor și le*a aruncat, ca niște săgeți, în mocirlă. El a luat toate ornicele de zmaț, care voiau să*și asemuiască bătaia măsurată cu trecerea lui, și le*a spart țândări și cioburi, ca pe niște ceainice și cești japonești. De la Dunăre la Peloponez am întîlnit o movilă de timpuri sparte și de veacuri făcute praf.

Am văzut pasărea răsturnată de pe ouăle fra*gile, alergînd să se bată cu întunericul, dușmanul ei, și să muște din fulgii lui năbușitori, cu ciocul deznădăjduit. Saltele negre, adînci, ale beznei păroase, au căzut, surd, peste viață. Pământule, de ce te pustiești?

Subt o horă de sălcii juca o horă de copii, prinși de mîini, dedesubtul năvodului luminii, bai scufundat într*o pătură de zmîrcuri și i*ai înecat cu zmîrc. «Unde sînt copiii noștri?», plîngeau femeile la fîntîna uscată, și pe femei le*ai aprins de vii, ^căpărîndude foc în plete: iatăde alergînd, torțe, de*a lungul țărnilor, către Naza*retul închis și către Ierusalimul încuiat. « Deschi*deți zadarnicele porți de granit ale Cetății împie*trite! », strigă mumele și fecioarele, bătînd cu pumnii în ușile munților zăvorți.

Pământule, la care ne închinam pe brînci, pe pieptul neamurilor noastre dintru început, calcate în cuibul tău părintesc, de ce ne fugi de subt nădejde și de ce te ascunzi graiului nostru cer*șetor, care te sărută? Caut pămînt și nu mai găsec, caut cer și nu mai găsec, caut lumină și nu mai găsec. Unde sînt, Domnule, Pământule? Zburătoarele nu mai au ramuri pe care să se

odihnească, și plutesc între două neanturi căscate,
— rîpă sus, prăpastie jos. Drumurile au pierit,
carele s-au oprit, vitele dorm înjugate. Luna s'a
rărit în cer, ca o batistă destrămată.

Pămîntule, răzbunare, pedepsește-mă! Cinci ani
întregi te-am adăpat numai cu sînge, numai cu
sînge tînăr, de feciori. Dă-mi înapoi, mort, și
sugrumă-mă cu el.

GENEZA ȘI APOCALIPSA

Dumnezeu a făcut frunzele, una câte una, florile, poamele. Le*a plouat, le*a luminat, le*a crescut. A făcut primăvară, vară și toamnă — și iarnă. A dat drumul vântului, le*a scuturat, le*a înghețat și le*a strîns laolaltă — movilă.

Dumnezeu a făcut tot așa iarba, ca să măsoare zilele. A strîns*o toată și a făcut o a doua movilă, deopotrivă cu cea dintîia.

Dumnezeu a făcut timpul, ceasurile, minutele, secundele și a desfătat viața cu mărgăritarele lor de apă și lumină de rouă. A secerat o dată timpul, ha făcut grămezi și movilă. A treia movilă, deo* potrivă cu celelalte două.

Dumnezeu a făcut tot așa gîndul și visul cu neînchipuitele^ lui podoabe, și dragostea dimpre* ună cu ele — le*a scuturat o dată, ca pe o floare de salcîm, — albă, albastră și trandafirie, — și a făcut din ele altă movilă, deopotrivă cu cele* lalte trei.

Și pe om ba făcut de asemeni, și ba doborît de asemeni, și a făcut din toți oamenii un mușuroi. Cinci movili deopotrivă au rămas în pustietate. Și numărul frunzelor, al ierbii, al clipelor, al gîn* durilor, al visurilor și al oamenilor a fost întot* deauna acelaș, numerele ivindu*se și pierind nu* mai părechi.

Peste cele cinci mușuroaie, umblă singur Dum* nezeu și se joacă pe nisip cu greierii, care sar

dintrmn muşuroi întreitul. Atunci fşi va des*
chide gura înfia oară Sfinxul şi va da urlet a
toată lumea, şi va muri şi el.

NOCTURNĂ

Pe ploaie, sufletul încetează de a mai fi zbu*
rător, de o ființă cu focul, care se aprinde numai
la uscăciune. Cu aripile strânse, cu anteriorul pene*
lor ridicat, el străbate noroiul, pipernicit și sărac.
Fenomenul toamnei ha surprins în mocirlă, cu
cernerea de burnițe cenușii, ca pe un episcop,
în mijlocul liturghiei, cutremurele, în sfârșit sosite,
ale Apocalipsei.

Stiharul argintiu lucea în blîndețea luminilor de
policandru: « Ca unui mire ți*a pus ție cunună și
ca pe o mireasă te*a înfrumusețat cu podoabă ». Epitrahilul înconjurase grumazul ca o cravată de
aur și se lăsase de*a lungul pieptului pînă jos,
cu o stihire: «Harul se varsă pe cap ca mirul, se
pogoară pe barba, barba se pogoară pe marginea
veștmintelor». Stringînd cingătoarea cu pafale,
ghiersul șoptise: « încingerte cu putere, și nepri*
hănită pune calea ta. Săvirșește picioarele tale ca
ale cerbului. » Sacosul era verde: « îmbrăcase în*
tru dreptate ». Și pusese omoforul galben: « Pe
umeri ai luat firea noastră rătăcită și, înălțîn*
du*te, o ai adus lui Dumnezeu ».

Și pe cînd era la al nouălea ceas, a crăpat cata*
peteasma de sus pînă jos și a intrat prin spărturile
zidului un miel alb, creț, care, slujindu*se de
piciorul cel drept din față ca de o mîină, sprijinea
în palmă coada lungă a unui steag mititel, brodat
cu o inscripție, și înainta pe trei picioare. Și

după el veneau capete de îngeri cu aripi, ochi singurateci închiși într-un triunghi, cai cu pene de lebezi, luni încete, cu picioare late, stîngace, de broască-țestoasă, flăcări de sine stătătoare, cu umblet și întoarceri. Și după ce au venit și toți morții, înviați de trâmbițele făgăduite, ca o mare oștire a negurilor neclintite, a fulgerat, s'a zguduit pămîntul și a căzut ploaia trei sute de zile și de nopți.

Arhiepiscopul a fugit cît a fugit cu odăjdiile pe el curate, dar nămolurile au cotropit, apa i'a venit la glezne, la genunchi, la gură, și, foarte tîrziu, cînd ploile au conținut și s'a ivit curcubeu, semn de împăcare, tiara de diamante a vladichii, după ce plutise goală la fața apei din zare, s'a ciocnit de o corabie ca a lui Noe.

A mai fost un Apocalips, și au să mai fie unul, și cîteva.

O hibernare de patru luni ar fi trebuit să fie de rigoare, într'o bibliotecă tăcută și caldă, de vechi presbiteriu. Ațipind în carte, ochiul se lovește de o majusculă roșie și se încurcă într'o cugetare, ca într'no plasă plină cu podoabe sticli* toare. Dimineața nuci, la prinz roșcove și seara un pișcot: provizia pe iarna întreagă se păstrează într'o ladă cu capac. Dacă vine șoaricele cel mic, cu ochii de gămălie, să fure un crîmpei, îl lași; ronțăitul dinților lui pune în tăcerea nopții un tictac, și pasul lui printre manuscrise sperie ușor. Nopțile cu sfielile lor au un farmec, la lumina lămpii, pe care'l aduc aminte singure florile de toamnă. Să mă uit noaptea toată la cărți și la păreți și să*mi frec auzul de Mutul din ceruri, care*mi încuie urechea cu lacăte grele.

Lene dulce, lene de noiembrie, îmblănește pu* terile și pune*le să doarmă pînă se face ziuă, în april.

CURTEA VECHE

Casă închisă, grădină închisă, poartă închisă. Obloane verzi, închise în păreții albi, și dedesubtul lor, oprite ca firul de apă săritoare înghețat în arșița luminii, tulpinile florilor de nalbă. Singur locuitor: un cuib de lăstuni, agățat, urciur de lut, dedesubtul streașinei cu șindrila.

În odăi, pulbera electrică a singurătății se urzește punct în punct cu praful umbrei, cernut prin lumină, — și țărina timpului, dulce la gust și nesimțită la pipăit, le tîrăște netulburat în neant. Grinzile de stejar, zidurile de piatră, covoarele, jilțurile și cărțile ard, fără văpaie și cu scrumuri mobile, în focul rece al topirii de sine. De toate ușile coridorului s'a prins un sol al tăcerii, cu degetul pe buze, desinat cu cărbune, și prin geamurile lor, în odăi, se zărește mișcîndu-se vâlul moale al uitării.

Preșul coridorului lung stă înfășurat într-o cameră, ca după dans. Dar de cînd sa dansat la logodna strămoșului tînăr, e o sută de ani. A fost un bal de fluturi și de zimți, un vîrtej de o noapte. Într-un colț a mai rămas o coardă ascunsă din țitera unui greiere, care mai cîntă pentru bal, beat de-atunci și încă netrezit.

Patul, cu așternuturile răsturnate, se tîrăște în odaia mare, pe cearșafuri, pînă la uși, ca un catafalc alb, din care s'a sculat un mort și a plecat. El poate să bijbîie prin pădure. Într-o

cană de cristal stăruiesc măceșii uscați ai unui buchet.

În ce timpuri trăiesc? Am intrat în adâncurile unei mări cu insule moarte? Totul e vechi, din antichități. Suspinele fragede și cuvintele de metal delicat, lungi ca fiorii de ape, au dat suflet casei pustii. Tăcerea le-a ucis.

Un pas ca de patru labe se apropie de ușa mea, din turlă, în care m'am mutat cu întristările mele și cu o cucuvaie. Un pas de timp și un pas de foi, pasul unei ramuri, urcă scara. Cu bonetă neagră și cu inele de mărgăritar, bunică*mea a simțit că am venit de la vânătoare și, fiindu-i frică de singurătate, a intrat să stea cu mine. Ochii ei sînt înghețați pe o prveliște pe care o vede, ca prin lentile, numai bunica. Mfinile ei mă mîngîie, de bucurie că sînt viu.

S'a lăsat în fotoliu. Cineva nevăzut umblă prim*prejurul ei, și ea îl urmărește întorcînd capul. Se uită după el și o vede. Și în preajma bunicii trece o adiere lină, o adiere cu ceață, ca vîntul care zmulge frunzele toamna.

Sună ornice și deșteaptă greierele și timpul. . .

ȚĂRÎNĂ

În fiecare oră un abur de pulbere se așterne peste luciul de lac al mesei de lucru. La fiecare oră îl șterg, și mai înainte de a trece primele minute, impalpabilul așternut începe să se reîm* pînzească, prins întno pojghie nouă, ca iarna sticla ferestrei, mereu topită și mereu înghețată.

L*am suflat în soare, și s*a răscolit în miriade de stele, ca și cum aș fi suflat peste firmament într'o noapte încărcată cu puzderii de diamant. Și cînd s'a stins, s'a stins ceața pulberii iarăș. Ce țărînă se cerne astfel, neconținut, dacă nu a timpului, neîntrerupt descompus, și nou în toată secunda, pe care o pierde din el, fără să simtă, ca un fulg de umbră?

Copiii se iscălesc în praful mai fin decît pîn* jenișul, de pe masa licăritoare, jucîndu*se cu timpul și cu eternitatea lui, în care pun degetul și rid ca de o glumă. Ce faceți voi, feții mei, e tot atît de mult și tot atît de puțin ca tot ce zidește omul de mii și mii de veacuri, — cetățî, piramide și temple înmormîntate pe nesimțite de* desubtul unui giulgiu de catifea cenușie, ușoară, urzită scamă cu scamă și secundă cu secundă, ca un al doilea întuneric, din întunericul zilei, scăpată dincolo de soare.

Miroase a praf între părății încăperii închise, din care a plecat un suflet acum un an, acum zece ani... Cînd a murit buchisitorul, cărțile i*au

rămas deschise, și stau deschise și azi la aceeaș pagină pe care ochii lui s'au închis. Hîrțiile scrise sînt risipite pe masa lui de atunci. A rămas și așternutul desfăcut, cum a fost în ultima seară. Dar burnița secundelor a învelit toate lucrurile din odaie. Zidurile se macină încet, lemnăria se tărîtează, — în pulbere se întorc toate cîte au ieșit din sînul ei, amețite de nostalgii secrete și atrase de afinități asemenea setei de somn.

Pînă la bunicul Balotă, moșia Corbului a fost a Stolnicilor, care o cumpăraseră de la Hagii. Cîte veacuri de om sînt numai de atunci de cînd se știe: cel din urmă din Balotești a murit la 7j de ani. . . Opt hrisoave, unul peste altul. Cîte degete au purtat pana semnăturii de subt peceți în țărîna în care copilul, urcat pe un scaun, în genunchi, trage cu degetul pe lustru și face, rîzînd, o pisică?

Dușmanul tău de moarte nici nu se vede: caută în pulberea așternută. E dulce și tiptil, nu se ostenește să te atace, ești al lui de cum te naști. Te stăpînește fără să știi, fără să știe. Te strădui tu să4 învingi, fi opui piatra, dar piatra e cu el. De unde să4 apuci, fără trup și înfățișare? Ridicări turlle de granit și ascundere: el te găsește și ți le dărîmă, — încet, liniștit; firimi tura lui de acum clatină temeliile și răstoarnă monumentele lin, înneacă o mie de ani cu un potop leneș de nămol din văzduh. Ninge neantul peste munca ta, răsturnată de un puf de păpădie, zi și noapte, nesimțitor. Cu firul de pulbere te lupți, cu firul de timp, cu picătura de nimic. Tragedia ta s'ar putea gravă pe aramă cu o figură de viteaz în arme, urmărind cu sabia o scînteie neagră, nevăzută, — ca un nebun în război cu o ață. . .

O ÎNTÎLNIRE DE NECREZUT

Cu cât m'am depărtat de el, cu atât momentul lucrului petrecut mi s'a părut mai neînțeles și mai puțin adevărat. Din ziua memorabilă a evenimentului am căpătat o preocupare nouă, ca omul sănătos, copleșit, pe neașteptate, de o boală senzațională, la care se gândește fix, pe care o urmărește sporind, în care crede și nu crede îndeajuns, înfricoșat că există și nădăjduind că se înșeală.

În capul meu, totuș normal, și în viața mea, totuș orînduită, încăpuse din senin o pricină incurabilă de dezordine și dezagregare. Tot ce deprinsesem cu sîngele, de la părinți, și cu mintea, de la învățătorii mei, se afla dintr'odată înlăturat. Arhiva mea sufjetească se răzvrătise, muzeul meu experimental se întuneca.

Bijuteriile, sucurile, otrăvurile, prafurile și petecele de soare și de ceață, din care se compuneau într'ascuns certitudinile, îndoielile și chibzurile mele, își perverteau, în văzul meu și în simțirea mea, care strălucirea, care aroma.

Întorcîndu-mă din pădure acasă, nu am spus nimic. Un sentiment de bucurie deplină, cel puțin după interpretările mele, umpluse golul meu vechi, de care sufereau toate noțiunile, și se instala ca un cor tumultuos, înnăbușind vocile solitare și izolate de pîn'atunci. Am refuzat să cinez și m'am închis în biblioteca tatălui meu, în

care am răsfoit pînă la ziuă. Obosit și descurajat, am adormit pe documente. Qne putea să fie EH Budha, Adam, Lucmhcehcemmlă*prin*intu> neric? Cine*l mai văzuse?

Nici o carte, în nici o limbă, nu vădea urma acestei apariții. Parcă se găsea ceva, ca o atmo* sferă, despre El, în poezia evanghelistului Ioan, dar foarte puțin și imprecis, ca un capăt de sfoară mai groasă, întrmn vagon cu frînghii și cîlți uzați, trimiși la uzină pentru ca resturile să poată fi regenerate în amestecul cu materii prime noi. A doua zi, m*am întors în pădure, la aceeaș oră ca în ajun, și am așteptat degradarea vînată totală a luminii, numărînd zborul pasărilor de pradă, aruncînd cu pietre, ca un prost, în gaura milenară a muntelui și ascultînd vîjlitul căderii și șoaptele înmulțite ca niște nevăzute frunze.

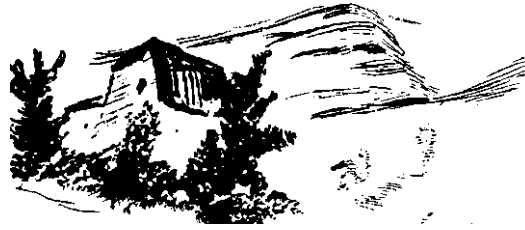
Înainte de ploaia zăpezii, m*am dus în fiecare zi în pădure. Împotriva obiceiului, am rămas la castelul bunicilor mei pînă în octombrie, în ceasul viscolului lung. Posomorît și dezorganizat, nu m*am înapoiat în oraș decît ca să mă închid în odaie, cu alte cărți și alte documente.

Întreaga iarnă muam consumată într*o cores* pondență unanimă cu universitățile mari și cu toți învățații diverselor discipline din lume. Sem* nalîndu*le prezența unui fenomen de necrezut, în pădurea și muntele burgului, moștenit din timpuri, ceream savanților identificarea unei simi* litudini sau măcar un aviz științific concludent.

Răspunsurile, stranii și incoherente, mi*au con* firmat puțina îndemînare a inteligenților de elită, de transpunere într*o gîndire încă negîndită și de a opera cu facultățile expresive întrmn cîmp necunoscut. Ei stau, înaintea unei probleme neașteptate, încremeniți ca niște cumpene de fintînă, clasificate să scoată apă numai din puțul lor, cu o mișcare uniformă și un scîrțit uniform.

Singură spălătoreasă familiei, o bătrână din munte, care a spălat și scutecele moșului meu, singură ea, căreia, după trei ani de cercetări universale, m-am spovedit, mba răspuns cu o cumișenie de Hamlet:

— Sărut mîna, nu mă mir. Am văzut multe într'o sută patruzeci de ani, și oamenii văd îndeobște mai puțin, pentru că văd în timp mai scurt și pentru că văzul se primenește și moare închis cu fiecare ins.

Dacă m-am hotărît, în sfîrșit, să povestesc în scris întîlnirea din pădure, am făcut-o cu gîndul să las, în sfîrșit, o urmă, nedescoperită de mine nicăieri. Probabil că urmă nu există, din pricină că oamenii care s-au mai întîlnit cu El, ori nu au știut să scrie, ori le-a fost scîrbă să întocmească dovezi, socotindude deșarte. Căci nu mi vine să cred a fi cel dintîi și nici cel din urmă călător al planetei favorizat. În neamul meu întreg mă bucur de-o reputație revoluționară, acuzat că nu am adaos la moștenirea străbunilor mei nimic, ba, mai virtos, că o risipesc în binefaceri și trîndăvie: vreau să las copiilor mei mîndria că tatăl lor s-a întîlnit cu Cehneștiut*binemiciodată*de*

nimeni. Ori de câte ori adversarii lor le vor arunca în față aprecieri despre puturoșia socială a părințelui, ei să poată ridica ofensa, obiectivnd orgolios că tatălui lor, Acela*pe*care*nimeni*nu*l*a*cunoscut i*a suris în iarba pădurii, dedesubtul unui molift. Atît îmi ajunge pentru reabilitarea în abstract a tăinuței mele tresăriri de lumină.

întîlnirea mea cu Acela nu s'a iscat din nici un contrast și n'a dat loc la nici o peripeție.

E cel mai simplu, în formă, lucru întîmplat; însă ivirea este extraordinară.

Mă dusesem, cu cîteva cărți în ghiozdan, în locul unde muntele, zidit din partea orizontului, se povîrnește lin într'o vale fără de sfîrșit, în întuneric, ca o priveliște largă către interiorul cel mai din fund al pămîntului păduros. Mi'a plăcut întotdeauna această prăpastie însingurată, care scoboară, dulce, pe dedesubtul ramurilor stufoase și cu virfurile ridicate în stele, ca făcliile cu zăbranice negre ale unui altar cu pisc. în muntele nostru, pasările și fiirțele cu coarne, ale stîncilor, sînt neînchipuit de multe, pentru că deviza familiei proprietare, de cînd se pomenește, « Nu ucide », a fost păstrată cu seriozitate. Nici o săgeată nu a fost aruncată după vînat, și, de la născocirea puștii, în muntele nostru nu a voci ferat nici un vînat și nu a pleznit nici un cartuș. Panopliile străbunilor mei au fost biblioteca și magazia cu seceri, coase și potcoave. în nici o altă înfățișare nu s'a văzut în gospodăria lor oțelul.

La noi au clocit și găinile și șoimii și bufnițele și mierlele, nesupărate; vitele s'au înmulțit, ca și căprioarele sau zimbrii, la grajd și în sălbătecie, fără ca ascuțișul sau focul uneltelor să le înfioare. Vulturii se scoboară, în bătătura noastră, pe marginea de piatră a izvorului, adăpîndu*se ca

porumbii, liniștit. Acvile împăiate, mistreți natu*ralizați și alte asemeni abjecte corpuri delictive de asasinat nu au împodobit castelul nostru dintre brazi.

Ceva mai mult: bătrînii mei s*au sfiit să ducă la gură o bucată de carne, mulțumindu*se cu ceea ce dau pe cale firească vacile, pasările și oile, — cu laptele, cu ouăle, cu lîna. De la fructe, verdețuri și rădăcini, ei au dobîndit acea lînă limpezime de suflet și judecată, care i*a făcut cunoscuți și cinstiți de către animale. Demonstra*tiv, duminica dimineața, cînd sună clopotul schi*tului nostru de casă, locuit de șapte monahi, vulturii pădurii se rotesc deasupra castelului în timpul liturghiei, cel puțin trei sute de vulturi cu hultanii lor.

În locul ales de mine, citeam cîteva ore pe zi, visam, răsPICAM o idee și ascultam cu folos mur*mul ideal al tăcerilor tĂmăduitoare.

Tot așa făcusem și în ziua aceea. Din fundul negurii brazilor de jos, auzii, însă, venind ecoul unui umblet ciudat. Pentru că nu cunoscusem simțimîntul odios al fricii și închipuindu*mi că. suie coasta un urs sau cîtiva urși care voiau să se încălzească la soare, am așteptat, culcat, cu cartea mea descJtiisă, ivirea lor și trecerea lor pe lîngă ghiozdanul meu, pe virful soarelui din spate. În valea îmbelșugată de ciuperci aurii și mînatărci, pașii pe care îi auzeam alunecau pe vîscozitatea lor, se împleticeau, un bombănit in*jurios ajungea la urechile mele. În locul urșilor, văzui suind coasta, pe brînci, un uriaș.

Omul să fi fost de vreo douăzeci și cinci de ori mai mare ca mine, eu însumi fiind unul din voinicii cei mai înnalți din țara mea. Cînd fața lui ieșea la lumină, genunchii îi rămîneau încă nevăzuți. Se uita la mine. M*a uimit. L*am invitat, cu mîna, să vie, și în mai puțin de o

oră, cât a durat suișul, capul vizitatorului meu ajunsese în dreptul picioarelor mele și rămase pe loc. Avea silueta unui bordei cu stuhul de rădăcini și crengi, și ochii se deschideau, în pleoape lungi de câte două șchioape, infinit de albaștri.

Părul castaniu, mustățile și barba se încâlceau împreună în jurul unui obraz cu pielea albă. Genele omului se mișcau ca undrelele bradului, urechiled erau cât foile de smochin, și gura imensă, cu dinți de mărimea unei claviaturi de pian, zîmbea ca buzele noi ale unui prunc.

— Cine ești? întrebai pe om.

— Omul tăcu și surise.

— Ești din Alpi, sau din Ceahlăi?

— Nici un răspuns.

— Vii din pământ, sau din închipuirea mea?

— Omul își ridică mâna de pe pământ, și văzui trecînd prin aer, printre brazi, un braț gigantic și zvelt. Omul dete din umeri.

— Ești om, sau arătare?

— Omul suflă peste mine, și cărțile se răsfoiră ca de vînt.

— Nu pot să te înțeleg și de*abia te văd. Te rog, scoală*te în picioare.

— Omul s'a ridicat întîi pe genunchi, apoi pe tălpi, și înălțimea lui străbătu moliftii.

— Ești un om, sau ce ești?

— El surise din nou, și un deget de*al lui se căz*nea să pipăie cărțile prea mici dimprejurul meu.

— Glasul trebuie să*ți fie ca tunetul, și ura ca trăznetul în furtună.

— Omul își întoarse capul spre miazăzi și auzii un cîntec dulce*jeluitor, de robî, strigat ca de o mie de glasuri zidite sub pământ. Era ca un imn cîntat cu gurile închise, întrmn templu încuiat.

— Erau în cîntecul lui suspinul înmormîntării, dezolarea pierderii și a despărțirii, imensitatea

deznădejdiei, răbdarea fără speranță și biruința inutilă. începusem să plîng. Pe șubreda mea vi*oară trecuse fulgerător, o secundă, arcușul veciei. Aș fi voit cîntecul să sfi*rșească, și totuș să nu înceteze.

Mă simțeam ca un mosor de ață vie, care se deșiră, semșiră din nou, se desface de*a*ndaratele, se răsucește în loc, șerpuieste, semcurcă, semtinde iarăș, se deapănă, se țese și se destramă pînă la scamă și fulg.

— încă o dată: Cine ești? îl întrebai, oprindu*se cîntecul lui.

Nemișcarea răspunse: « Nu știu ».

— Dar unde stai, că nu te*am văzut niciodată în patruzeci de ani?!

— De ce vii tocmai acum la mine, ca să mă turburi pentru toate zilele cîte*mi rămîn de trăit? . . .

Bunătatea zîmbetului îmi topi inima, ca o rugăciune de copilărie.

— Să te întreb ceva: Te*ai născut vreodată, sau așa te*ai pomenit?

Gestul răspunse: « Nu știu . . . ».

— A ta e vocea pe care o aud oamenii în somn, din adîncul pădurii, rostind « Nu știu! Nu știu! » și cred că vorbește huhuretele de noapte?

— E vocea ta: te*am înțeles! . . .

— Și nu știi nici dacă mori? . . .

De astă dată el făcu întocmai ca bufnița mare a nopții, și discernui, în silabele grave și adînci, vocea nopții, care rostește din zidurile burgului dărîmat: «*Mu știu ! Mu știu ! Mu știu !* ».

Pentru ce venise acest om din fundul lumii pînă la mine, nu am putut să pricep. Pentru ce a plecat și cum a plecat, nici nu am băgat de seamă, urzit cu umbra muntelui și împletit cu pădurea.

ULCICA DE PORȚELAN

Despărțindu*se de casă pentru a se duce la Damasc, tînărul Araba, cărturar în științele sufle*tești, primi dar, din mîinile mamei, o ulcică de porțelan.

— Ai să te gîndești la mine, ori de cîte ori o vei purta la gură, îi spuse bătrîna Varâva. Adu*ți aminte că o avem în bordeiul nostru de patru sute de ani și că a rămas neștirbită. Toți bătrînii noștri au băut dintr*însa o dată pe an, la ziua căsătoriei. Ia*o cu tine și bagă de seamă că pardoselile din Damasc sînt de mozaic.

Araba își iubea muma neobișnuit de mult, și toate lucrurile atinse de dînsa i se făceau lui sfinte numaidecît, ca binecuvîntate de însuș Dumnezeu. Primi ulceaua de porțelan cu bucurie și ca un semn purtător de noroace. Iar în Damasc o așeză în firida poleită cu aur a unei ferestre mici, lîngă o tulpină de maghiran, făgăduindu*și să nu se folosească de ea niciodată, la băut. Acolo se găseau, făcute sul, manuscrisele lui pe piele de capră și, dedesubtul ferestrii, patul de scîn*duri de cedru, învălit cu grosimea în răspăr a unui covor de mătase.

Îi părea rău lui Araba că muși alesese din casa părintească o unealtă mai tare, de metal sau de os, pe care să o fi putut spînzura la piept, pentru ca niciodată să nu*l părăsească alăturarea dorită

a mumii, de sînul acoperit cu păr, și pentru ca niciodată semnul să nu se poată sfărîma.

Dar prețul cel mai mare îi venea ulcelii de porțelan tocmai din faptul marei fragilități. În adevăr, ceva care poate muri de șaizeci de ori pe minut, și care totuș durează laolaltă cu veșnicia, capătă un har nemăsurat, ca idolii și visul.

Ulcica era cu totul frumoasă. Subțire ca păretele de catifea al florilor de trandafir, trecea printr*însa lumina. Însușirea ciudată a ulcelii lui Araba era că, ocupînd limita extremă dintre străveziu și alb, porțelanul părea să aibă, furnicat de sticliri de gheață și de țesături de zăpadă, o grosime adîncă. Olarul care fermecase ceara de piatră împinsese gogoloiul de cocă de zmalț din lut și întuneric la ființă, cu degetul împrumutat al Făcătorului a toate. Araba cugeta cu umiliința la vrăjitorul care își închinase toată viața plăsmuirii acestui singur lucru mic, o ulcea de porțelan, care a izbutit să o dea la iveală și care pierise necunoscut ca un plugar.

Ulceaua isca din sineș mii de închipuiri fragede și aduceri aminte. Soarele o sufla cu aur pe dinlă* untrul grosimii, și ea trăia ca o ureche albă prin urzeala căreia mijește o umbră de sînge. Apoi; zugrăveala ce*o încingea pe dinafară cu desenul mărunțel al unui meșter lipsit de gustul povestirii, adăoga ulceleii, în chipuri topite, de țesături de ape și ierburi, o împletitură de gînduri și de nădejdi. Era ca un văz al lucrurilor pe miezuri, fără început și fără sfîrșit, un fel de priveliște a lumii, în ajun de a fi întocmită și supusă la legi, și care nu știe să hotărască încă albia turburatului ei tumult.

Dar sunetul ulcelii cine și bar fi putut închb pui fără să lovească porțelanul? În ridicarea lui, tăcerea se alcătua ca un material clădit cu turle rotunde, cu săgeți de pridvoare, cu șerpi de apă

Prinși în mijlocul unui bazin de marmur, ca niște
Lice de argint. El umplea cisternele adânci ale
sufletului cu visarea lucrurilor presupuse și pe
jumătate ghicite, și punea să cînte amintirea. În
ulceaua sftntă, a lui Araba, se legănau toți nuferii
și toate lalelele nedeslușirilor delicate.

Ulceaua fusese furată atunci patru veacuri
dintrmn templu chinezesc, de către un strămoș
hoinar al ucenicului cărturar, și a fost păstrată
din tatăm fiu, « neștirbită », după spusa Varăvei.

Araba o socotea ca pe un ins viu din neamul
lui, în care dospea sufletul bătrîn al mamei de-a*
casă. Fereastra înlăuntrul căreia așezase ulceaua,
se sfințise, și se sfințise tot pămîntul de jurîm*
prejurul casii, înflorit cu portocali și salcîmi.

Și trecuseră cincisprezece ani. Araba trăia fe-
rkit, căsătorit cu o eghipteancă roșcovană, din
părțile vîntului de nisip, și faima lui se întinsese
departe, de sftetnic și vindecător. Tot ce gîndise
el, se izbîndea din pricina ulcelii de porțelan,
care acum era păstrată pe o masă înnaltă, de fi-
deș. Ca să nu poată fi clătinată și ca să nu alunece
de sus, el o încercuise cu o colivie de aur, ca un
amvon, și, cu toate că niciodată nu era mișcată
din loc, lui Araba începuse să i se pară că cineva
umbla cu ulcica și o muta. Și Varăva, fiindu*i
sufletul bătrîn foarte, oricine își închipuie cu
drept că se mîhnea în tăcere și depărtare.

I se născuse însă lui Araba un fiu cu ochii albaștri
și cu părul negru zbîrlit. Necunoscînd prețul
lucrurilor pe care nu le învățase, el socotea ca
niște jucării fără noimă manuscrisele de perga*
ment, aurul adunat în lăzi de bronz, pietrele
prețioase din comoara părintească, și se juca în
vîrtejul lor, scuipeînd supărat pe giuvaere și avuții.

În al șaisprezecelea an de căsătorie, Araba își
sărbătorește, cu femeia și cu copilul lui, ziua împreu*
nării, sorbind o înghițitură de hidromel din ulcica

de porțelan, pe care o și dete fiului BemArâba, tîlmăcinduâ tainele, puterile și trecutul ei. întîi, copilul urmări cu luare*aminte povestirea lui Araba. Se uită în ulcică și în ochii părinților lui — nu înțelese și nu văzu nimic. Un rîs nevinovat mîhni pe părinte, care rosti o poruncă. Și, drept răspuns, BemArâba ridică sus ulcica și o sfărîmă de mozaic.

Acum, Araba judecă și nud ajunge învățătura lui să cumpănească dacă patru veacuri arăbești și douăzeci de veacuri chineze, adunate în ulceaua părintească, atîrnă mai mult, sau mai puțin ca viața unui băiețandru viu și neastîmpărat.

Căci ar voi să ierte, și nu mai știe cum.. .

DANSATORUL

Niveluri inconstante, — un flux cu refluxuri, care atinge din înălțimea cerului matca uscata a fluviului răsucit în el însuș, sau dezlănțuit în destrăbălarea undelor peste faleze, — se citesc pe părății perpendiculari pe undă ai malurilor de piatră. Vîrste vechi apar pe linia nouă a unui echilibru de ape dărîmat, și din luntrea cu văluri, care plutea încă, aseară, cu patruzeci de lopeți lovite n mătasa rîului umflat, se mai zăresc, în zorii zilei, două vîrfuri de catarg. Trirema se tîrăște, greoaie, pe nămol.

Ne*a scăpărat sufletul cu aprinderea primelor stele, și cînd zodiacul s'a strămutat, lucirea e întunecată. Douăsprezece făclii au luat lumină de la luceafăr, și acum fumegă pe piscurile în care le*a sprijinit speranța, apropiate de zei. Cine mi* ruiește Tăria cu focuri și sufletul meu cu vă* păi, — și cine a suflat în lămpile și candelile mele, de le*a putut ucide? L*am numit suflet, ca să scăpăm de perifrază, căci de cîte ori ne gîndeam la el trebuia să*i zicem sufletului: Acela* pe*care^nu4*cunoaștem, Murmurul*din*întunericul* meu sau Vioara*care*vorbește*și*tace*numai*dacă*vrea.

Ca în hamuri cu zimți de oțel armăsarul alb, sufletul meu mă duce fugind pe umerii munți* lor, de*a dreptul prin stîncă și peste rîpi. Ropo* tul mă ațîță, potcoava rupe scînteia granitică și

sparge jar, și sunetul fugii trezește, mînăstiri dispărute, domnițele care au murit. **Și** hamurile rămîn după aceea goale, ca niște curele care au slujit, aruncate într-un beci cu scule vechi. rVha străbătut o simțire, ca o săgeată înflăcărată, și vârful ei incandescent s'a stins în sîngele meu. Ia sîngele meu cu tine, în întuneric, heleșteu închegat: de*a lungul tău mătură sălciile, tîrîte ca niște tîrnuri.

Numai acum o zi și o noapte mîrîiau ca niște orgi gîndurile mele din adîncime. Nu s'a petrecut nimic, și flautele lor s'au dezorganizat; apasă **la:** sună **mi.** Pocnește o vijelie răscolită de izbîndă: ia seama! imnul iese oftat. Înainte! lăncile au rămas în loc și s'au înfipt în lut, oștenii au îngenunchiat și iau din întuneric pulbere în coifuri și beau.

Dacă v*ar pune vouă rîme în farfurie și păcură în pahare, le*ați arunca. Sufletului îi plac și d scîrbesc toate deopotrivă, rînd pe rînd, fără să prefere țărînei lumina și gustînd mai mult ceața decît fumul și decît pulberea licărită de soare. Qned el, și de ce șchioapătă într'o zi, și de ce sare peste orizonturi într'alta? Viața e o domni*șoară, pe care el o joacă pînă la bătrînețe și o curtenește, fără să o sărute în marea singurătate. Părechi, sufletele s'au logodit cu fecioara grasă, și încă nu s'au căsătorit cu ea. Ele amîină și dansează. Șim dreptul unei ferestre deschise, unde a încolțit o stea, prinsă în perdeaua nordului albastru, dansatorul a pierit în gol.

MILA

Aveam o librărie mică, într-un colț de vară străin, dintre lacuri. Acolo îmi petreceam vacanțele de student, vânzându-mi cărțile cumpărate peste an și adăugînd volume căpătate cu scăzător de mînt. În patru cufere mi se cuprindea toată prăvălia, instalată pe două etajere și însuflețită de cîte un grup de porțelan. Anul acesta avui un vultur cenușiu și o căprioară.

Mila purta o haină dintr-o bucată, ca o mînușă lungă, neagră, și încheiată cu nasturi de sidef, de la grumazul înalt pînă la poalele desinate pe pantofi. De patru ani ea venea și alegea o carte, o dată pe săptămîină, o citea și o aducea înapoi. Cărțile s'au deprins cu mîngîierea degetelor ei blonde în palma trandafirie, — și într-o după-amiază a întîrziat. Ziua amorfise, s'a făcut întuneric.

Cuvintele se răreau de la sine, încetinind ca niște care încărcate cu snopi de umbră și trase de niște boi cuminți. O lampă se aprinse la un etaj de peste drum. Se mai aprinse o lampă. Vitrinele scăpărau. Betele galbene se urzeau la cele mai depărtate. Mă deșteptasem într-o tăcere dintr-altă tăcere. . . Cîrnățarul din fața librăriei mele ținea un cuțit lung deasupra unei șunci, așteptînd să o reteze după indicațiile unui lorgnon, și mustața lui cărămizie îi fluiera la urechi.

Ca și el, nu știam unde să tai liniștea întunecată a librăriei. Întreruperea cere gândire, și gândirea trage la o tăcere ca somnul. Subt o altă lampă aprinsă, ce*și azvîrli pe neașteptate raza în ochii ei albaștri, văzui lacrimile Milei; ele curgeau de mult, fără să știu. Obrazul pus în masca mâinilor, ca*nr*o fântină din parc, plîngea încet, ca o statuie.

Aș fi tilmăcit plînsul ca plîngerea timpului întîlnit cu umbra, ca suspinul cuvintelor din rafturi, rupte cu unghia și lăsate pentru nevin* decarea bocetului secret, rănite ca niște pasări. Plîngeau florile, brazdele și pădurile, și plîn* geau poate și ploile vinete ale toamnei. Un greieris dulce, de viori ascunse, începea să se ivească. Se clătinau, pe tulpini fragede, sorii albi cu miezul de aur al mușetelului sălbatec. Din pomi închipuiți alunecau frunze închipuite pe catifeaua potecii, turburată de un ecou răzleț.

Aș fi sucit robinetul electric de lîngă mine, dar mîna îmi era învăluită de o putere lină și mă simțeam scufundat într#o calmă undă pro* fundă, caldă, din care nu cutezam să ridic bra* țele în aerul de deasupra. Umbra se adînci în beznă, și peste cărți și peste lucruri crescuse parcă iarbă, ierburi și bălării.

— Va veni și luna, spuneau luciiolele din plante.

— Se vor înșira de jurîmprejur galerii boltite și lăcașuri povîrnite, cu acoperișul de olane, spu* neau lăcustele nevăzute.

— Se va deschide un lac albastru, cu papuriș.

— Cerbii vor trece prin heleșteu la culcare. Iată, ciutele au pășit din mal în undă și ascultă înțelesul vîntului pogorît încet.

— Ascultă cîntecul adînc, de clopote înecate, al broaștelor cu spinări de peruzele, ivitem vîs* lirea lunii pe tremurul apei.

O trîmbiță foarte depărtată a sunat undeva, într-un loc zidit cu stînci, cu pîrtii de cyclamene. Un om cu o sută de chei încete încercă porțile de fier mut, și pasul lui calcă pe trepte mari, de piatră. Nu știu nimic între toate cărțile mele, și Mila e nemișcată, răzimată de rafturi. Limba*mi stă ca limba unei pendule oprite și mă tem să dau drumul tictacului. Ce oră poate să arate, prin întuneric, un ornic care a stat? Ochii văd și nu. Fața Milei e albă, rece. Întind brațul ca să dau drumul luminii, și mîna mea întâlnește umărul ei, care s'a apropiat pe neștiute, și mîna ei face ocolul capului meu, căutat ca un sfeșnic. Cînd toate cuvintele sînt zadarnice, mîinile gă*sesc vorbele și gîndurile trebuincioase.

— De ce plîngi? întreba Mila. De ce plîngi?

— Eu nu știu să plîng.

Dar, nesimțit, plîngeam, naufragiați într-o insu* lă obscură.

Ne trezi un client, care intra titubînd și miop.

— Mă rog, e cineva aci? . . . Aș dori să am un bun tratat de filosofie generală. . .

RÎPA CU STELE

Mă duc pe marginea lacului, singur cu umbra, înșămînțați cu toate stelele Tăriei în văzduhuri **șim** reflex, plopii par pomii unui Moș Crăciun văratac și cîntăreț. Umbra ar voi să se joace cu mine, — cîine mut, cu tălpile de catifea. Se ține o bucată de vreme înapoi și o bucată de drum o ia înaintea sau cade pe undă. Luna pune lumină, și călătorul singuratec aduce umbră.

Mă silesc să mi dau seama că trăiesc și că în mijlocul expoziției universale de constelații și de miracole de necrezut, pe care le văd de zeci de ani și nu le cunosc, sînt ceva deosebit de ape, de stele, de plopi. îmi aduc aminte că am un nume și parcă m'a strigat pe nume pasărea sură ce a trecut în zbor printre funinginile de astre. Undeva parcă am o odaie cu oglinda, în care parcă m'am văzut și nu mă cunosc, căci nu mă mai întîlnesc toată noaptea cu mine.

Durere, nu; plăcere, nu; dorință, nu: nimic. Parcă suvenirea ar fi mai ales un legămînt al meu, că sînt și că trebuie să fiu. Parcă, întnadevăr, suvenirea batem mine orele, dar parcă e suvenirea și a mea și a altuia, amestecată cu suvenirea mea, ca un fum de tămîie cu un fum de țigare.

Mi aduc aminte ce i blajin, ce mi i scump, ce mi e nesuferit: totul se filtrează ca printr'o hîrtie sugătoare, indiferentă la alcool, la oțet și la apă,

— și toate undele tulburi ale lacului meu interior dau aceeaș lacrimă incoloră, de lichid așezat.

Mi*ar înfige un fugar în spinare cuțitul: cuțitul s#ar frînge sau ar pieri, virît în metal topit.

Cum simt oamenii că trăiesc și cum s*au asi* gurat că trăiesc?

Poate că e o greșeală. Ei zic despre dînșii « azi ». Cel mai prost, ca și cel mai deștept, zice « eu ». Aș voi să zic « eu » și eu, și am zis. Dar rman îndoit și am surîs. Sînt în închipuirea cuiva care nu mă cunoaște.

Suflet, suflet, unde ești? Departe de pasul meu zguduit de piatră. Suflet absent, care ai plecat din mine ca o luntre cu o pînză. Unde ești, mamă? Strig în cer și*n pustietate: «Suflete! » și tace. Chem din răsărit: «Mamă! », și răsăritul tace. Nu întilnesc pe lac pe nimeni din ai mei. Cine ești?

RUGUL ÎNNALT

Iată rugul: scoate fum. Arde pe piscul muntelui celui mai înalt din lume, fără soare, în întuneric, ca o roată de jar. Îi cad spițele, și rămîne cercul; cade cercul, și spițele ard. Roata de foc aleargă ca un șarpe aprins într'o spirală de fum, și se face steag de aur întrmn cer verde*zmarald.

Doi ochi triumfiulari, cu o bătaie de lamă vie de oțel la mijloc, s*au deschis peste munți. E privirea telescopică, înghețată și albă, a șarpe* lui din ceruri. Cînd un om nou urcă stîncă stearpă, cu tălpi de sînge, spre crestele pierdute*n văzduh, ochii îl așteaptă, ca două luni gemene purtatem Caruhmare, încărcat cu păpuși de gheață.

Două seceri, una vinătă și alta galbenă, au pornit printre spicele de argint ale lui Dumne* zeu, care ară cu vîntul și seamănă cu lumina. Sînt spice rotunde, de in. Fulgerați în firele fine, seceri! Și grăbiți topirea snopilor, pentru a fi țesute pînă la toamnă stiharele celor aleși, al căror grai a șimceput, din beznă, să cînte.

Oamenii vin singuri la rugul de pe munte, cu brațele întinse, cu palmele deschise, cu cîte o slovă licăritoare, crestată dedesubtul degetelor, în carne. Ei au trecut de cîteva ori prin tămîie, prin sîdef și ivoriu, și vin acum să ardăm rugul șarpelui cu ochii albi.

Un tînăr a plecat în sus, cu pleoapele închise. Pasul îl poartă către lună, șim lucarna ei stă

șarpele și'l cheamă sus. Drum bun, drum bun!
Mîinile*i sînt împreunate în dreptul gurii mute,
a rugă, și ființa lui transparentă plutește. Drum
bun în turlă, drum bun în icoane! . .

Măslinii muntelui s*au dat deoparte, ca spin*
tecați de*o vijelie, la apropierea omului nou. El
s*a uitat în flori și în fîntîni, și a șezut răzimat
de lepezile și pe marginile izvoarelor, și i*a
venit dorul să plece, să uite, să intre în foc și
să ardă de jarul curat al nemărginirilor de noap*
te. Acolo, cerul stă pe pămînt, ca un capac
pe carel ridică soarele și'l pune luna la loc,
încet, ca să nu strivească lalelele palide și cără*
bușii.

Ascultă inima celuia care urcă, bătînd ceasu*
rile veciei! Cineva și*a pus mîna albă pe umărul
lui, aplecat subt cobilița cu stele. Nu e nimeni.
Șarpele strînge, și strînsura lui e ca o muzică
adormitoare, pe care o aude inima singură și*o
uită.

Iată o stea pornind să umble drept, apoi o
stea legănată ca un pendul și o stea învîrtitoare
în puf de zibelină. Stelele toate s*au clătît din
loc și au purces să sporească. Deodată cresc ar*
bori, înfloresc, înverzesc, dau roade, se scutură,
se usucă, într*o secundă lungă cît patru timpuri,
și iau foc și ard.

Și roata deapănă văpaie și fum. . .

CERȘETORUL

În amurgul munților vineți și negri, un cerșetor bătrîn întinde trecătorilor o cană goală. E orb, și ridică mîna mai sus decît nevoia. E surd, și urechea lui mată și încremenită simte prin struna brațului sunetul banului căzut în fundul ulcelei.

Un băț înalt, răzimat de pările unde stă în picioare, stalactit. O dășagă aspră, de sarică, pusă jos. Buzele nici nu șoptesc, cotul e nemișcat în aer, ca și cum ar încerca un arcuș închipuit pe o vioară abstractă, împiedicat într-o pauză mistică. E sătean în opinci, cu cămașa scurtă, albă, deasupra ițarilor de dimie, care își păstrează intactă croiala medievală cu două spintecături pe burtă.

Așa ar fi voit să trăiască și Tolstoi, fugar dintr-o reședință opulentă, în ajunul agoniei, primind pomana sfîntă a trecătorului și poftindud, în schimb, să se uite în ulcica lui fără conținut pipăit, dar plină de golul mare al eternității.

« Ia și bea, ar fi șoptit gîndul lui Tolstoi. Bea din timp și din vecie cu cana mea. Nici timpul, nici vecia nu se isprăvesc dintr-dnsa niciodată. »

Nu ești tu Leova Tolstoi, din Iasnaia Poliana, bătrînule poposit în Carpați, cornițele feudal mîndru, destoinic și isteț, care a purtat războiul și ba urît, care a cîntat și s'a mîhnit, care a scris ca Homer și i'a fost scîrbă de manuscrisele lui?

Nu ești tu călărețul din arme și din împă*
rație, care s'a scoborît din spinarea calului în
țărână, și*a rupt pintenii ca niște spini agățați
de călcie, și lancea și*a frînt*o pe genunchi?
Nu ești tu copilul care ai ascultat seara, în largi*
mile pusti, sub constelațiile Asiei albastre,
poveștirile celor o mie și una de nopți, îngîinate
de un cerșetor aplecat innăuntru pe o fereastră
a castelului natal?

Nu ești tu cel din spița lui Rurik, ca Iisus din
neamul lui Davld?

Linuștea ta mă tulbură, și ochii tăi, închiși la
icoanele din catapeteasma vieții, mă înfrico*
șează. Cine ești tu, cel care nici nu vezi, nici
nu auzi, nici nu te miști, nici nu te încovoi,
nici nu te vaiete? Cine*o să*mi răspundă, de
lingă zidul tău lung, umbrat de un plop cu foile
clătinate de legănările de sus?

Un hoț te pîndește de după un colț de casă.
Ochiul lui, arzător de sărăcie și de speranță,
așteaptă ațintit clipa în care se vor fi rărit trecă*
torii, și umbra de sus pînă jos, a plopului și a
zidului lung, se va fi închegat. Sunetul de puseu*
liță al banului aruncat în ulcica ta întinsă i*a
ațîțat auzul și*i ascute mirosul, ca un fum de
friptură. Hoțul tremură ca un ciine de vînat
urmărind sitarii. Agonisita pentru tine a ceru*
rilor, care îmbracă regește crinii și hrănește pasă*
rile văzduhului, fără să are, să semene și să adune,
ispitește vigoarea tîlharului ascuns la capătul
zidului tău.

Iată*l, vine, cu pași de lup. Mîna lui s'a ridicat,
Leova, către tine, ca să te ucidă în mijlocul
marelui tău întuneric și să te jefuiască, mort,
de lăscăia văduvei, dată pentru Dumnezeu. Dar
ochiul tîlharului s'a știrbit în ulcica ta întinsă.
Tîlharul a fost flămînd și mai ales însetoșat. Ți*a
zmuls din mîna cana plină cu gol și a băut cu

lăcomie. Iatăd că nu și*o mai poate îndepărta
de la buze. Iatăd că s*a săturat și ți*a pus ulcica
în degete, înapoi.

Cine ești tu, tîlharule întinerit și virginal,
care te*ai închinat cu trei metanii dinaintea cer*
șetorului Leova și i*ai sărutat genunchii cioarecii*
lui și ai plecat? Unde te*ai dus?

E ADEVĂRAT.

M*am uitat douăzeci de ani la munți, m*am născut în munți, i*am ascultat o viață, m*am adăpat din ei, am adormit pe ei cu vitele mari ale visului meu, cu care am suit și am păscut piscurile și le*am coborât. Nu pot săâ zugrăvesc cu pensula mea. Îi văd și nu*i pot face văzuți; lipsește pensulei mele, plină de gîngăviri mute, albăstruia șoaptă care să le rostească. M*am născut, gîndule, cu inelele tale mari și grele la mîini și nu le pot scoate din degete ca să le dau; licăresc numai la mîna mea, pe întuneric.

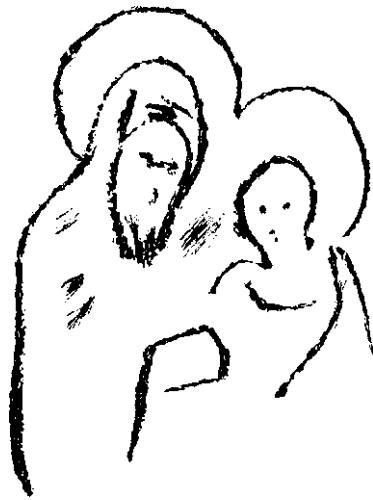
Mă supără un spin de aur încolțit în mine, nevăzut, de cîte ori mă plec; trebuie să merg înnalt, cu fața către spinii de argint ai nemăr*ginirii. Inima mi se bate ca o sită care cerne vînt și lumină,

— Vino, lună, tamburină, să te lovească și să te sune cîntărețul. El voiește să joace, trecînd în crepuscul pe funia vieții, întinsă între două nemărginiri. Florile cîntă, gîrlele au vuiete de viori, iar lacurile s*au umflat ca niște cimpoaie.

Tu te*ai născut din Fecioară? E adevărat. Ești Fiul lui Dumnezeu? E adevărat. Te*ai răstig*nit și ai înviat? E adevărat. Totul este adevărat înlăuntrul graiului nostru cunoscut. Noi niciodată n*am umblat prin cerurile tale, și cu Tatăl nu am vorbit, — și nu avem cuvintele de lucruri neobișnuite, între blid și lîpie. Noi n*avem timp

mai mult decât ciocîrlia zburînd după viermi.
Dacă mi se pare că am un ceas de nedumerire,
timp ca să mă dădumesc nu e. M'am născut
cu gîndul, și, înainte de a mă privi în față, am
mărit. N'a fost răgaz să mă toarcem, necum să
mai dăm un glas. Viața trece ca o văpaie.

Graiul nostru cel necunoscut, acela este adesea
vărat; întrînsul se cuprind neliniștile și ivirea
iute a unui început de drum. încrucișînd cuvinte
cunoscute, le facem vîrf și tăiș ca unui cuțit
apăsător pe alt cuțit; pe firul tăișului, numai decît
știrbit și îngroșat, a fulgerat a mia parte din
clipă, o a mia parte din scînteie. Am văzut
scînteia! Ia mă, scînteie, în tine și du mă focul
din care ai fugit și nu te ai stins. Icoana scînteii
s'a stins însă, înainte de a fi prinsă în tăișul
unui cuvînt, și iată toate cuvintele mele, ca niște
vechi custuri, ruginite în tecile mele oarbe. . .

Vino pe nesimțite, ca o ață de umbră, dacă nu vrei să ți se vadă lumina. Ochiul meu dibuiem întuneric ca orbul. Vino umbră, vino întuneric! Cît păinjeniş de umbră mi s'a lipit de pleoape și de buze! Am intrat în lume ca întrmn beci cu averi zăcătoare, în ușa căruia, dată de părete, din întuneric peste întuneric, și*a lăsat părăsită pînza un păianjen și a plecat. Aș voi să#mi iau fir după fir mătasa de pe față, și nu pot prinde cu degetele mele firul, mai gingaș decît pipăitul meu, făcut pentru grinzi, drugi și săcure.

Este adevărat tot ce s'a grăit, tot ce s'a povestit, tot ce s'a scris și tot ce s'a păstrat. Îmi spune că așa este, zbuciumul meu. Tu vorbești, și pădurile sufletului se răscoală ca de un geamăt de cireada. Vitele mele din munte au adormit pascănd și au intrat, fără să bage de seamă, dormind, din munte în această pădure. La un loc, unde se curmă muntele și s'a deschis o firidă dintre mai multe lumi, se strecoară vietățile din toate tăcerile în tăcerea mea. E adevărat. Totul e adevărat. . .

M A R G I N E A

Am avut un petec de curte, și toată ziua copiii și cîinii dădeau tîrcoale împrejmuirii.

Socotind că era prea mic, ham întins; copiii și cîinii au stat ziua întreagă la zăbrele și la poarta încuiată. L*am făcut de zece ori mai mare și am depărtat gardurile de zece ori; copiii și cîinii, de zece ori mai repede s*au grăbit să ajungă îngrădirea.

«Poate că nici două hectare de pămînt nu sînt destul de late și de lungi, mi*am zis, ca să le cuprindă jocurile și să*i obosească», și m*am strămutat pe o suprafață de zece hectare. Toată ziua și o parte din noapte copiii stăteau încălecați pe uluci, uitîndu'se în fundul zării, și cîinii lătrau din ce în ce mai tare la o fantomă, care putea să fie și marginea lumii, și luna. . . .

«Nu mă mai pot mută nicăieri de*aci, de pe țarina moșilor mei, m*am gîndit în cele din urmă. Rămînem unde ne găsim.»

Am umplut atunci ograda pustie cu floare și umbră. Am adus pasări rare, cărora, tăindude sfîrcul aripilor, le*am pus să umble și să trăiască împiedicate. Erau între ele doi vulturi de piscuri și s*au pripășit și cîteva fiare.

Zadarnic.

Am inventat mingi care sar singure, mașini de fugit repede și un mosor de zburat. Am construit bolți cu arcul dulce și turla țuguiate, cu

săgeți. Piatra scoborită din munți adevărați am făcut'o peșteri, cu toate imitațiile de temperatură și de aspect de pe grotele povestite. Am pus poame suave în pomi străini. Toate aceste noutăți, la care am muncit cu oamenii mei, din răspuțeri, au interesat copiii cîteva zile. Petrecerea lor pre* dilectă era să ajungă degrabă mărginirea și să se uite cu cîinii în nemărginit, în timp și în tăcere.

— Ce vedeți voi întnacolo, că de dimineață pînă seara colindați cu ochii prin zare și prin nimic? Răgazurile voastre cele mai bune, dumi* nicile și sărbătorile voastre le cheltuiți cu deșertul. Rămîneți în bătătură. V*am adus din povîrnișu* rile cerului, pe pămînt, tot ce ar putea să atragă și să ostenească un călător. întindeți mîna și gustați; chemați, și vi se vor înfățișa toate vietă* țile din arca lui Noe, adunate pentru voi. Pentru că nu ascultați și rmați învierșunat, am pus pe marginea împrejmuirii ghimpi și așchii de fler.

Copiii nu s*au mai urcat pe garduri, ci au sărit peste ele. Cînd, seara, s*au întors acasă flămînzi, mîinile și coapsele erau însîngerate.

— Ne*am rănit din pricina ta, mi s*au plîns copiii, iar cîinele nostru cel mai frumos a murit înțepat de sculele tale blestemate.

Dar peste noapte s*a iscat o furtună mare, care a răsturnat împrejmuirea.

A doua zi, copiii și cîinii s*au întors acasă de timpuriu. Nemărginirea începea din pragul casei, scund. S*au învîrtit în jurul bordeiului, și de*a* tunci ei au rămas nemișcați într'o întindere mai mică decît petecul de curte de la început.

Am înțeles atunci, tîrziu, că împrejmuirea nu trebuia făcută și că un loc dezgrădit e mai vast decît o țară închisă. Copiii și cîinii nu mai trebuie
^ să vadă zăbrelele niciodată. "

Dar nemaivînd de cercetat întinderea, copiii se întoarseră să caute îngustimea și, din toate

cîte le cădeau la îndemînă, ei și*au ales ce fuse mai mărunt, — bobul de nisip. în loc să spo* rească întinsul, ei începură să strîmteze măruntul și să scruteze adîncul în firul de țărînă. Ceea ce gîndul meu nici nu stîrnise, ochii lor începuseră să vadă întmdevar, deosebind rînduri de lucruri, unele întreitele, încleștate în lucrul pe care îl purtau cu buricele degetelor în lumină. Copiii îngrămădiră cărți și caiete, cîntare, lentile, mașini de#o șchioapă, ape*tari, pulberi, cheltuind porum* bul, săcara și griul pe otrăvuri și sticlării și făcînd micul din ce în ce mai mic. Și abia răzbiseră prin trei, patru îngrădiri dinlăuntru învelișurilor ascunse.

S*a iscat și atunci o furtună și a dărîmat cînta* rele. S*a prăbușit bordeiul peste noi și ne*a strivit. Prin partea locului, unde am trăit, nu a mai rămas în viață decît un cerșetor orb, care umblă din mormînt în mormînt și cere, nu știe nici el ce, și nu are cine să-i dea.

Am înțeles atunci, tîrziu, după ce am murit cu toții, că viața veșnică e a orbilor. Acum și pururea și în vecii vecilor. . .

ZBURĂTORUL

Pescarii de scrumbii au scos ieri din mare cadavrul unui tînăr cu aripi, pe care hău întins pe nisip. Crezîndu*se că este vorba de un aviator, care ar fi încercat echilibrul unui aparat nou, montat pe umeri și fixat cu corzi, pescarii i*au desfăcut aripile, ca două evantalii, și s*au incre* dișat că greșesc. Aripile erau ca la pasări, crescute din umeri, lungi pînă dincolo de călcîie și urzite din pene amestecate, de șase, șapte culori. Cînd a fost pescuit, trupul pînă la grumaz era închis între aripi, ca o păpușă îmbălsămată, și numai cu greu a putut să fie scos la iveală din învelișul de fulgi cărămizii și albaștri.

Scăldătorii, — femei, copii și bărbați, — de pe nisipuri, s*au adunat numaidecît, să vadă dacă zvonul că s*a găsit un înger înecat în mare era adevărat, și au rămas uimiți de frumusețea mortu* lui întraripat. Covîrșiți de mirare și spaimă, ne*am apropiat de el ca de cel mai neînchipuit exemplar de perfecțiune ce ne*a fost dat să ne închipuim, ajutați de invențiile și descoperirile artelor mate* maticе. Aripile tînărului mai tremurau. Murise de curînd, și încă nu murise de tot, ca fumul depănat cel din urmă, de făclii, după ce s*au stins.

O cercetare rapidă printre grupurile de scaldă* tori, de cîteva mii, nu dete nici un răspuns. Nimeni nu văzuse, de jurîmprejur, nici în hote* luri, nici la restaurante, nici în mare, nici pe

uscat, nici în văzduh, pe necunoscut; ceea ce ne*a făcut să credem că el venise dintr*altă parte, — și, cum ne stăpînea gîndul acesta, ochii s*au ridicat în sus, unde scapără, fără innourare, azu*ral, și scaldătorii, începînd să se înfășoare în giulgiile de baie cam niște **aripi**, și ele, făcură semnul crucii, chinuți pe neașteptate de taine.

Un copil găsinduâ un melc, roșu ca macii, între degetul mare și degetul următor, și întin*zîndu*și mîna săd ia, văzurăm că degetele de la picioare ale zburătorului, căzut din săgetările, poate, ale luminii, purtau adaose trandafirii între ele, ca la înnotătoare, și ni se spori uimirea și mai mult. S*ar fi putut ca tînărul să nu fi căzut din Tărie, și să se fi ivit de prin mările din fund.

Din pricina liniilor drepte și a formelor turtite ale trupului, s*a crezut că necunoscutul e un bărbat de vîrsta flăcăilor noștri obișnuiți. După ce, cu evlavie și luare*aminte, a fost întors și descoperit cu totul, oamenii și*au dat seama că tînărul, fără să fie bărbat, nici femeie nu era, depășind cercul de subalternări și fatalități care dau vîrtejului omenesc neclintirea lui pe loc și d robesc farmecului trist al apropierii. . .

Am înmormîntat pe tînăr dincolo de mare, întrmn pămînt alb, din care chinezii fac de mii de ani olăria lor, însuflețită pe față cu icoane și în interiorul păreților cu răsfrîngeri de mărgă*ritare și opal. Cinci mii de oameni cu femeile și pruncii lor au intrat în convoiul care ba dus pe brațe, pe un pat de verdeața neagră a pustie*tații. Era un convoi cum nu se mai văzuse la nici o îngropăciune, — roșu, violet, stacojiu și alb, după mantalele scaldătorilor, — care a încon*jurat golful cel mare, cîntînd încet, cu lăcustele din mărăcinișurile cenușii.

în noaptea ceea luna de foc nu s*a mai mișcat din vîrful stîncilor de smirnă, dedesubtul căroră

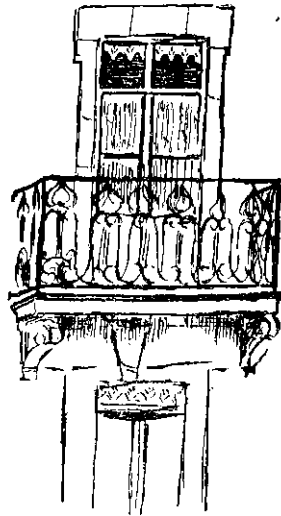
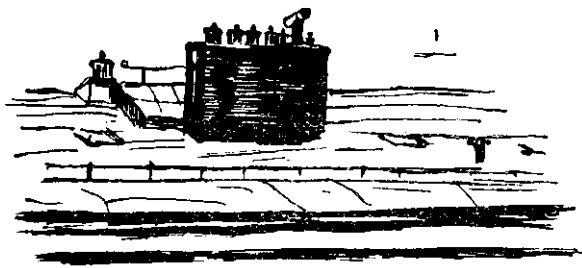
fusesse săpat mormîntul, înfiptă cu buzați de săcure în creștetul cel mai înalt. Fără îndoială că un lucru s'a petrecut, nepriceput de noi, căci și ploile ce au curs trei zile și trei nopți, începînd de vineri, au împietrit lutul mormîntului și pămîntul din preajma mării, ca și cum ar fi fost de cremene de la început.

UN ROMAN ÎN DEȘERT

În mijlocul parcului se ridica, pe cerdacuri albe, castelul, ca o fântână de flori. Din balcoane năvăleau torente de trandafiri, din acei trandafiri curgători pe fire, care par altoiți în sălcii plîngătoare. Iedera se înfășură pe burlane și turlle, pînă la vîrfuri, și, pe marginea jgheaburilor și streașini, glicinele, răsucite funii, cu ciorchini de săcimi violeți, scuturîndu-se ca niște clopoței fără sunet, se identificau cu piatra și cu arama.

În priveliștea de paradis a parcului din geamul lui, sta scufundat, de cîteva luni, palidul seminarist aflat la studii în străinătate. De pe creanga sufletului, canarii și cucii reveriei se strămutau, disdiminează, în parc, zburau pe cerdacuri și dormitau pe flori. Mai ales pasările roiau dinaintea unei ferestre mari, cu geamurile vinete, albastrii, alburind în fața cerurilor ca o undă de plumb.

O fată de frumusețe zveltă împlinea licărul neted al geamurilor mari, păstrînd mai întotdeauna aceeași atitudine în golul ferestrei, ca păstorul încremenit în lună și înghețat în lumina ei, ca o libelulă într'un disc de rășină. Fata era o prințesă, o domniță, fără îndoială bălană, care țesea la gherghes sau citea cărți cu farmec și minuni, căci nuși ridicase din încovoierea ei atentă capul niciodată. I se zăreau măgelele de safir curgîndu-i pe grumaz ca două riuri de azur sticlit.

Frumoasă și în timpul muncii, domnița era tot atât de frumoasă și în timpul odinei, ca apele, — diamantine când sar, și senine când cad în repaos, — cu o tristețe nouă în fiecare înfățișare. După gherghet sau după carte, ea se potrivea cu umărul într-un talaz de iederi și sta nemișcată, uitându-se în comoara grădinii, fierbinte, tumbea și îmbelșugată de culori.

Până să bage de seamă, trecuseră două luni de zile și de flori. De atunci încolo, ea se ridică la pervazul cenușiu și se oglindea drept în odaia studentului, cu o masă la mijloc, acoperită de cărți și caiete. Cu o discreție aristocratică, ea consimțise să-i întoarcă în cele din urmă sărutarea, pe care, cu o metanie mare, el **uo** trimitea zilnic peste trandafiri, ca un cavaler scoborât romantic de pe cal și salutând, cu pîntenii împreună, din pălăria cu pene de struț, dusă din cap, prin aer, la pieptul frînt în omagiu. Nici nud putea cere deocamdată mai mult și poate că el era singurul fericit căruia prințesa, purtându-și două degete la buze și despărțindu-se de gură, ba trimisese semnul logodnei.

Lucrurile se au petrecut ca în cărțile cu poze dintr-alte timpuri, întocmai. El visase orașul și frămîntarea, și în dreptul odăii lui, închiriată la întâmplare, se înălța cea mai liniștită și mai gravă biserică a stăpînirii de sine. El se uita într-o gravură, săpată cu linii mărunte, și trăia, fără să fi căutat, într-un altar cu bibliotecă. Ceasuri întregi a contemplat domnița din cerdac și geam, și în priveliștea parcului sfințit de privirea ei, studentul a scris, inspirat ca un mare cîntăreț, acatiste de iubire și de speranțe, timide ca porumbiceii. Distanța nu era atât de mare ca să nu poată cu timpul să o micșoreze la zăbreaua de fier. De cîteva ori pe zi, înfășurându-și scrisorile în pietre albe, el ba trimisese domniței, aruncate prin văzduh,

cîntece și jurăminte, pe care ea le*a citit, negreșit, ascunse acum în paginile cărților de pe genunchi.

Această lungă bucurie nu putea să fie, totuș, fără sfîrșit. într*o zi, fără îndoială, un bilet va fi prins de părinte. Acest tată de prințesă, educat la o morală severă și la duritățile disciplinei de castă, va chema*o, va interpelare Ea se va codi, dar va fi silită să spuie adevărul, arătînd către odaia seminaristului de peste parc. Drama e inevita* bilă. I se va cere studentului socoteală; va veni garda săd ridice pe sus și săd înfățișeze, între hale* barde, stăpînului supărat. în sala de arme, el va răspunde cu simplitate, însă hotărît:

— Ucideți*mă, duce, o iubesc.

Mușchetar ignorat, studentul se ridica din scaun, trîntea cu pumnul în masă agitat și căuta o soluție supremă. Ca să*i facă onoare, în cazul cînd ar fura*o și ea ar binevoi săd însoțească, el ar trebui să fie bogat. O disperare devastatoare punea stăpînire pe ființa lui, disperarea tînărului sărac, proletar prin veșnică predestinare.

Povestirea începea ca într*o insulă fericită. Trebuia să se ivească un moment cînd, escala* dînd grilajele peste sulitele cu vîrfuri poleite, tînărul avea să urce scările de piatră și să moară, poate, pe trepte. . .

. . . Dar parcul nu era chiar un parc, și castelul nu era chiar un castel, ci clădirea unui minister. Și în geam nu era o domniță, căci geamul era pustiu, ca și scara de serviciu, în păretele căreia fereastra era intercalată. Iar în cerdac nu visa domnița, ci fusese așezat un dulap al arhivei. E adevărat însă că balconul este plin și azi de bilete albe, aruncate cu piatra. Și cu puțință ca seminaristul să arunce și astăzi, când i*a eres* scut barba pînă la piept, versuri domniței, fără să aibă curajul să taie drumul și să treacă poar* ta, unde salută un valet.

MOLITVA PĂPUȘII

Dumnezeu a făcut pe om, și ha nimerit; omul ha^ făcut pe Dumnezeu, și nu ha nimerit.

Intii, el a căutat în păpușă să strîngă înfățișarea însăș a lui Dumnezeu, cared făcuse. Pentru că Părintele omului s'a ascuns, depărtîndu*și dege*tele de lutul lui frămîntat, omul, rămas în puști*etate singur, speriat de lumină, posomorit de amurguri, înfricoșat de întuneric, ha strigat prin toate văile și din toate piscurile, ca un ied rătăcit.

Părintele lui nu putea fi. nici elefantul, nici girafa, nici șarpele, nici pantera, deși mai puter*nice toate decît el și în stare de fapte de care el s'a dovedit neputincios. Făcătoruha*toate i*a lăsat în suflet amintirea acestei siguranțe, — și, îmbătat ca un călăreț voinic, care șha văzut mireasa în vis și a purces să o caute peste tot locul zadarnic, el a străbătut pădurile și malurile mari ale apelor, cercetînd pe unde har putea afla.

Și hau înneecat ploile, hau degerat înghețurile, hau urmărit stelele în munca lui fără folos. Iar cînd i*a murit cel dintii copil, o fată bălaie cu ochii ca peruzeaua; cînd a văzut că viața poate să se curme în afară de puterile lui, că ființa vie este mărginită; cînd a înțeleș că viața stă lingă moarte, despărțită printrmn vâl cenușiu, în care intri ca să treci dincolo învăluit; cînd amărăciunea morții s'a unit cu tristețile celelalte, atunci, deznădăj*duit, omul a căzut plîngînd pe marginea unui

rîu, a frămîntat și el cu lacrimi un idol, din lut,
La ascuns în sîn și La jurat să înfățișeze pe Dum*
nezeul care fugise de el.

Ca să par știutor și viteaz, încep rugăciunile
mele cu vorbe: «. Tu, Doamne, fie că ești, fie că
nu ești. . . ». Vreau să dau timpul care te tăgă*
duiește drept păreche timpului care te arată,
în teaca mea dreaptă vîr două plasele încovo*
iate. Nasturii de la pieptarul inimii vreau săd
cos cu un ac despicat ca o undiță. Mă uit la
tine prin mărăciniș cu ghimpi, și mîna mea
vreau să intre în înfățișarea ta, zgîriată.

Însă eu știu că ești.

Mi*a spus umbra și mLă mai spus cerbul. Mi*a
vorbit de tine fîntîna și mi te#au grăit hotărît
pietrele mute. Sobolul mi*a spus un cuvînt, vîm
tul mi*a povestit o șoaptă, sunetul pămîntului
mLăduce vești în murmure despre tine. Nu am
ascultat de apostoli.

De zeci de ani tu ești singura mea adevărată
meșteșugită îndeletnicire ascunsă. Toate celelalte
munci sînt sterpe. Sînt pentru tine ca un giuvaergiu
tainic, al căruia lucru începe, împrejurul inelului
de aur, după ce am adormit cu toții, — cetățile,
staulele și pădurile. îmi scot sculele ca un hoț
și prind veriga în menghină, și o potrivesc, ca
să nu mă simtă nimeni. Eu tai lin lanțurile și
retez cu un fir de păr de oțel zăbrelele mari din
gura firidei mele către vatra scînteilor tale. Auzi
tu, Doamne, cum cade pilitura uneltelor de<a
lungul frunzelor din văzduh?

Am aflat ce o să se întîmple. Voi ieși o dată
dis*de*dimineață, cu vacile, pe cîmpul de pucioasă
și rugină, — și voi ține cartea ta alăturată de șold.

Și voi vorbi holdelor, pîraielor, mesteacănilor și oamenilor despre tine, povestindude cum te*am găsit și căile pe care te>am ajuns. Căci nu e adevă* rul mai mare și mai curat decît cazna cu care te*ai prăbușit pînă la eh Osîrdia noastră începe adevărul, și oamenii mei au nevoie să cunoască osîrdia, ca să o încerce și ei. Ți'am găsit hrisoave și noi îndrep* tățiri. Jidovul sufletului meu trebuie să le întindă sulurile în văzul posomorit al sinagogii, ca să te cunoască oamenii, care nu pot într*alt fel, de pe ele. Aci e litera mare și dincolo litera mică. Aici e litera roșie și dincoace ștampila degetului mare, care a intrat în ureche, în sînge; în pleopă, în sînge; în rană, în sînge, — și urma și*a lăsat*o, ca un pas de mierlă împușcată, pe coaja de piele a pergamentului nou.

IEȘI AFARĂ!

Scufundat în cutia cu scule și robul unui atelier de șlefuit, ochiul nu ți s'a mai uitat nici în sus, nici împrejur, de cinci sute de ani. Ești o menghină, o daltă, un fierăstrău, o peniță. Stăpînit de un material și halucinat de o formă, lucrul tău se face numai pentru scule. S-a pogorît universul la tine pe nesimțite, ca o ninsoare, și s'au adunat, sticlind în rumegușuri, în pilituri și pulberi, stelele, pe mătura ta. Ce de gunoi de lumină la ușă! —pe cared duc pe talpă, fără să știe, trecătorii, șim care scarmănă gînganiile argintate! Ca să faci un topor și o coadă, ai pierdut un an și de zece ori mai multă materie decît unealta făcută, și toporul ți hai dat unui salahor, cared va știrbi într'o buturugă.

De ce ai ales oțelul cristalin și călitura țîrțe, cînd puteai săd bați în fier de potcoavă și să capeți preț? Muchiile hau fost turtite meșteșugit, și, între fulgere și seînteii, ai scos, din molicionile înflăcăratem jar și tîrte pe nicovală cu cangea, cîteva rînduri zadarnice de comori. Cîtă vreme ai căutat călciul cel mai potrivit pe verigă și glezna săcurii cea mai frumoasă, sudoarea ți'a scăpărat învăluită în vilvătaie, și brațele, sumese, păreau, în gura vetrei, că ricîiem soare șid răscolesc. Toporul, greu, putea să reteze din zbor și firul de mătase.

Toate măduvele fierului au trecut strivite pe ilău. Secerile au fost încovoiate ca o margine

de disc, burghiile tale au avut sfredelul diamantin și viu. **Ai** făcut undrele de subțirimea mustății de spic, cuțite ca sticla, și spada ieșită din mîinile tale putea să intre prin catifea și, zmulă dintre coaste, să dea o moarte curată, fără urme. Săge* țile ți*au fost însuflețite cu simțul stîrnit al **salbă*** teciunii care caută prada și o ajunge după miros. Ai despicat metalele ca niște trestii și ai zmulă din mijlocul spetezei lor sulița vînătorului călare prin împărăția de umbră.

Căutînd spiritul lutului și al pietrei, ai găsit un sîmbure de cristal și în putregai, dar ai uitat, meștere, borhoturile groase, și rămășițele **s***au îngrămădit. Meșteșugurile **și** munca ți*au băgat umerii în spinare și, apropiată de pile, căutătura ți **s***a împuținat. Dogoarea îți ustură nasul și*ți pîrleste sprinceana flocoasă. Ți*am dat un ghiont, meștere, și nu te*ai trezit. Te*am apucat de*o ureche și te*am tras după mine, — melc al găocii în care te*ai încleit.

Meștere, lasă dracului ciocanele, fierăstraiele, flacoanele, apele și uleiurile, și vino după mine în grădină, să te duc de guler și să te dau cu capul de copaci. în cuptorul dumitale o să torn zece găleți de apă, și ușa lăcătușeriei am **s***o bat în scoabe.

Ieși afară, meștere! **Și uitasem jos. Și uitare** în sus.

ÎMI PLACE.

De mult nu ți*am mai scris, să nu fii supărat. Am treabă; ma plimb toată ziua, și tu știi prea bine că nu m'urît. Mă bucur de tot ce văd și totul îmi tihnește. Bunurile nimănua nu mă ispi*tesc și nici o slavă nu strică liniștea mea. Când sfîrșesc, o iau de la început. Să zic că nu mi*a rămas nimic de făcut întno zi, și tot mai găsesc cîte ceva. Dacă mi*aș număra degetele înainte și de*a*ndaratelea, de o sută de ori, sau bețele de chibrituri, tot nu izbutesc să mi se urască.

Urîtul vine și din cărți; dar ai băgat de seamă că, pierind cuvîntul «plictis» de la tipar, s*au isprăvit și sentimentul, și oamenii nervoși afară din cale, și medicamentele renașterii gustului de viață? Dar vine mai ales din vanitate. Un .om obișnuit își închipuiește că se naște ca să parvie și că omenirea îi datorește ceva în orice caz. Mie nu mi s*a ivit încă această iluzie și mă simt mulțu*mit cu puținul ced am. Nu mă vaiet, nu mă plîng. Dacă*mi lipsește ceva neapărat trebuincios, trîn*tesc cu pumnul în masă, fulger o secundă și. . . rîd. Ca întrmn rîu cu albia calmă și cu apele albastre, porcul de mocirlă al cîte unui gînd se apropie să se scalde în mine, să*mi tulbure curge*rea lină prin grătarele de sedef ale lunii. Mi*e ciudă, dar abia mi*a fost ciudă, că mi*a și trecut, și rîd. Nu sînt trufaș, bolnav, supărăcios. N*ai idee ce om cumsecade sînt. . .

îmi place. îmi place să mă uit, îmi place să merg și îmi place să stau. Mănînc cît șapte, dorm cît opt. Și muncesc pe brînci, și dacă mam ce munci. Dar acum mă plimb cu poftă și rîd. Despărțîndume în grădina zoologică, țham spus: «Te las cu bine». Și tu mhai răspuns: «Vezi să nu te strici, Păcală». Nu s'a stricat Păcală. Păcală e os domnesc și rabdă cu poftă, ca și cum ar mînca. Păcală nu s'a bosumflat că toți bau luat*o înnainte. El își duce drumul la pas, la pas încet, oprindu*se și uitîndu*se și după ciori, după nori, după stîlpii de telegraf și după căruțe. Mi*aduc aminte, dragă, de un tablou ce mi s'a lipit de ochi: un băiețaș cu nasul gros ducea de căpăstru măgarul, încălecat de un unchiaș cu degetele mari prinse în subsuorile jiletcii. Unchiaș*șui poartă o scufie cu moțul de ciucure atîrnat pe nas. Trei femei din marginea șoselei dau bătrî*nului cu tifla pentru că e vesel și că își ostenește copilul. Un tablou zugrăvit aspru, cu peria parcă de sîrmă și semnat: Hodler.

Eu am venit în lume cu credințe de țărănoi. Mi se pare că nimic nu mi se cuvine, și dacă totuș cade ceva, mă bucur ca de un dar. îmi fac soco*teala ca și cum n'aș fi. Dacă n'aș fi fost, nu aș fi știut nimic. Fiindcă sînt, aflu, și aflînd, te bucuri, ca și cum ieși de căpătat. Dacă aș fi beteag, ar fi mai rău. Mă gîndesc că aș fi putut veni pe lume orb, olog, să mă uit în lumină ca un ciob și să mă tîrăsc ca o funie prin țărîna. Dar sînt întreg ca o ciutura și mă umplu cînd vreau cu lumina lumii, ca și ciutura cu apa din fundul pămîntului rece, sunînd pînă adîncuri și vârsînd în drumul de urcare murmure de aur.

De ce să mă cert cu viața, dacă*mi place? De ce săd cat gîlceavă, dacă o iubesc? Crezi tu a fi ceva mai bun ca ziua scurtă pe care o trăiești? Oamenii nu știu să umble, să se uitem sus, să

cate>mprejur, să iscodească, să doarmă și să rîdă.
Se însoțesc, doi sau zece, numai ca să se pri*
ceașcă, fiecare împiedicat în picioarele și chiorît
de înfumurarea lui. Din doi, unul vrea să fie mai
mare; din o sută, douăjideri; pofta de treaptă spo*
rește cu gloata. Știi ce proști sînt mai ales oamenii
deștepți? O mie de muște zac la coada boului,
ca un cataplasma, toată vara, fără ca boul să știe;
din cînd în cînd el își clatină coada, moale ca un
bici, din care te*ai aștepta să troznească. Musca
suge, coada doarme. Aratăd boului buricul dege*
tului, că se sperie și ia vînt.

Mi>am pus o întrebare: cîți oameni trec pe zi
pe lîngă felinarul dintre plopi? Cîți trec de sus
în jos, cîți de jos în sus? Și*i număr de șase zile
mereu. . . Și rîd.

îmi place. . .

STEAUA LUNGĂ

Mă turbură steaua care clipește colo, între doi cireși, la o palmă mai sus de orizont. E lungu* iată ca un ochi și batem safir, în zmarald, în rubin, în argint. Mi*am luat privirea de la ea și am vorbit cu cîinele meu, slobod către miezul nopții, puternic în măsele și labe, ciulit de o harmonică suspinată în depărtare.

Steaua s*a deplasat de două ori către dreapta, mergînd împotriva mișcării verticale a bolții. E ca o candelă de vapor, plutind fără se se înnalțe. Au trecut două vieți mijlocii de cînd mă turbură la fel, de cîte ori o zăresc în acelaș loc, pornind către răsărit, unde o prinde și o înneacă dimi* neața.

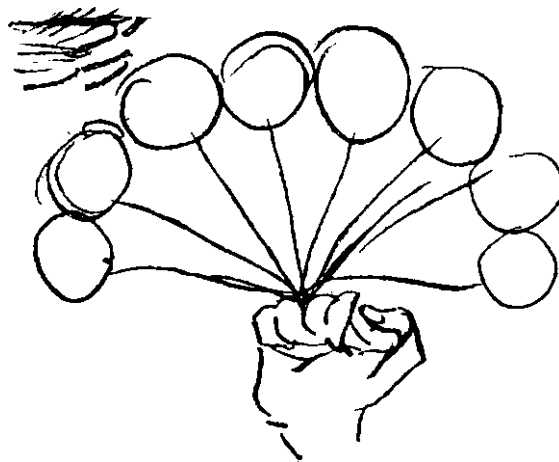
Aceeaș întrebare primitivă rămîne constant:
De ce?

Nici o lectură, nici o credință, nici o chib* zuință mau putut să o corecteze, și rămîi fără speranță. (Îți isprăvești zilele fără să lămurești nimiciși steaua continuă, indiferentă, să lucească între doi cireși, în fața căroră, poate că pe aceleași scaune, se vor gîndi alții la ea, mai tineri și tot atît de uimiți și de turburați ca noi.

Ce preț mai pot avea întrm noapte ca asta, în care poți citi astronomia la lună, toate silințele oprite la mărunțișurile zilei: hotărîre, patimă și framîntare? Ce sens mai au cuvintele și dorința, că vrei, că ai, că ești? Ești într*adevăr? Și ce ești?

Știi numai să vrei, gaură lacomă, rătăcind căscată,
cînd steaua lungă se duce într*acolo lin.

Dacă te*ai uitat cîteva nopți în cer, copile, nu
mai ești bun de nimic. Ori trebuie să cînți, beat
de aromele de dincolo de toate, și te ascuți
numai tu, ori trebuie să te rogi toată viața, — și
te bate ploaia, te viscolește vremea și flămînzești
cu brațele încremenite. Cumințenia te sfătuiește
să amesteci pămîntul cu cerul și să înfuleci din
amîndouă, să faci pîntec, să strîngi comoară din
spicele de sus și de jos. Păzește*te de atîta înțelep*
ciune, și mai bine nu*ți urca niciodată ochii la
cer, să nu te fure altă înțelepciune, cu care nu te
poți face nici profesor, nici avocat, nici ierarh,
căci te ia gura pe dinainte și, în loc să*ți pledezi
blidul, fiertura și dobînda, vorbești în dodii și
gîndești aiurea.

Omul celălalt s'a uitat în cer, de pe o margine de apă, pînă ce a împietrit în picioare ori s'a întins să doarmă zi și noapte, murind înaintea de vremea lui. El a visat o mie de ani, și rîndpe rînd a trecut dintrmn vis în visul nemărginit. Intrucît e mai bun omul civilizată, care, găsindud visînd, ha străpuns cu spanga și **ha** jefuit, **va** luat gră* dinile, în care începuseră stelele să incolțească, și **ha** pus în jug, **sad** care în magazii frumusețile pămîntului leneș din țara lui cu miracole delicate? Prădătorul e învățat, s'a zis, energic, organizat, face o baie pe zi, mănîncă de cinci ori, expert în finanțe, negustorii și contracte, are vapoare, fabrici și dinamită.

Trăiește el mai mult? Moștenește ceva cînd a pierit? Stîrvul lui pute mai frumos? Sudoarea lui e, pentru că se ostenește să ucidă pe visător, mai cinstită decît a sihastrului înlemnit pe țărîm în contemplarea stelei lungi, care clipește în hotarele mele între doi cireși, bătînd în albastru, bătînd în argint?

TÎRLA

La miezul nopții, trec, din munte spre baltă, clopotele tîrlei. Cînd au adormit copiii demult, și plugarii și boii, și, de somn, au uitat să cînte cocoșii, oile călătoresc. Bordeie în peregrinare, ați* pînd poate în mers, ca soldații lui Bonaparte, ele urmează linia drumului albindă, strînse de aproape, cojoc lîngă cojoc, copite mici lîngă copite mici, ca o insulă de umbră care se mișcă lin prin întu< neric. Și, solidare cu osteneala și răbdarea lor, merge cu ele, împovărat de samar, și profeticul măgar, mitul turmelor și tovarășul de slavă și de izbîndă al Mîntuitorului nostru. El duce încă în cîrcă, răsturnată ca un semn al înmulțirii, pe șira spinării, crucea de care atîrnă țoalele și dăsagii. Și, pe de lături, cîinii, caraula ciobanilor, numără oile și berbecii, pe căprarii, la răs_pîntii, în dreptul cantonului, unde șoseaua se taie cu șina, și dina* inea bisericii lutherane, cu vîrful de creion ascuțit al clopotniței ridicat în văzduhul de ceață.

Locomotiva nu le sfîiește, electricitatea nu le miră, motorul cu explozie al automobilelor, care scoboară din cerul zării cu luna în faruri, le lasă indiferente, credincioase unicului strămoșesc in> stinct, că oaia merge după oaie, — și pe drumul de tibișir al beznei, și în abis. S'a oprit un ber* bec fudulit cu perciunii lui de os, încovrigați de cîte trei ori, în poarta școlii primare: oile toate se opresc. Berbecul s'a gîndit: oile se gîndesc.

S'a urnit berbecul: oile au pornit. Pantofii lor minusculi, cu două vîrfuri de lac, nu le strîng peste măsură, atîta timp cît consimt berbecul și asinul să umble. Dacă acești doi suverani se culca, oile dorm.

Un șir de care cu coviltir, trase de cai, se duc la tîrg cu oale, doniți și castraveți, ca un cătun care s'a hotărît să se strămute. Oile trec liniștite, făcîndude loc, și cîinele cu lanțul legat, de subt car, se uită la cei de*o seamă cu el, cîini slobozi ciobănești, nomazi între Dunăre și munți.

Vocea clopotelor stîinii, ca un piano vechi, tărăgănează în sunetul lor de toacă reminiscențe, în țărîna cîmpiei și în piatră, ea pare glasul, arti* culat din două silabe mute, al pămîntului, cu care turma vorbește, aplecată pe miriști și pășuni, la șoapta guturală. O vecernie neîtreruptă înso* **țeste** turmele, călătorind singuratece și închinare, cu pasul împleticit în mătânii, între sihăstrie, între mînăstiri, între Tebaide.

Ascultă cum loveștem lemnul nopții limba de șiță a clopotarilor tîrlei. . . Ascultă pasul ei mărunț: zgomotul unui convoi de cîrji prin întuneric. . .

O găleată s'a ridicat pe cumpănă, goală. Satele dorm, oile merg. Pășunea negurii se întinde.

Și, în urma turmei, după ce au trecut și măgarii și cîinii, iată ciobanii, povîrniți subt sarici, ca niște oi mai mari. Ei calcă tăcuți planeta sfîntă a belșugului și*a sudorii, ascultînd ruga unuia din ei, rostită din fluier.

TOCILA

A ieșit în târg tocilarul și s'a oprit la porți. El are o fabrică pe roată, și roata e toată fabrica lui. Roatam pământ, fabrica lui e o uzină. Cheltuieli de instalație, ca în poezie: nimic; capitaluri: în har. Motorul — în talpa piciorului: calcă mani* vela, și munca pornește. Semnalul, ca la uzinele mari — fluierul: «Foaie verde maghiran, bani n'am mai văzut de an». Fumul vine din lulea: o ulcică roșie cu coadă. Localul — al pasărilor, al florilor și al Răstignirii: zodiacul. Iarna plouă prin acoperiș. «Bună dimineața, cățel; al cui ești?» — «Ham, ham!» — E prieten cu cîinii, ca poetul, recunoscuți amîndoi cu leneviri din coadă și melancolii de ochi. Un instinct antiuniversitar îi pune de acord. Cînd s'a întîlnit, flămînd, cu Iisus Hristos, primul cîine s'a uitat la el, s'a pîit pe brînci și a venit să*i lingă mîna și să fie netezit pe moalele capului, lin. Hristos a fost un tocilar fără instalația nici a meșteșugarului de ascuțisuri, nici a cîntărețului de vorbe.

Dar a pornit și tocila, și fabrică marfa fină, scăpărată și stinsă numaidecît, a scînteii.

Aduceți bricege, cuțite, foarfeci, topoare și brice! S'a oprit în poartă tocilarul. De sus pică apa, dedesubt fuge tocila; se culcă oțelul pe lat; din apă naște fulgerul și roiesc stelele de aur, — și pe cînd cîntă harmonica, joacă tocila și se desface beteala scînteii.

Cuțitul de măcelărie e un pretext ca să fie înșe*
lată clientela. Căci cine plătește un aur care fuge
și o avuție care nu stă? Tocilarul s'a ivit cu o
patimă dumnezeiască, și din strungul lui de silex
scapără soare și se improvizează luceferi ziua
nămiaza mare. Vrei o cometă? o Caledactee?
Steaua polară? Stăf puțin, să puie piciorul pe
spetează și o spadă pe piatră: iade, prindede,
dude! Nu te supăra că nu a rămas nimic. . .

Tocilarul fabrică iluzii și scapără idealuri, și
lui îi izbutesc întotdeauna. Unchiașul zice că
s'a întors din lume, de unde a luat și o maimuță.
E adevărat, dar el nu spune că i un apostol al
sfintului Petru, trimis în tnadins ca să trezească
ochii mari ai copiilor și să*și oglindească funin*
gile de lumini în adîncul lor.

De jurîmprejurul tocilei aleargă acum o altă
roată, de aur. Nu se văd stelele pe cer? Cum să
fie văzute? Azimoapte tocilarul a tîrît, cu o pră*
jină cu cîrlig, perdeaua licuricilor după el, a
mototolit*© și a vîrîtm în cutia lui dintre roți. Le
dă drumul la cîte una, la cîte zece, la cîte o sută
și o mie, ca la niște albine aprinse, dintrmn stup
din vatră. Polenul constelațiilor s'a grămădit ca o
făină de jar în cureaua și în roata lui cea mare,
și scapă și se întoarce. Vistieriile împărățiilor au
intrat simbolic în descîntecul tocilarului: focuri de
diamante, safirele, zmaraldele, ametista, rubinul.

Încet, încet se lasă seara, și roata fuge mai repede,
ca un vârtej. Scînteile zboară treptat mai departe,
aruncate în preajma tocilarului, și, pe întuneric,
el ține cuțitul prin pipăire. Ora înnoptată pîlpîie
ca un cimitir de candeli. Ora următoare strălu*
ceste a bisericii de înviere; dune de lumină, vîn*
turi de scînteii, vifore de ghimpi și de luciole se
aruncă unele peste altele, întrmn haotic incendiu
de reci vîlvătăi. Ca dintrm stropitoare de garoafe,
plouă încovoiat și potul electric de metale sfărb

mate. Aruncătorul de aștri seamăna aștri. Tocila se amestecă de-a dreptul cu bolta și cu nemărginirea, și tocilarul, călcând pedala roții, mișcă firmamentul și rotește pământul învăluit în trîmbe de stele.

Și făcînd miracole și vrăji, cuțitul ajunge la plasele, tocit pînă la unghii. Și cînd foamea oprește tocila, e noapte în toi, bat catedrale încremenite din clopotele din întuneric.

Și nu e pîine, și s'a dus cuțitul în vînt și în scînteii. . .

CUCUVAIA

De ce te hulește omul, fluture de noapte? Pentru că nud măgulești? Pentru că nu*’*i cîinți în lumina zilei de aur, ca să te asculte, să te vadă, să te*’*mpuște și să te mănînce? Tu *nun* mîngii nici auzul, nici stomacul. Către seară, cînd se stinge soarele și încolțesc în vecia cerurilor, pe care se străduiește să le priceapă, enigmaticele stele, tu te arăți pe neașteptate, scurtîndu*’*ți dru*’*mul dintre două turle, cu zborul tău moale, pitit între undele de umbră, — șiid sperii. Ce păcateă întunecă omului conștiința, de se teme de tine ca de un semn prevestitor de rele? Eu te*’*am găsit întotdeauna în vârful crucii și pe clopotnițele cele mai înalte.

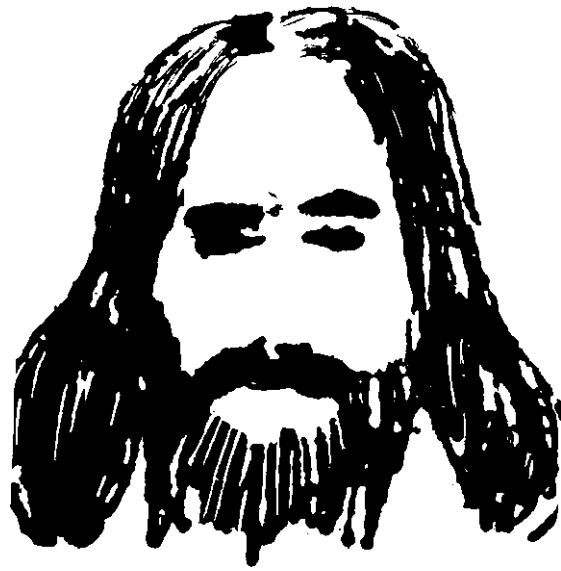
Omul te dușmănește și pentru că nu primești nici o potrivire cu el, maică sihastră, ascunsă în zidurile vechi, prietenă cu stafta și strigoii, și strînsă întno lume a ta, între bufnițe și liliicii cu aripile de piele. El crede, omul, căd vrăjești a moarte, pe cînd tu numai îl disprețuiești. În biserica uriașă a Sfintului Niculaie, din ostrovul mînăstirii, noaptea, la utrenii, tu te mutai de pe catapeteasmă pe policantru, și, în zgomotul de plocate al metaniilor cu genunchii, se simțea fih flitul de catifea al aripilor tale mute. Călugării se adunaseră pentru moarte: în bolnița de subt biserică erau rînduite miile de rarei cu aceeaș uitătura, și, totuș, schivnicii, arhimandriții, duhow

nicii, ca și diaconii tineri, cu pasul de fecioara, se înfricoșau în străni de prezența între ei a soku lui destinelor încheiate.

Tu ești, frumoasă cucuvaie, vestitorul acestui sfârșit! tu, liniștită zburătoare din amurg și din miez de noapte! Tu porți o vinovăție prostească. Poate că de mai fi tu, să spui sorților că zilele lui trebuiesc isprăvite, hulitorul tău nici mar mai muri. Când nu te*am auzit țipînd pe creștetul sălașului meu, uimită și tu de furișarea lucru* rilor unele după altele, în irizată întunecime care învăluie somnul, sînt îngrijorat. Unde*i cucuvaia care zboară împrejurul sufletului meu, de o viață, în fiecare noapte de veghe? Ai călătorit.

Dacă te*ar fi văzut omul de aproape, cum te*am văzut eu de două ori, el te*ar fi iubit ca pe o floare de dalie cenușie, căzută veștedă din tulpină. Te*am găsit, odată, moartă pe un altar dintrmn schit al lui vodă Țepeș. Adormiseși de curînd pe lespede unde se săvîrșeau odinioară slujbele liturghiei. Am suflat în fulgii tăi și ți*am trimis duh peste pleoape, dar nu te*ai mai putut deștepta. « Săr* mana cucuvaică, a murit și ea! » te prohodea Fevronia monahia, care m*a însoțit. Altă dată, apucată de răul de sus, ai amețit în crepuscul și, șovăind prin văzduhul de aproape, mhai dat un ocol aplecat și mi*ai căzut în mîinile întinse să te aștepte. Te*am păstrat ca pe un mort al nostru, culcată pe masa vișinului prin care trecuseși.

Tu vorbești, poate, că în casa cea albă, de peste drum de alte turlle, cu două sfircuri de țigla, stau prietenii neamului tău de fluturi cu pene. Căci în toată noaptea, pe bîrnele din dreptul luceafărului înflorit, gîndesc maicile cu comanacul lat, la rînd, și se uită în cer, și se uită peste pămînt.

^ OMUL DE AUR

Doi bărbați și o fată urcă din șes, din lușernă, poala muntelui către satul de subt păduri. Ei calcă la fel, aplecați pe linia coastei piezișe, ca niște soldați mari, și duc, răzimate pe umere și podul palmei, ca niște arme grele, coasele cu baioneta întoarsă. Cine nu ar cunoaște unealta de retezat, de*am picioarele, finul și otava, și nu ar înțelege ora de aur care se retrage în apus, pe măsură ce se ridică, din răsărit, ora de argint, ar putea bănui că muncitorii finului cosit purced către lună. Oglindirea albă s'a și prins, de dincolo de codrii negri, în penele coaselor, zgîriind cerul cu vârful de oțel.

Se pregătește taina odihnei, cu vacile, cu fumul din hornuri, lînos, cu ceața de mai multe Tării, închegată printre depărtări și munți succesivi pe muchi și cotoare. Lătratul cîinilor, biruit de liniști, se îndulcește ca o toacă de vecernii. Mugetul e sufletesc, și clopotul cailor, trași cu clăile în șură, batem catifea. Fără vînt, margi*nea cu porumburi a cîmpiei e frămîntată, în foile lungi și curgătoare ondulat, de un sen*timent.

«Pace vouă!» rostește necuvîntata tăcere din amurg și, din munți, răsar șapte biserici, cu singura turlă a fiecăreia din ele ascuțită ca un creion cu^vîrful lung, — pe cînd păsărimii i sa făcut noapte și somn de timpuriu.

Fetelor și copiilor, împetrițați în livadă, și care caută, fiecare pentru sine, norocul în trifoiurile cu patru foi, li s'a strecurat umbra pe subt pantofi și au rămas în mână cu întuneric. Ei se ridică în negura risipită din pământ și se caută unii pe alții, ca să nun apuce arșița de sticlă a lunii pe câmpiile rămase singure cu ea, — și, fără voie, au început să cînte, și, fără voie, cîntul lor încet e o rugăciune. Oamenii întîlniți în drumul către sat își zic: « Bună*seara », dar paroar voi să spuie mai mult; căci luna, și noaptea, și tăcerea, și oboseala le dau o fizionomie biblică și ascund în ei înțeleșuri întortochiate și temeri încrucișate.

La noapte, tîrziu, cînd vor adormi toate satele din munte și pădure, cînd se va opri munca oamenilor de tot, se vor pogorî din creșetele piscurilor celor mai apropiate de stele, cu poteci care răspund în vecie, în cărucioare mici, trase de asini albi, cu registre și arhive, apostolii, bătrînii și profetii ambelor Testamente, ca să cumpănească faptele din timpul zilei, să le judece și să le tîlmăcească, pentru cel mai mare folos al dreptilor și al celor păcătoși. Toate aceste socoteli făcîndu-se vara șt toamna, cînd nu plouă, nici nu ninge în călimări, viața noptilor este, de la facerea lumii pînă azi, păstrată pentru stihurile de sus.

Noaptea trecută a fost zvon de glasuri în bătătura noastră, unchieșii Domnului neputînd să judece la fel veghea unui cîntăreț, găsit cu lampa aprinsă. Acesta își scrie noaptea, cu urechea la cele negrăite, stihurile cîntate în auzul tăcerii. Profetii pămînturilor înflorite au hotărît că el se roagă, pe cînd proorocii tărîmurilor sterpe au socotit că blestemă; și s'au uitat și unii și alții, cu nasurile turtite pe geamul lui, ca să*și facă părerea cea mai adevărată, vîzîndud cu ochii lor, — și tot nu s'au înțeleș. El sta răzimat în cot, așteptînd, ca un nerod, să*i ia cineva, nezărit,

mîna, și să scrie cu mîna lui, — și scria o bucată de vreme, și se oprea, și iar aștepta, pîrînd că vorbește cuiva și că aude vocea aceluia numai el. Și proorocii s-au gîlcevit în mai multe limbi la fereastră, ca niște cărturari pămînteni, cu știința și închipuirea silite să se usuce ca mărarul și leușteanul, în grădina lor împrejmuțată cu piatră și ghimpi, pînă ce s'a putut apropia de perdeaua cîntărețului un evanghelist, obișnuit să scrie cu vorbe șoptite.

— Uitați-vă mai bine, zise Ion, Luca, Marcu sau Matei. Pe trunchiul de la sobă stă cineva cu obrazul de aur, cu ochii de zmarald și ametist, și mîna lui, așezată pe un genunchi, pare străpunsă și însîngerată. L-ați văzut?

Într-adevăr, cîntărețul asculta, la piciorul muntelui, în cătuna și în bordeiul lui, pe Omul de Aur, în vreme ce adormeau și licuricii. În noaptea aceea el venise singur din bolta bolților, înaintea profetilor lui. . .

DOMNIȚA PULHERIA

Cărturarii sînt aleși de Dumnezeu ca să mîngie oamenii cu graiuri noi și cu povestiri frumoase și ca să le facă viața mai lină și mulțumirile mai adînci.

Pe vremea cînd nu era tipar, cînd nu era hîrtie, ca mai tîrziu, cînd nu erau cărți, nici cărturarii nu se prea pricepeau să scrie și nici nu aveau așezare. Pribegeau, ca și cîntecele lor fără cuiburi, din loc în loc, străbăteau țările, cu scripca subsuoară, și, pretutindeni unde se opreau, își tînguiau po* vestirile, în tăcerea poporului adunat la desfă* tare și dăruit cu minunea sfintului auz.

îndată ce cîntărețul își urca pe strunele viorii arcușul, se isca în oameni nevoia neînțeleasă de a frămînta pămîntul și de a se arunca spre cer, ca și cum li s*ar fi deșteptat aripi năpîrlite la călcîie: ei se prindeau de mîini și de mijloc, părechi, și jucau.

însă povestirea era pentru ascultare și numai pentru zbuciumul de sine. Povestirile spun și înfloresc lucruri întîmplate, și oamenii au fost întotdeauna lacomi să le știe și să învețe din cele petrecute cîte ceva; mai ales că firea și avîntul cuvintelor și împletitura de cînepă aspră a durerii capătă, trecută prin graiuri calde, o moliciune de mătase *șbo* pojghie de lumină. Cînd graiul putea să le zdruncine sufletul cu o povestire, oamenii se bucurau mirați și ziceau că într^adevăr

pribeagul cîntăreț fusese trimis de către Ceh de*Sus.

Părerile ascultătorilor sînt adevărate. Și cînd scrie și cînd grăiește, din cîntec sau din cuvinte, povestitorul se deosibește de alți povestitori, cu zicerile lui de*a înfățișa priceperii viața deosebit. Dogoarea și arșița inimii înflăcărare, nu sînt în stăpînirea voinții. De aceea oamenii zic că harul este o taină, și ei mai știu că tot harul de la Dum*nezeu purcede, pentru că omul nu poate face har.

Un povestitor din acele vremuri, de care vorbim, era foarte trist în povestirile lui, și furtunos și jalnic în toate cîntecele de dragoste simțită. O umbră se lăsa peste el și dînvăluia, pe dată ce povestea, iar dacă începea să cînte, se înnopta ca de ploaie, în vreme ce cînta, lucrurile se deslîneau ca hor* bota rărită, veștejite în lanuri întinse, ca niște grădini clocotite de piclă. Totul se vedea urzit pe dedesubt din scrumuri, închegat din cioburi și din cenușă. Totul se risipea, ca la trecerea unui fier de călcat încins, purtat, pe verdeța șesului nouă, de mina uscată a relelor ursitoare. Și cîntărețul și auzitorii lui se posomorau: printre cuvintele aruncate în povestirea lui se surpau prăpăstii cu gemete și jalui.

Cîntărețul Iosif stîngea fericirea în toți flăcăii și mîhnea duminicile fecioarelor, care totuș îl chemau necurmat la horă, să le cînte, simțind o trebuință de glasuri de pustietate.

Iosif cîntărețul nu era într*adevăr amar. Firea lui era mîhnită din născare și el cînta ca să je*vrească, și fără pricină hotărîtă.

« De ce*oi fi fiind eu atît de amărît? » s*a între*bat odată Iosif, în pădure, răzimat în vioară și ascultînd glasul codrului de fluier și vaiere line. « De ce sînt eu numai în durere și îngrijorare, iar copacii și cerul, și lumina, și găteliile mari ale lumii sînt atît de fermecate? »

Și cum sta el și se iscodea, parcă ostenit și de scripcă, cu genunchii la bărbie, cuprinși de brațe, i se păru că apucă o șoaptă printre mesteacănii albi, din plocatul frunzelor, unele peste altele așternute.

Deschise ochii. Credea că visează. În fața lui, venea spre el un convoi ciudat. O domniță mică, înaltă de o șchioapă, se uita în sus și zîmbea cu frăgezime. Purta rochie lungă, de spume de argint, cu poalele lăsate lungi parcămtnadins, ca să o silească a păși încet. Se oprise. Își pierduse una din cizmele de aur, cu care o încălțau, acum în genun* chiați și zoriți, zece cărăbuși negricioși, ajutați de zece viespi ca sulfina. În fața domniței, pe măsură ce făcea un pas, cinzeci de meșteri păianjeni, împărechiați cu cinzeci de fluturi, urzeau covorul împărătesc al păinjenişului alb, încrucișat cu bo* rangicul stacojiu. O mie de greieri, aplecați pe cimpoaie, însoțeau în rînduri alaiul, iar furni* cile negre, înaintea țesătorilor, netezeau drum, acoperind cu pături moi, de pămînt cernut. O mie de cobze, purtate de țințari în mantii lungi și străvezii ca zmaraldul, țineau isonul cimpoierilor duioși. În clipa în care s*a zvonit că iese domnița, toată pădurea s*a pornit să cînte dimpreună cu toate vietățile și frunzele ei, ca o sută de minăstiri adunate laolaltă: cu clopotele dezlănțuite și cu coruri de maici mici, în noaptea învierii.

Ioslf cîntărețul își zise:

« Pînă acum nu am înțeles ce slujbă fac atîtea jigăanii și gîze. Ele îngrijesc de făptura domni* ței. . . ». Dar nu îndrăzni să glăsuiască, să întrebe, sau să se miște, de teamă să nu facă greșeală.

Domnița veni pînă dreptul ciubotelor lui.

— întinde mîna și ia*mă de jos încet și așea* ză*mă în palma ta noduroasă, ba rugat, cu vocea ei de lăcustă, domnița; căci am să*ți vorbesc ceva la ureche.

Atunci, două bufnițe mari, în veștminte de catifele, s'au repezit, de sus, pe umerii lui Ioslf, de priveghe. Dacă ar fi fost să'i pricinuiască vre un rău domniței, cele două pasări, — Funinginea și Bezna, — i*ar fi scos ochii amîndoi, ca niște nasturi, și după ele ar fi căzut peste făptașul de rele vârtejul hultanilor albi, care, de cîte ori își părăsește domnița tainicul palat, din stîncile pădurii, o însoțesc, pe fundul zării, pre* tutindeni.

Pe margini, veneau scroafele mistreților, cîr* duri, fiecare din ele cu cîte douăzeci și patru de Țurci sălbateci vârgați, și cu țîțele pline de lapte, și făceau loc prin ramuri, cu coarnele, cerbii urmați de ciutele sfioase, cu priviri de micșunele, pe care vitejia țațoșă o oamenilor cu pușcă, neștiutori de rostul lor în lume, le vînează, ca să le mănînce frumusețea.

Abia întinse palma Ioslf, vrăjit de cele ce*i fuseseră poruncite, că păianjenii și gîndacii de mătase i*o și îmbrăcară cu pufuri. Și cînd șezu pe podul **palmii** lui, domnița i se destăinuie:

— Cu toate că străbați pădurile mele din copi* lărie, tu nu ai auzit de mine niciodată, zise păpușa. Eu sînt domnița Pulheria, aceea care face fru* moașe lucrurile urîte. Am venit să te întreb și eu: de ce tot suferi și de ce tot plîngi? . . . Nici tu nu știi, bietule Iosife! Uite, țham adus o văpaie de oglindă. E oglinda descîntată a bătrînilor cîn* tărçți și a sfinților apostoli. Unii o pierd, și oglinda rămîne pierdută. Alții o găsesc, și acelora le#o dau. Te poți vedea într'dnsa întreg, dar mai poți vedea și prin oglindă, ca prin cleștar. Pune#o la ochi și nu te mîndri de ce'ai văzut. . .

Ioslf văzu și nu putu să spuie nimic în aiureala ochilor lui, iluminați de beție cerească. Fața i s'a înseninat, copilărită. În suflet i se desluși întîia oară șoptirea fîntîinii săritoare a bucuriei.

« Vezi? şba zis. Eu cercetam pînă acum înlăum trul lucrurilor, şi mintea nu mi*a dat nici un răs* puns. Acum văd lucrurile pe dinafară, așa cum sînt. »

Şi Iosif găsi o rostire nouă în graiul viorii lui. Puse oglinda rece în sîn şi porni către sat. Era în ziua Paştilor, şi sătenii, în straie albe, aflaseră minunea şi d aşteptau, ghicindud după sunetul viorii ce se apropia de biserica Sfintei Fecioare.

— De aci înnainte, Iostfe, ai să ne iubeşti şi ai să ne dezmierzi, a strigat la el, din uşa cîr* ciumii, văcarul. Şezi colea şi cîntă. . .

OMUL SUNĂTOR

El se născuse cu o infirmitate ciudată și cu un har nemaicunoscut. Trupul, sau poate sufletul, îi suna. Fie că plasma lui avea proprietăți analoge cu acumulatorii, care absorb și păstrează electricitatea, fabricînd la rîndul lor energie și lumină; fie, vreau să zic, că înmagazina sunetele, inconștient, în carne, sau fie că torentul sîngelui se însoțea de la sine de muzica valurilor marine, — omul suna ca un clopoțel, ca o vioară, ca o țiteră și ca toate uneltele de cîntat.

Se poate că starea lui vibratoare venea numai de la suflet, ca o reminiscență cu cauzele pierdute, asemănat în această privință cu scoicile trandafirii de porțelan sălbatec, care, fără limbă și fără o cireășă de fier înlăuntru, cîntă neconvinit în vitrinele muzeelor de științe naturale, bolnave de nostalgia mugetului de ocean.

Ca un ceasornic, vibrează orice ființă de carne, iar șopîrlele aud un zumzet chiar în interiorul plantelor, pe care noi oamenii nud putem desluși: inima bate și aleargă, vîna zvîcnește. Omul sunător suferea și se bucura cu totul de alte însușiri, de strune și de metal, care nu puteau șede laolaltă cu prea cunoscutele, deși neînchipuitele pulsații biologice ale amforei cordului, ploscă vie, spînzurată pe întuneric, și lacăt al tainelor asociate.

Ca și cum ar fi fost montat din organe de nichel și tablă presată, prevăzut cu șaiube, șplinturi, nituri

și piulițe, încheiate în angrenaje conice, cilindrice și circulare, pasul lui suna uneori ca o cizma de fier, umbra lui trecea prin lună ca o broboadă de zale, cu zgomote de belciuge și chei, zdruncinat în automatica lui organizație de măruntaie meca* nice, ca o uzină în momentul pornirii, la orele de ceață ale dimineții industriale.

Cînd își ridica mustața cu peria, în fața oglinzii, mustața lui fluiera ca stalactitele de cristal atinse, din jurul abajurelor de lampă. Dacă se netezea cu șervetul rece, sportiv, la sculare, carnea lui se impresiona ca sticla plouată cu grisul de gheață al iernii. Umbla ca un lanț fără sfîrșit și nevăzut, de care se ținea tîrîș ghiuleaua planetei.

De copil, urechea i*a fost fermecată de clopo* țelul argintiu care îl însoțea pretutindeni și care și în odihnă își puncta clinchetul ritmic. Clopo* țelul se scobora pe o scară infinită, purcedea ca din Tărie și, săritură cu săritură, din treaptă în treaptă, străbătea văzduhul, găurea pămîntul, însoțea apele, ieșea la capătul lumii și se întor* cea înapoi, de*amdaratele, desfăcut ca burduful în zigzaguri al unei armonici, strînsă ca o carte și întinsă înUvo galerie de haos.

El șba căutat clopoțelul în îmbrăcăminte și în rufărie, în buzunare și în mîneci; îl simțea în sîn, și clopoțelul scobora în cingătoare; căuta săd prindă la coapse, și aluneca în ciorapi; scotea ciorapul, și sunetul cădea în pantofi; răsturna pantoful, și clopoțelul se ascundea în batistă. L*a urmărit săd prindă împrejurul pernelor, printre dantele și prin cusăturile păturii mătăsoase, în pat. Clopoțelul fugea ca o corcodușă și se făcea nevăzut ca o boabă de mercur, pierdută printre tigheluri. Și era din nou în fulgii perinii, la urechea omului ațipit, roșie și cărnoasă ca măceașa, între zulufii arămii de rugină. Omul sunător fusese un copil candid, și ochii lui de sîdef aștep*

taseră zece ani ca să surprindă înfățișarea clopoțelului neodihnit.

Mai târziu, tocmai târziu, și din ce în ce mai mult, sunetul s'a sporit amplificat. În camera de odihnă rătăcea toată noaptea fantoma sonoră, cu pieptul constelat de zurgălăi, ca de niște candeli șoptitoare. Un sunet amănunțit de bijuterii numărate, strînse, puse în sac și iarăș deșertate și numărate din nou, se petrecea pînă la revărsatul zilei. Omul se obișnuise cu această conlocuire și, din cînd în cînd, își apostrofa cu bunătate fantoma:

— Lasă-mă să dorm. N'ai mai isprăvit, bunică?

Îi plăcea săși închipuie că bunica lui mai trăiește și că, în toiul nopții, trezită de mîhniri și de păreri de rău, își mîngîia podoabele, de aur și platină, cu care strălucise în tinerețe. Zgomotul se subția pînă la fuior și se diviza pînă la pulberi, rămînînd întotdeauna din zgomotul precedent un zgomot mai moale, umbră de umbră, ramășite de resturi, scamă de scame.

Pe scara din copilărie a clopoțelului sferic, se scobora, la maturitate, un ban de aur, în echilibru pe muchie, animat de o propulsie străină, dar stăpînit și de o mișcare de sine. În marginea unei trepte, aurul se putea opri o secundă, înainte de ași da drumul pe treapta următoare. Se întorcea ca pe ax, creștea ca un cerc, părea că se gîndește, și se pogora la vale, sfărîmat în mii de inele, în goană accelerată, ca o cloșcă sculată brusc, de sub penele căreia izbucnesc, descoperiți, pui galbeni și aleargă. Și, ajuns în prăpastia scării, învîrtită ca un burghiu în fundul unui puț, aurul cădea în pușculița citernei, cu un ecou hohotitor de tezaure și catacombe.

Omul îmbătrînea fără săși poată modera orchestra, în care acum cîntau sute de cimpoaie și contrabasuri, mii de pianine, drînguri și flaute mici, privighetori de abanos, cinteze de alamă,

orgi și pițigoi de coarde. începuseră să cînte de jurîmprejurul lui și lucrurile care nu au vibrat niciodată, însuflețite ca săd bucure și săd mîngîie: lutul și bușteanul. Pietrele dure, și colțuroase și nesimțitoare, se mișcau pe o parte, se deschideau ca niște ouă și ca niște cutii cu balamale și capac, și din fiecare piatră se ivea fie o pasăre, fie un șarpe alb, fie un pitic, fie o domniță, care cîntau și se întorceau în piatră, întovărășiți de țînțari galbeni și de fluturi brumării.

URIAȘII

La început erau uriașii, pasările, dobitoacele, pădurile și oamenii. Nici o ființă nu era mărunță, căci Dumnezeu voia să arate puterea lui, dar și să vadă bine făpturile de pe pământ, când se uită din ceruri la ele. Șerpii, rîmele, șopîrlele nu se ascundeau, căci nici îvaveau de ce să se ascundă, nici loc destul de mic pentru pitire. Șarpele era cît Dunărea de lung.

Animalele toate mînceau iarbă, iarba creștea tot anul, nu era iarnă, și omul se hrănea cu poame. De ce s'ar fi ascuns unele de altele, dacă nu era nici o primejdie? Gustul că se mănîncă făpturile între ele a venit mai tîrziu, cînd firea s'a răzvrătit și s'a stricat, și a rămas stricată.

Dar de prea mult bine și oamenii și dobitoacele s'au săturat și, neavînd ce face, decît să mănînce și să doarmă, s'au supărat că sînt supuse lui Dumnezeu și au voit să ia locul lui.

întîi, omul, neputîndu'se luptă cu el, a început a prizoni animalele, ca să și le supuie, pînă va veni și rîndul lui Dumnezeu.

Dacă șarpele era cît un rîu, dacă vulturul era cît o jumătate de cer, omul era cît cele mai înalte turnuri de azi. Avea, după măsurătoarea noastră, **180** de coți pînă la cap, capul de **60** de coți, brațele și picioarele de **100** și **180** coți, și spinarea îi era lată de două ori cît temeliea unei biserici. Un om ca noi nu s'ar fi putut urca pe un om de atunci,

nici cînd sta culcat, decît cu scări înnădite și **razi*** mate de colțul umărului aceluia. Numai copiii oamenilor de pe vremuri erau cît Curtea*de*Ar*geș la născare, și creșteau iute și nu mai mureau. Că nici moartea nu fusese încă.

A fost și înmulțirea uriașilor o pricină de trufie, văzîndu'se mulți și venîndude rușine să fie supuși de un singur Dumnezeu, de care tre* buiau să se și roage cînd le venea o poftă de ceva. « Ce să ne mai rugăm de el? începeau ei a mur* mura. Luăm noi singuri ce și cît ne trebuiește. » Dar nu puteau, lipsîndude chibzuință, lucru care și mai virtos fi îndîrjea.

Dumnezeu auzea toate, dar îi lăsa să vadă ce fac.

Dumnezeu le da, pe lîngă hrană, îmbrăcă* minte, după ce le dăduse bunul cel mai mare, pe care un gheomotoc de pămînt, cum fusese omul întii șîmtii, putea săd capete: viața, imbră* cămintea omului era mai frumoasă ca răsăritul și ca apusul și ca mantaua de zale a lunii, și făcea parte din pielea lui, ca arama, ca aurul și argintul. Creștea și se înnoia singură, de două ori pe an, ca să fie totdeauna proaspătă, parcă scoasă nouă din dulap. Și omul nici nu se ostenea să spele, atît era de fericit. Vîntul, care a rămas și pînă în ziua de azi, dar cu alte însărcinări, trecea peste veștmin* tele lui ca un burete înmuiat în metale și răcoare șiid șlefua dormind, făcîndud ca oglinda. Și nu era nici praf, nici noroi, că și pămîntul era curat și lucea ca sticla, ca să nu păteze pe om și dobi* toace, înveștmîntate și ele ca florile bogate și bine mirositoare. Deschideau **aripile** să zboare și îmbăh sămau văzduhul cu miresme frumoase.

După răzvrătire, Dumnezeu ha dat omului țîn* țari, muște, purici și păduchi, și a pus în limba lor otravă, ca săd muște cînd le va supăra, și ghimpi, ca săd înțepe și cu spatele. A dat vitelor

no

coarne, ca săd împungă (el a născocit blestematul cuțit), și măsele, ca săd apuce și zdrobească.

Oamenii s'au învoit să se pregătească a năvăli în cer, bătîndud cîtva timp cu gogoloaie, spărgînd soarele și luna, ca niște geamuri, și, prin găurile făcute în Tărie, să poată cotropi. Dumnezeu îi lăsa și se uita la ei din depărtările lui. Ei adunară zeci de ani, poate că sute de ani, strînși laolaltă, bolovanii risipiți pe toată fața pămîntului. Pe mai multe fețe ale lumii ei clădiră astfel, cu încetul, movili și măguri de firimituri de lut, de pe marginea apelor, frămîntate, stoarse și făcute boț. Cînd te gîndești că o palmă de uriaș era lată cît un sat întreg, e lesne de închipuit cît mușuroi lua o dată și ce gol făcea în albia unui rîu, scormonindud cu pietre și nisip.

Intr'o zi, șirurile de bolovani clădiți pe lungimi de pustietăți nemăsurate, pînă la cer, fuseră, după socoteala uriașilor, gata. Ei se adunară să înceapă bătaia cerului cu lespezi și se împărțiră pe vîrfurile cele mai înalte. Cei de jos, așezați pe rînduri, porneau bolovanii din poale, aruncați din mîini în mîini, pînă sus, unde cei mai vioi dădeau de a zvîrlita, care*ncotro, ca să nimerească din mai multe, părți. Bolțile trebuiau dogite. Ca să știți ce erau măgurile mari și înalte, trebuie să vă spui cît acopereau ele pămînt și cît erau de late: cale de zece zile, umblată cu armăsarul pe fugă, puteau să o străbată, dacă ar fi fost loc prin grosimea lor. Iar lungimile le erau cît o cale de douăsprezece luni trecută cu cîte doisprezece telegari; că începeau unele nu știu de unde și luau sfîrșit la Marea*de*peste*Mări.

După ce fuseră astfel adunați în cete uriașii, începu dezamăgirea, la care nu s'au gîndit. Cu cît se apropiau de cer, cu atît cerurile se depărtau mai mult, încît, de le*ai fi luat la ochi de jos, totuna era, — bolovanii împrăștiați nu ajungeau nicăieri.

Au bătut în gol o săptămână întreagă și mai nimerit mai departe, după statul nostru, decît găleata cu apă pe care o aruncăm după ciinii la gîlceavă. Nu se cunoștea nimic. Ațîțați de ne* izbîndă, uriașii se sfădeau între ei, că mai văzut, ca niște proști, destul de bine, și, întîia oară de cînd îi făcuse Cel*de*Sus, ei se loviră unii pe alții cu bolovanii cît niște morminte, se apucară cu unghiile de gîtlejuri, se îmbucară și se rupseră de ceafă, sfișiți de pîntece cu dinții.

Dumnezeu putea să rîdă, dar nu a rîs. Putea să*i mustreze, și nu i*a muștrat. Putea să le vor* bească uriașilor, din cerdacurile împărăției lui, dar nu a binevoit. Ar fi cerut uriașii iertare, dar nu orice faptă poate fi iertată, — și odată iertată, tot rămînea dușmănie.

Dumnezeu dete poruncă măgurilor și cetăților, ridicate împotriva lui, să se împietrească, și s*au împietrit: munții de azi. Și mai porunci mărilor și tuturor apelor să se umfle și să dea pe dinafară. Ele zile întregi se revărsară, izvorîte neîntrerupt. Din uriașii înghițiți de vîltori rămaseră numai cîtiva, într*un ostrov neînvelit de ape. Și după retragerea valurilor în **albi**, o pătură moale de nămol gras acoperise pămîntul, așternută peste toate vietățile de pîn*atunci, înmormîntate adînc.

Dumnezeu dete poruncă, numaidecît, ca tot ce rămăsese viu să se chircească, — încît uriașii s*au făcut mici de doi coți, ca noi, și toate pasările și vietățile scăzură la micșorimea puilui ieșit atunci din găoace, ba poate chiar mai mici.

— N*au voit să fie fericiți în lene și îmbelșu* gare. De azi încolo pomii nu vor mai rodi fără muncă, și iarba va crește unde va voi ea. Am văzut, mai zise Domnul, că oamenii, cînd nu mai au ce face, se răzvrătesc. Le*am trimis țînțari și muște ca să nu le mai lase tihnă, siliți să se scarpine, și să fugă de oriunde ar fi căutat să se ascundă.

Cînd s*ar simți mai obosit omul și s*ar crede mai îndreptățit să se odihnească întrmn loc de pace, atunci sa vie ploșnița nevăzută și săd ciupească.

De atunci încoace tipicul uriaș a fost înlocuit cu tipicul mic, din zilele de totdeauna, care nu dă voie omului să crească peste o măsură, nici să trăiască tînăr și voinic cît ține timpul, ha fost omului măsurată și viața și i s*au trimis tot felul de boli, ca să aibă de lucru mereu și să nu stea. Tot de atunci au început oamenii să moară.

Și Dumnezeu nu s*a mai uitat niciodată, de atunci, la ei, căci nici **nun** mai zărește de piper* niciți ce sint. ha lăsat în luptă cu pămîntul, cu vremea, cu iarna, — pe care a făcubo tot atunci, — cu arșița și zăpușeala, după ger cumplit. L*a dez* brăcat și ha lăsat gol, silindud să*și facă singur straietele, dacă veștmîntul nemuncit fusese rău.

Și omul se luptă tot timpul cu ceva, cu ceva mărunt, de seama lui, și își petrece traiul fără nici o mulțumire deplină.

NĂVODUL DRAGOSTEI

În pustietatea șesului de nisip, trăia un pescar tânăr, care lucrase zece ani la un năvod. Îi făgă* duise fetei, pe care o iubea, dintr-un bordei, să4 puie inelul căsniciei în degetul al doilea, de lângă degetul mic, în ziua cînd va fi năvodul isprăvit și cînd va fi fost prins, în mare, peștele de aur, cel cu neputință de vînat în bărci.

Acest pește uriaș se apropia de țărături. Fusese văzut din vremile lui Homer, răzvrătind valurile, spintecate, la răsăritul soarelui, cu pieptul. Pe* carii pustietății povesteau că el făcuse parte din herghelia de moruni a împăratului Negru, și că scăpase din grădinile din mare ale împărăției puțin timp înaintea lui Hristos.

Năvodul fusese urzit, nod cu nod, ochi cu ochi, de singurele mîini ale Pescarului îndrăzneț, ajutat de o suveică de os lustruit, și rețeaua lui acoperea un județ întreg de pustietate. Întins între răsărit și apus și între miazănoapte și miazăzi, părea un vînt în odihnă, culcat pe nisipuri. Ca săd masori între margini, era nevoie să mergi cîteva zile pe genunchi, străbătînd cîte un nod și scurtînd cîte o sfoară.

La ziua hotărîtă, în ajun de Paște, pescarii din lungul țărăturilor mării trebuiau să apuce de năvod și săd scufunde în talaze, printre luntri. Se petrecu însă ceva nemaipetrecut: marea fugi din margini, lăsîndu*și mătcile scorburoase goale

și tirînd cu ea, dedesubtul zărilor, avuțiile vii din adîncuri. Pescarii, blestemînd Pescarul, mutară colibele și bărcile întreită țară și, odată cu ei, porni pe spinări și coliba fetei îndrăgostite, ai căreia ochi nu se mai puteau dezlipi de frumm setea năvodului zadarnic. Dumnezeu se împotrivi voinței răbdătoare a feciorului îndrăgostit și pedepsi nesocotința gândului de a prinde marea cu un păinjeniș.

Zile multe și timpuri multe, Pescarul fu zburcîmat de altă neodihnă, umblînd pe fundul mării uscate, pardosită cu sidefuri și fildeșuri trandafirii, de scoici. Pentru că se născuse cu patima isprăvilor grele, pescuitul scrumbiilor și al peștilor de blid, care îmbogățeau pe negustorii de crîmpeie, de frînturi și de fărîme, nud ispitea. Și acum, dîndu-și seama că a căpătat, zestre neașteptată, învierșunarea Celui*de*Sus, care, nebiruit, ba ales pe el dușman dintre oameni, fără să se mîm dreasca, ci smerit, însă iarăș hotărît, porni la o ispravă nouă.

«Voi ridica o clopotniță din nisipuri către ceruri, ca să străpung văzduhul turtit al șesului pustiu și să rămîie străpuns. Și de*acolo, de sus, voi căuta dragostea mea, care și*a purtat coliba departe, dincolo de întîia zare mută și oarbă.»

La clopotnița lui, Pescarul a muncit tot zece ani de zile, ftră scule și fără ajutoare, dezgropînd stîncile cu unghiile și mișcîndude din loc și întorcîndude cu umerii și cu opintirea, pînă ce le*avînvățat să umble singure, și singure să se așeze la locul socotit, poruncite de gîndurile lui. Străduimțele și rănile dobîndite bau frămîntat carnea din nou, făcîndmbo de aramă, iar însuflețirea lui a dat viață lepezilor, bolovanilor și nisipului, care i se supuneau ca niște cîini și ca niște furnici. Pescarul descoperise înțelegerea cu pămîntul și graiul nesimțit cu auzul al tăcerilor și al uitării.

Se auzea către mare că vînătorul de unde, care se lăsase de pescuit, încearcă o cutezare nouă, și luntrașii, îndătinăți cu gîngăniile mici ale undiței, au rîs în bordeiele lor crăcănate și pline de fum de pește fript. Ei erau înțelepți pentru că stăruiau într'o muncă veche, făcută de veacuri la fel. Cînd se ivi temelia, ei se apropiau duminica de singuratecul ziditor, neînțelegînd ce sfîrșește, dar pricepînd că începutul pornise. Din duminică în duminică, turnul creștea încet, de cîte'o palmă. Mai tîrziu, pescarii se adunau în fiecare seară, de departe, ca săd zărească sporind cu o palmă pe zi.

Adîncit în zidirea lui, ziditorul nu văzuse că se ivise în pustietate pizma și că fiecare piatră cît pumnul era însoțită, în ducerea ei pe muchiile clopotniții, de necazul foștilor tovarăși. După ce păriletele pătrat se ridica de un stat de om, ziditorul aducea pe brațe și potrivea la rînd, pînă la un stat de om, treptele de piatră roșie, ca să arate mai tîrziu șacalilor urmăriți de hienă pe scara clopotniții că scara fusese udată cu sînge. « Are să cadă de pe creastă, se gîndeau privitorii. Treapta cu care suie, se gîndeau ei, are săd răs*toarne. » Dar ziditorul nici nu a căzut de pe crestele mereu înălțate și nici nu s'a răsturnat. Minunea amănuntului s'a săvîrșit zilnic, zilnic așteptată să doboare pe ziditor, și minunea în*treagă a fost gătită într'o sîmbătă, ca munca Domnului, care s'a odihnit în ziua a șaptea.

Ziditorul a căutat din turn împrejurul lumii, și a găsit marginile ei și marea, care fugise, și coliba dragostei, strămutată. Trecuseră zece ani ca zece veacuri și ca o zi. Pescarii se uitau la clopotnița pustietății, de jos, îmbrăcați de duminică, în cămașă albă. Îmbătrîniseră toți, și mulți din foștii flăcăi se apropiau frînți pe cîrji, posomorîți și amari, privind în sus de*a curmezișul, ca niște găini. Rușinată, se arată și iubita, din nisipuri,

ascunzîndu*și fața, învechită de tristețe, cu palma,
și neputînd să#și tînuiască pîntecul, involburat
subt cingătoare, și care îi da înfățișarea, la
umbrel, a broscoiului de mucegaiuri. Ziditorul
tresări.

Dar către seară, pe cînd se ascuțeau cremenile
de argint ale stelelor albe, el văzu și năvodul,
pe care îl uitase, zburînd, întreg și întins și împo*
vărat de plumbii de pe margini, la ceruri. Și
stelele se prinseră de zalele lui.

CÎNTAREA CÎNTĂRILOR

în visul meu fusesem un vîslaş cu pielea căra* mizie, înnegrită de arşiţa mării şi de vînturi. Obosit, pe la prînz, de pescuit, mă culcam în barcă, aşternut între forfota mării şi furnicarul luminii, şi în visul meu visam încă o dată, îndoit, întrmn vis mă legănau talazele, şim visul celă* lalt, — cuprins în visul cel dintîi, ca un clopot mai mic în vocile unui clopot mai mare, — treceam de mare şi nemărginiri într^alte nemărginiri. în cîn* tarea liturghiei vine şi cîntă din depărtări un glas de fată, careţi întinde trîmbele albe, ca nişte poteci de lună, de*a lungul rîului dintre iarbă: eram un vîslaş ostenit şi eram un cîntec de fată, şi visul meu se întorcea între amîndoi, ca un fum şovăitor.

în luntrea mea cu vîslele părăsitem voile apei, am ademenit -o fată mai neagră decît mine, al căreia alb al ochilor împestriţa negreaţă ei ca două paftale cu zmalţuri. Am furat*o malurilor cu un descîntec, şi cînd a intrat în barcă, pogo* rînd din treapta pămîntului în chivotul meu, am văzut*© înnaltă şi goală. Ea purta, drept orice veştînt, un şir de mărgăritare incolăcit de şapte ori împrejurul'grumazului şi jucînd ca şapte şira* guri largi pe sinii ei cu mărgăritarul negru. La încheieturile mîinilor purta mărgăritare şi, tot aşa, învîrtite de cîteva ori, şi la picioare, pe glezne. Şi pe carnea ei, ca tutunul negru, părul, mat ca iasca, era galben.

— Părinții mei m*au făgăduit, spunea străina, unui neguțător de miresme din pomi, stăpînul unei păduri de smochini, de banani și de poame de foc. L*am văzut luînd cu mîna lui din livadă portocalele aurii și înfășurîndude în foi de hîrtie de mătase, așezîndude încet în cutii și încărcînd luntrile vîntului cu ele. Vreau să dorm în livada lui, să mușc rodiile și piersicile și să alung cu sîmburii șerpilor de zmarald, printre cactus. Are cămile, elefanți și covoare, de poate înveli cu ele prundișurile de nisip de la Smirna în jos, pe toată marea pînă la Fenicia veche.

— înainte de a te închide în cartea groasă a Scripturilor, ca o floare, te*am prins în luntrea mea, fecioară, și am îndreptat cîrma către miazăzi, spre zarea singură și sălbatecă a mării. De*ai zbura ca ibisul și de*ai înota ca peștele*săgeată, nimic nu te mai poate scăpa din vraja luntrii mele, care plutește prin vis. . . Ia te uită. . . Visul meu te*a aiurit ca o beție, ai uitat și pămîntul și făgăduința și ai venit să mă îmbraci cu mirosurile tale mai proaspete decît ale lămîiului, să*ți apropii de ochii mei înflăcărați ochii tăi de zmarald, — atît de mult, încît să*mi zgîrie pleoapele genele tale. Mireasa Cîntării Cîntărilor! buzele tale sînt ca zmeura, șoldul tău e ca o tîgvă moale, plină cu lapte nou de căprioară, omușorul urechii **tale** ca o țîță e, de ciută, sudoarea ta miroase a tămîie, umezeala gurii tale e ca o rouă caldă, cu gustul de măceș. Neamul tău îl mărturisește mierea cu care ți*s linse subsuorile toate. Podoabe, mai pre*țioase decît inelele și brățările care ți le>ar îngre*ua, sînt degetele tale, brațele tale ca niște șerpi cu cîte cinci capete de opal. Cînd lemgenunchi pe pieptul meu păros, degetele tale parcă s>ar ruga. Ți*ai adus carnea fără oase la pipăit, ca o scrumbie neagră. Sfărîmă'te, furtună, peste noi, fulgeră, mare, des, și tu, luntre, nu te mai opri! . .

Pemcetul, visul meu se făcu visul ei, șoldurile ei se făcură șoldurile mele, gura ei se făcu gura mea, — și, încordat, se zmunci și se rupse șiragul mărgăritarelor de la grumaz, risipindu*se în lun*tre. Luntrea nu s*a mai oprit niciodată în visul meu, lăsînd să cadă dintr*însa în mare, din cînd în cînd, mărgăritare. . ,

BĂTRÎNII DIN INSULĂ

În Insula Trandafirie a Mării de Aur, se ivise, din ceruri sau din pământuri sau ape, o păreche de tineri shtoși, un băietan negricios, cu sprîn* cenile îmbinate, și o fată cu costița ca firul de soare, care umblau goi și se jucau printre ierburi păroase, cu tăria tare.

Insula Trandafirie este locul adevărat, în care s*au născut, — din ceruri, din pământuri sau ape,— cei dintii oameni ca noi. Deosebirea dintre ei și tot ce mai fusese era că omul, cu toate că subțire și înalt, adică supus căderii de la sine, s*a sculat deodată, drept, în picioare, și a mers pe punctul cel mai îngust al trupului său, ca o arătare ciudată. Tălpile lui erau satinat, și el însuș s*a numit pre sine Fiul Plopilor, mirat, fără îndoială, de înrudi* rea făpturii lui zvelte cu făptura copacilor încre* meniți, — sălciile — de*a lungul râurilor, plopii — în dreptul soarelui, și cedrii—pe margini de râpi, — ascultînd murmurele din adînc.

A fost în timpurile acelea neînchipuite, urzite cu frumuseți de basm, în care s*au desprins din tipare și s*au lepădat de osînda pământului robii rădăcinii, tîrîtori mai nainte ca dovlecii și slobozi numai pe măsura vrejului, ramurii și tulpinii. Pasă* rile au putut străbate văzduhul, plutind pe **aripi**, ființele dezlipite din mîl și*au putut alege un drum.

Pe om, de atunci îl poartă o putere deosebită, care lipsește încheieturilor lui numeroase și moi.

Uitaþbvă la el, mergînd ca o făclie și întrupînd linia verticală. Zadarnic bați răzima de părete cadavrul: din firea lui plutitoare a pierit, în ceasul morþii, cumpănirea. Mortul cade în ge* nunchi, se rostogolește, se surpă; arcurile și*au pierdut tonul nevăzut, ca orgile nemaiatinse de mîna străină.

Jocul primilor oameni, de care povestim, din Insula Trandafirie, se prelungea, cu mari odihne de visare și somn, de>a lungul și latul țării ieșite din talaze, adormind alături de un izvor și trezit în leagăne de trestii șim legănarea pomilor îmbeh șugați. Trupul scînteia, trecînd printre plante, de o pată de soare, gonită de o pată de umbră, ca o ramură curgătoare, și în jurul capetelor înflăcărare licărea cercul unui nimb. Și jocul li se sfîrșea mereu și începea neînterupt și nesățios, încît geamătul și oftatul crepuscular umpleau insula și pădurea, ca un parfum făcut pentru auz. Pe subt smochini, ei s*au înmulțit cu timpul, mus* cîndu*și sinii și înfrigurîndu*și coapsele urzicate fierbinte. Iar sînul cu mura neagră al primei mame a fost văzut hrănind, în lumina fără margini a lumii, cîte cinci, șase prunci deodată, dolofani și naivi ca niște mistreți, născuți peste an. Degetele lor, — scurte, boante și groase, — morfoleau ca întnun aluat darnic de lapte, și nasul cîrn, înfum dat în ploști, se innăbușea de guițat și plăcere.

Întno zi răcoroasă, familia toată scoborînd în luncă, ochiul lui Dumnezeu a numărat patruzeci și doi de copii, din care patru urmăreau convoiul pe buși, zgîriați de zmeură și mîngîiați de pier/sici pitici. Și ochiul lui Dumnezeu clipi blajin, de un suris, căci Dumnezeu, care mai tîrziu a vorbit mult **și** în multe **limbi**, s-a sfiit atunci să grăiască și s-a ascuns, mulțumit, după munți, ca un tată bun. Și **astfel**, toți pruncii crescură nebotezați, ca niște păgîni adevărați, însă frumoși.

Cum și de unde s'a putut arăta calul înna*
intea lor, nu se știe. Adevărul este însă că le*a
ieșit întru întâmpinare calul, căruia i se urîse
pe undeva, în vreo peșteră, și că ceata omului
a rămas uimită de ființa și de strălucirea lui.
Apropiindu*se, zîmbind și el și mișcîndu*și nă*
rile a bucurie, copiii i*au dat merinde cu floare.
Părinții bau bătut dulce pe spinarea lucie și neagră.

încălecați și culcați pe spinarea lui șerpuitoare,
oamenii Insulei Trandafirii putură merge departe,
în inima și pe marginile fermecate ale țării
necunoscute. Cu el au suit catapetesmele pînă
piscuri și au scoborît în văile întunecate, de unde
ies în priveliște rîurile neodihnite. Au cercetat
pădurea maimuțelor, care hau alungat cu migdale
și nuci. Au tăiat de*a curmezișul codrul cu mii de
culori, al papagalilor cu voci de păuni și curci.
Și au cunoscut peșterile scorburoase, cu fluturi
mari, de catifea, cu libelule și străvezii efemere.
Au văzut țapii sălbateci, ciutele delicate, elefanții
cu coada la cap, și, dintr*o călătorie depărtată, au
adus cu ei o vacă de zimbru blajină, cu ugerii
grii. Întreite călătorii au învățat de la vulturi
să înjunghie și să fure — și au făcut vulturi din*
tno creangă îndoită, și ciocuri din săgeți. Și
atunci au prăsit în preajma bordeielor și cîini
cu urechile ciulite. Și viața de noi învățături și-de-
agerimi ale minții a durat pînă ce calul a căzut
și a murit...

Ei nu știau, în Insula Trandafirie, că poate calul
muri, că se poate face moartea de la sine, că
este viață și că este moarte. Moartea calului s'a
petrecut în ziua cea mai frumoasă, cînd de dincolo,
de peste izvoarele de aur, începuseră să se arate
pasări mari albe, în ispita zării, fluturînd în stoluri.
Calul s'a culcat ca un om și a rămas nesimțitor.

întîia oară viața încerca durerea deznădejdiei
și întîia oară părinții și copiii au plîns, și în pilcul

lor numeros li s-a nălucit că sînt singuri și dez*
moșteniți. Și pentru că ceata lor își croia drumul
pe marginea râului liniștit, i-a ispitit gîndul să
se uite în el mai afund.

Și în oglinda curată a împletitelor ape, ei au
zărit patruzeci și patru de bătrîni. . .

PASTEL

Cum s'au întilnit cărturarul
și omul în grădina cu basme

În fundurile gospodăriei, o casă, depărtată de toate florile și de toți pomii și copacii, părea într'adins împresurată cu o bătătură uscată, fără nici un crîmpei de iarbă, un pămînt văros, o pătură de colb. Unda lacului tremura tocmai devale, și donițele goale făceau o jumătate poștă de drum, și pînă la izvoare se dogeau de arșiță. Către seară apa ajungea, la conac, fierbinte, și trebuia să treacă o noapte peste doage ca să se răcorească. Încolo, în jos, jucau horele, se fugăreau cîinii cu copiii, și cîntau, seara, ca niște cimpoaie, harmonicile din sat. O aureolă de țărîină albă, răscolită de vîntul arzător, învăluia casa cărturarului, închis cu cărți multe și caiete, de un veac.

El aflase de viață citind, și se îndoia de ea. Citise că lumea e plină de flori, și nu a crezut; citise că e frumoasă, că prietenia leagă oamenii unii cu alții, că Adam s'a luat din dragoste cu Eva și că au copii sănătoși, teferi și deștepți, că tovarășia prietenilor și a soților durează cît ține și viața, că despărțirea de dimineață aduce bucuria întoarcerii de la lucru, la scăpătat, că oamenii se întăresc unii printr'alții, și nimic nu a crezut. Toate le'a citit în cărți ca'ntr'o oglindă întoarsă și le'a deprins răsturnate și stînd cum stă litera cărților îngropată în hîrtie. Dar și stîlpul, bătut

în pământ cu piatră, ca să ia de la ea putere, putrezește.

Cînd a isprăvit cărțile, cărturarul a scris și el cărți, ducînd gîndul și belșugul lor de spice frumoase și seci, și ba prins timpul, ba îngreuiat umerii, i*a povîrnit spinarea, luciul ochilor oboșiți a pierit în hîrtia mată, mai mai avut pîinea și apa din urcioare gust. În toate ale gurii, ca și în cele ale sufletului, se frămîntase un aluat cu tărîțe și paie. Lucrurile trăiau fără culoare, și acre* lile li se risipiseră pe nesimțite, împrumutate unele cu altele întrm tonalitate de mucegai uscat. Oamenii pe cared cunoscuse, străbătînd pustietățile lui la întîmplare, i se păreau găunoși, stricați în miezul sufletului ca nucile, cu viermele înlăuntru. Îmbrățișarea era inanimată, și brațele se ridicau săd cuprindă, țepene din încheieturi, ca la păpușile de cîlți. Surîsul era mincinos, suspinul contra* făcut și durerea imitată, învățată la teatru. În ce mai putea să creadă?

Îmbătrînit fără vreme, cărturarul s'a îmbolnăvit și era aproape de agonie. Singurătatea și*a simțit*o de*abia atunci. Între cărțile lui, clădite pînă în tavane, s'a văzut închis ca întrmn turn de cetate, cu trei gropi în sus, una peste alta, gropi de cărți rînduite pe muchiile scrise cu aur.

Suferința lui adevărată nu fusese scrisă în nici o carte: fiecare om suferă, întrmn fel al lui, de o suferință care ma mai fost, după cum fiecare arbore se desfrunzește în felul lui. Ar fi strigat un nume de om în clopotnița lui mută, și nu era cine săd audă. O slugă veche, nemulțumită, îl înjura din cerdac, și cărturarul, auzind, nu mai putea să răspundă. Gema, și geamătul lui nu era cine săd cunoască și să id aline.

Atunci, s'a arătat din lumea toată un om, un om care muncea pământul în brazdă. Auzise că zace cărturarul, ba spus: «Jupîne, mi*ești drag

pentru că acum, întâia oară, ai început să trăiești: pînă acum ai citit. Sînt mîhnit că vii atît de tîrziu la viață și că trebuie să o descoperi în ceasul cînd era să o pierzi. Îmi plînge inima de tristețea dumi* tale și vreau să înțelegi că te iubesc din dragoste fără prihană. Am și eu cărți acasă, dar nu am numai cărți și nu citesc numai în ele, — am și bucurie în chiliile mele. Copiii sînt alături de mine, femeia îmi stă la căpătîi și*mi cîntă, am flori, pasări și vite și ne*am înfrățit cu toții. Venii să*ți aduc sănătate: zece cuvinte și o*embrățîșare. Dumneata nu ești bolnav, ești numai amărît și nu știi, și strivit în cărți ca o frunză de ierbar. N*ai avut prietenie, n*ai avut dragoste, mai avut încredere și copilărie în inima dumitale. Scoală*te și vino la noi în livadă, să te primească iezii, caprele și vițeeii și să citești în ochii lor alte litere decît cele cu care te*ai obișnuit, și alte învățături.»

Cărturarul s'a însănătoșit numai cu un descîntec. Zilele lui vii începeau prea tîrziu. Ce*ar fi fost dacă le*ar fi și trăit?

1906
T A

PSALM

E neobișnuit să fi fost mort și să fi înviat.

Cîți morți înviază?

Ai, după înviere, o stare morală de pribeag confuz. Un pas îl faci la noi, și altul în Paradis, și drumurile țîs croitem sus: Alpii din țara ceea. . .

Simțeau că experimentezi pe Lazăr și pe Iisus. Ai murit două sute cincizeci de zile și numai că mai fost înmormîntat, zăcut lîngă groapă: puțin să fi fost clintit, și te răsturnai. Mai lipseau cîteva ceasuri, și s'ar fi petrecut și ultimul final, după un final pe cared trăiseși.

Timpu după înviere, măcar o zi, măcar o săptămînă, e un dar și o viață nouă, care trebuie sorbită încet, ca un tutun tîmîios. Nu te mai turbură nimic: ai trecut, — și nimic nu te mai înfricoșează. Ce poate fi mai greu ca moartea? Ei bine! ai și murit. O a doua moarte ar fi ca lectura încă o dată a unei cărți citite: repetiția face materia aproape indiferentă. Mai interesează forma.

Ce dulce țbeste raza din fereastră, după agonie și vis, în jilțul din dreptul luminii albastre, pe care nu ai mai văzut*o un an! Cerul e nou peste pomi: uitaseși o sumedenie de transparențe, și le regăsești, parcă întno țară străină, întocmită așa ca fiece amănunt să#ți fie nemaiștiut, într*o armonie deslușită, emoționat ca de o muzică pînă atunci depărtată. Doabia că poți răbda atîtea miracole și feluri de uimiri.

Fericirea fusese o vorbă caricaturală, parcă născocită de niște naivi: acum e adevărată și continuă. O altă fericire o întrerupe. Plutire diafană, zarea trece prin aripa întinsă. Îți pare rău că întâia viață era să se piardă deșert, dacă nu mureai și nu te întorceai întrînsa.

Suferințele din trecut ți se par minime și groștești. Cum te-ai putut supăra că trăiai? Uite viața: adorație, speranță și bucurie. Trăiai într-o icoană roză, zugrăvită impalpabil pe o foaie de ivoriu, din Sfintele Scripturi, pusă zăloagă la Facerea Lumii. Ce te-a putut opri de la extazul permanent de a fi?

Trebuie întâi să fi murit ca să dai secundeii vii înțeles adevărat. Nu mai înviai, nu știi. Trecu-seși prin spectacolul delicat și n-ai aflat nimic, ca un sac de frunze uscate, surd. N-ai umblat călare, de frica telegarului și a săriturii lui peste ceruri. N-ai fost în zbor, de teamă că nu te ține văzduhul. Nu te-ai ridicat cu șoimii, sfiindu-te de stele. Ți-a fost groază și de muntele care duce la luceafăr, și de prăpastia prăvălită în adîncuri. Ce slab ai fost, tu care credeai că duci un înger în tine,—sufletul! Atîtea plămui și parfume călătoreau prin lume, pe care nu le știi!

Cînd nu mai puteai să le strici nici cu judecata tăcută, au venit oameni din tot zodiacul, să vadă: ai murit cu adevărat? Voiau să te mărturi-sească tîrziu, tăgada nemaislujind pe nimeni, începeau să plîngă și cei ce te-au tîlhărit. Dar după ce ai înviat, li s-a părut prea lungă durata și ar fi voit unii să te omoare. Nu se mai poate, după înviere! Ești descîntat. Nu se mai prind nici glonțul, nici cuțitul, nici otrava, nici ocara de tine. Săgețile trec și fug, ca printr-un nor de grindină, sfărîmate. Junghiul se rupem spinarea ta. Plumbul ți se turtește de frunte. Țha dat

moartea coif, platoșă și zale, și spada Țuai lăsat*o
în mormînt. Tu nu te mai aperi, nici nu ataci. Spui
timpului: « așteaptă! », vîntului: « mătură! », plo*
ilor: « spălați! » și fulgerelor: « ardeți! » — și ele
te ascultă. Dar nici n*ai să le mai spui, căci ele
devastează, iar tu ai înviat cruțator și bun.

împotrivorii se tîrăsc, treptat, către moarte:
nud împiedica, — și nu vor învia.

OȘTEAN JURAT

Am chibzuit lucrul ce începe, și, după ce a început, imam supus lui, ca și cum fusese început de altul, și imam îndatorat păzirii lui, ca o slugă credincioasă și ca un oștean jurat. Nimic nu mă mai poate abate, și drumul merge drept. Dacă slăbesc, iau puteri din stele și din răsărit, și binecuvîntarea ceasului mă însoțește. Mă ține cineva teafăr, vioi și biruitor. Ce mișcăm mine mișcă și izvoare, ce răsunăm mine a răsunat și munte, ce mă duce pe mine duce și lumea, cared un farmec în vîrtejurile din gol.

Se uită steaua în fundul haosului forfotit? De ce m*ăș uita eu în adîncurile mai mari decît îmi e făptura? M*am uitat și am închis ochii și rmam aruncat amețit înapoi, lovindumiă de munte. Călătorul de piscuri se uită în sus, și de pe creștetul de gheață întinde mîna către ciorchinii de luceferi.

Cînd își ridică ochii cîinele în ochii mei, el a văzut ceva în luminile mele, care nu se văd pe sine, și s*a bucurat. În mușchii de piatră ai cîinelui meu, scurt pe picioare țepene și groase, e mai multă putere decît în taur, unghiile lui sînt ca niște belciuge, și coarnele lui sînt împlîntate în gingii. îi deschid fălcile cu sila, ca săd vad măselele grele ca balamaua porții de cetate, zăvoarele tari.

L*am trimis să cerceteze grădina și mi*a adus, înlănțuit în voința și în stăpînirea lui, un om

voinic, de-a tăvălugul, pînă la picioarele mele. Cînd omul voia să fugă, cîinele îl doboră din spinare; cînd se pitea să se strecoare, cîinele îl răsturna cu laba; a voit săd străpungă cu cuțitul, și cîinele i*a măcinat pumnul care strîngea plă*șeaua, troznindund ca o cataramă spartă.

Am judecat tîlharul în pragul casei, și cîinele aștepta hotărîrea.

— Du*te, vezhți de drum și vindecare, omule, de sînge. Iar tu, credinciosule, lasăd să se tîrască, cum o putea, pînă la drum.

Cîinele a ascultat. Am stăpînit puterile lui numai cu un cuvînt. O vorbă îl oțărăște, și o vorbă îl îmbată. Talpa lui de fier e de mătase, și trupul lui de plumb se face ca de fum.

Gîndul e vorba care mă îndulcește pe mine, Doamne. Și gîndul meu vine de la tine, pentru cîinele tău sălbatec și blînd. . .

Orice mi s*ar întîmpla, gîndul dezleagă strîn*soarea și desface verigile groase ale lanțului meu. Cum să nu cred în izbînda lucrului meu?

Cîntă, suflete; zboară, suflete; licăre, sufletul meu! . . .

COMORILE

Stai de vorba cu tine mai des, omule, fricosule, nebunule!

Tu ai o cartem sîn, pe care nu o citești. Tot omul se naște cu cartea lui în sîn.

Rupe*o din cămașa ta, unde a prins rădăcină nezmulsă. Nu o lăsa necitită, căci se întunecă lumea și nu mai poți cunoaște slova. Cauți cartea altuia, și a ta îți rămîne străină. Răsfoiește*o la timp, înainte ca limba ei să treacă și să o uiți.

Pune*o coala pe masă, ruperi pecetea, dezli* peșteri foile tencuite, desfă*o. Ți' fost dată învă* luită într*o pînză de plumb. Cartea ta are patru cotoare. Cu băgare de seamă întoarcem pe latura bună, ca să nu*ți zboare foile cînd le vei despica și ca să*ți rămîie adunate la o cusătură. E Sfînta Scriptură a ta. Fiecare ins are Sfînta lui Scriptură și Apocalipsul lui deosebit.

O poți începe de unde apuci, — de la mijloc, de la sfert, înainte și îndărăt. În cartea pe care ți*o ascunzi de frică, speriat de amenințarea și de blestemele celor ce nu vor să ți*o citești, înțele* șurile sînt toate adevărate și drepte; rupe rîndul sau iad de la punct, pretutindeni cade literă mare. E o carte care tot începe și nu mai sfîrșește. Înțele* șurile ei se încovoiaie și se întorc și, împletite, se urzesc în orice fel laolaltă. Cum de nu ți*ai găsit*o încă și pentru ce fugi de ea?

Omule, nebunule, tu poți trage din fier cu mîna firul nevăzut care împînzește Tăria, poți să scoți măduva pietrei, ca un vierme din lemn, ca un melc din găoacea lui învîrtită. Strînge ere* menea, și va ieși picătura ei de sudoare. De unde izvorăște timpul? Și timpul tău din ce loc al lui se desface, ca un pîriu întors din matca în care s'a vărsat?

Nebunule, tu faci minuni fără să știi și nu cunoști puterea gîndului tău. Tot ce ai închipuit este și se face, dar te ferești să stai de vorbă cu tine și să te închipuiești. Ce face noaptea din tine? O movilă zăcută. Ia potrivește pe întuneric în lacătele tale cheile tale: sufletul are o sută de porți, toate încuiate, dar cheile sînt în lacătele și broaștele lor, și tu nu le vezi în întuneric, pentru că nu cauți în întuneric. Poartă*ți mîna pe ziduri de*a lungul, și ai să țbo lovești de ele, și atunci nu te înfricoșa, nu fugi; întoarce cheile și deschide. De ce nu citești cartea care deslușește locul como* rilor?

Cînd ai fost slab, trebuia să citești, — și cînd ai fost bolnav, și cînd te*ai simțit șovăind și deznădăjduit. Minunea închipuirii dă slăbiciu* nilor tale vîrful și sunetul lancierii. Alunecușul povîrnișului ți se podește neted sub talpă. Boala ta piere, deznădejdea se leapădă de tine. Nu e nevoie să te silești, să vrei și să crezi; a fost de*ajuns puțin: că țbai închipuit.

Și ca să trăiești în tine, îți vei închipui că ești acela care ai fi rîvnit să fii. Tu nici nu poți să fii decît acela.

PRINTRE PSALMI

Pentru ce mi*ai dat minte, Doamne, și jude*
cată? Ca să mă batjocorești?

Eu am pus preț pe mintea mea, mham fră*
mîntat*o cu mințile altora, cu mintea morților și
cu mintea celor vii, și m*am apucat să te chib*
zuiesc pe tine.

Și am rămas tot atît de prost ca și înainte.

Căci, făcîndu*mă, tu mhai curmat amintirile
de mai nainte de*a mă fi făcut, și sînt ca un prunc
orb născut, care nu și*a văzut muma niciodată
și care poate șha simțit*o cîndva cu pipăitul.

Pipăitul sufletului meu e plin de tine, Doamne,
și buricele degetelor mele au mirosul laptelui
uitat, care le*a mînjit. Dar judecata mi*e deschisă
ca o scorbură de copac,—adăpostul, cîte o noap*
te, al pasărilor călătoare. . .

Un nebun a înfipt lopata în adîncul cerurilor și a scos măguri de argint, — și lopata a trecut din mînam mîna, pînă la noi.

Săparăm noaptea întreagă, — și, cu ivirea di* mineții, gropile s*au umplut zilnic la loc, — și, cu căderea serii, lopata începe din nou să mun* ceașcă.

Ne găsim și azi într*acelaș loc. Brațele noastre muriră mereu, dar mau ostenit.

Cine*i făptura ciudată, care se străduiește în zadar să intre în locul oprit?

Eu, Doamne, care te caut de la facerea lumii, și care știu că osînda mea e în zadar.

Cîntă, vioară, cîntă! Parcăm glasul tău ceva seamănă cu șoaptele zburătoare ale lui Dumne*zeu.

Cîntă lin, și apoi fă*ți hohotul repede! varsă*te, jăluierte, destramă sufletul meu între coardă și arcuș. Suferința mea de*a te asculta e fără de margini, ca firul rotund, de#a lungul căruia lunecă steaua dimineții, cel din urmă bob al metaniei de cleștar.

Tu trebuie să ai pe Dumnezeu în tine, pentru că lăutarul care tcapasă cu bărbia, ca să gemi, e din proștii aceia căroră Dumnezeu le*a spus adevărul. Toate vitele necuvîntătoare îl știu, pentru că tu li le*ai șoptit printre coarne. Și vitele îl tac, încremenite de<a fi tăinuitorile tale..

Pentru ce, Doamne, **atita** cruzime și atita măcel
în grădina ta frumoasă?

Unul mai viu mă pîndește întotdeauna, ca să
măucidă: că sînt eu floare, pasăre sau altă făptură,
mare și mică. Toți sîntem bolnăvi de sfîrșit, și
toți purtăm în noi, ca niște cutii, numai îmbucă*
tura altora mai fălcoși.

Este drept să ne înghițim unii pe alții? O
floare înnăbușește o floare: un om pe alt om
ucide. Este drept?

Vezi tu, Doamne, cît mi s'a rătăcit mintea, de
cînd mhai pus mocirla ei în cap, să gîndească?
Am născocit o*dreptate, ca să apăr pe cei neînzes*
trați; căci am născocit și scrisul, și cititul, și
foaia de hîrtie pe care muștele albastre ale gînduri*
lor lasă veciei semnele mele, după ce eu m'am
risipit.

Neputincios și slăbănog mă tîrăsc pe pietrișul
ascuțit al stelelor tale.

Tată nostru, carele ești în ceruri, încă nu **ș**a
împlinit voința ta pe pământ, după rugăciunea
cea de mai nainte.

Frații gemeni, adăpați laolaltă, de acelaș sîn,
s*au zgîriat unii pe alții, și, în nevinovăție, și<au
scos și ochii. Și*au mușcat nasul, s<au bătut cu
călcîiele și s*au deosebit, alegîndu'și mume vitrege
și ispitiți de un lapte mai bun, cu rachiu, arătat
într*o ploscă mai mare decît fusese sînul. Uited
umblînd inhăitați, de*a bușile, prin drojdii, ca
niște viermi, departe de scutec și de sînul maicii.
Și*au pierdut, încă înainte de ieșirea dinților,
nimbul și fecioria, numai cît i*a lăsat maica în
albie singuri. S*au amestecat, în bătătură, cu
gîștele, cu rațele și porcii. Și cînd le ies dinții,
acum, iată că le ies colți de mistreț, și cînd **să**
li se rotunjească obrazii și sprinceana, iatăde coar*
nele, îndușmăniți fără vreme, îmbătrîniți la ne*
timp și morți de vii în genunchi.

Ei nu și*au iertat unii altora greșalele, ci și
le*au înmulțit, fiecare pe ale lui, cu fapta lui
Cain, fratele lacom și trufaș. întocmai ca Ia în*
ceputul veacurilor, dintrmnul au ieșit doi, și din
doi două sute, cu ura lui fiecare, cu un venin
care cere gingiilor să rupă și limbilor să înțepe.
Țara, plină de mușuroaie, s*a sălbătecit, grîul
piere în spice, spicele se schimbă în ghimpi;
arici și șerpi în toată balta și în munți, și o aștep*

tare de încăierări înnodate în crîmpeie de întu*
neric. Porumbul face făcălețe și cepuri. Scîrbit
de fața oamenilor noștri, întorși între cîrțiți și
broaște, soarele nu se mai arată nici în fereastra
celui nevinovat și cîstit.

A fost ispita mai vie decît omenia și Scriptura,
și mai puternică decît sfatul rugăciunii.

Pîinea noastră cea de toate zilele tu ne*ai dat*o
nouă multă, dar pînă la gura noastră ne*au înju*
mătățit^o, sporcînd cealaltă jumătate. În miezul
ei, ca în niște cuiburi calde, mișună gîngăniile
negre.

Ce folos că te numești, fratele meu, creștin? Aripile ți s*au uscat și chircit și țău ieșit, de unde ți*au căzut, două bube.

Te*ai împainjenit jurîmprejur cu o strălucire de slavă, dar pe dinlăuntru tu te cunoști. Tu știi ce goală ți*e și cetatea, în care bîjbîie, singuratec și răzleț, sufletul tău ostenit. Nu mai vrei să te arunci măcar, dacă nu mai știi să zbori.

Ți se clatină turnurile, șovăie, șt poarta cetății tale, îndărătul căreia stai dosit, nu s*a mai deschis în lumina florilor lui april, aprinse pe ramuri. Candelele tiptile ale cîmpiei nu le*ai mai văzut. Porumbieii albi nu s*au mai jucat în văzduhul tău și nu țău venit pe umeri. Aromele tari ale țarinii mau mai ajuns pînă la tine. Ți*e frică să*ți dai porțile de părete. În țîțînile descleștate se leagănămcoa șhncdlo inima ta. Îndrăznește, fratele meu, mișcăde din făgașele de piatră, chiar dacă s*ar prăvăli peste comoara zidită și peste tine.

Ai mințit, ai înșelat, măscăriciule, fratele meu. Ești lacom, neîndurător și crud. Tot ce știi tu să faci, e să osîndești. Dulapul ți*este plin, fratele meu, de țealele și unsoarele fățărniciei. Fiarele sînt cinstite: nu*și ascund fața în alifii și spoielile și unghiile în mînuși pestrițe. Eleucid și sfîșle de foame. Tu, fratele meu, te îndopi sătul și verși, ca să te mai îndopi. Cu vărsătura ta ți se satură

Clinii. Scoală'te, nu*ți mai tîrî pîntecul pe un petec de mormînt. În măreția închipuită de zidurile tale, numai atît sălaş îi pentru tine, cît rămîne cadavrului tău: douăzeci de palme de groapă. Ia seama! Vorbește Ioan Botezătorul, cel hrănit cu lăcuste și îmbrăcat cu piele de capră.

Mai e un timp să te mîntuiești, putregaiule, fratele meu. Mai e timp să scapi, că te frămîntă un chin al tău zănatec, acum cînd nu mai poți duce la gură paharul din care te adăpai cu beție, și cînd picioarele tale caută cruciș. Scoală! Scutu* ră'te și săi peste zidurile mohorîte ale temniței tale, în bătaia soarelui mare.

Nu e greu să te mîntuiești, fratele meu. Uită de tine numai o seară, numai o zi, și, din încrun* tarea ta fără noimă, dumireșterte pînă în zarea pe care mai mai zărit*o, — și spuneai, tu, ție, ce vezi: lumina lui april, aprinsă pe ramuri și*n miile de candelă pititem iarbă, făcliile plopilor, pasările cerului albe.

Un talaz de înviere învăluie lumea și trezește țărîna, odată cu scularea din giulgiu a lui Iisus. Ce nu învii și tu? Că dacă vei muri de tot, mortule pe jumătate, fratele meu, tu nu mai învii niciodată.

N*ai lăsat în urma ta nici semnul căinței, cared o mireasmă dulce, ridicată din amurg. Al doispre* zecelea ceas e pe cale să se isprăvească. Îl auzi, fratele meu? . . . Mai e o jumătate de ceas, mai e un sfert, au mai rămas zece minute. . . Mai poți învia, te mai poți mîntui, fratele meu.

Că vine judecata de apoi, de care glăsuiește Scriptura. Ea vine atunci, la moarte, și nu te mai oți apăra și nu mai știi răspunde, cu mîinile și uzele pecetluite. Robia întunericului e pe vecie, fratele meu, și mîntuirea e să răspunzi, fără să fii cercetat, cu faptele tale de mai nainte. Judecata zice: « Știu. Acest vas de lut a sunat frumos și e curat, umplețid cu sfîntul undelemn al aducerii* »

aminte. » De tine cinezi va mai aduce aminte, ca să mîngîie cu o rugăciune un suflet nemîntuit?

Agonistmți/ai tu o viață viitoare? . . . Ce>ai făcut cu bunătatea și mila? Le*ai batjocorit, fratele meu. . . Ai asuprit, ai făcut strîmbătate. Dacă din greșeală ai lucrat, leapădă mîndria și spune: «c Am greșit». Omul greșește. însă greșeala lui trebuie să fie greșeală dreaptă, nu de trufie, de înfumurare, de nesocotință și de împotrivire. E și mîntuirea mărturisirii, fratele meu.

Păcatul de moarte începe atunci cînd greșeala se face așezămînt și adevăr. Judecata nu te mai iartă, te aleargă blestemul și te ajunge. Dacă tu te*ai putut ascunde, strigoiful tău pribeag nu mai are unde, dus de vînt, lovit de grindină și fulger, luat de vîrteje, ocărit și de la toate ușile gonit, fratele meu.

Ce *mite* că te>ai închinat la toate bisericile pe la care treci, ca să mă faci să nu te mai bănuiesc? Nu vreau nici să crezi: cine te silește? Faptele tale bune, dragostea, te judecă și te mîntuiesc, blîn/dețea și dreptatea ta, fratele meu. . .

Rugămintea mea nu este ^{«Dă-mi, Doamne, și} ~~și~~
 ma dă-mi». Dumnezeu ^{ar băni ca mă iube} ~~și~~
 și ca mine nu măne și ^{maș iusna} ~~maș iusna~~ că mă
 da e o moe și o împare, ce ^{ceșig aș aea?} ~~ceșig aș aea?~~
 Să mă mîndes? ^{Dinaintea} ~~Dinaintea~~ ^{cu?} ~~cu?~~ ^{A celor} ~~A celor~~ ^{ce per} ~~ce per~~
 pe în ceș, o pe de va zle? ^{Dinaintea} ~~Dinaintea~~
 supor? ^{linglor?} ~~linglor?~~ ^{Gura} ~~Gura~~ ^{nu poate} ~~nu poate~~ ^{și dme} ~~și dme~~
 mă mut, daș aș aș o împare, ^{decit} ~~decit~~ ^{gua} ~~gua
 piguruli, cae, lîna piguruli ^{în lumina} ~~în lumina~~
 opăeză cu ipăi. Și tu ^{nu o zi} ~~nu o zi~~ ^{mă mî} ~~mă mî ^{nu} ~~nu
 ve pta să adog zlor tale, ^{zdrine și gole} ~~zdrine și gole~~
^{Bogat,} ~~Bogat,~~ ^{aduli} ~~aduli ^{amre} ~~amre ^{ca mă} ~~ca mă ^{bot} ~~bot ^{noctă} ~~noctă~~ ^{și} ~~și~~
 ca a mîit tîdara ^{Averea} ~~Averea ^{este} ~~este ^{pta} ~~pta ^{numi} ~~numi
 fînd, și aca cae ^{nu agnîto} ~~nu agnîto~~ ^{De} ~~De ^{juim} ~~juim
 pe mîl tui omni, ^{sîră} ~~sîră~~ ^{de țare} ~~de țare ^{și oboră} ~~și oboră~~
 Fu nu, ea oert ^{sîd} ~~sîd ^{îvet} ~~îvet ^{și sîd} ~~și sîd~~ ^{lînges} ~~lînges~~.
^{Nici} ~~Nici ^{pine} ~~pine ^{na} ~~na ^{dă} ~~dă ^{nu} ~~nu ^{vesmîe} ~~vesmîe~~ ^{nu} ~~nu ^{sova} ~~sova~~ ^{Ai} ~~Ai~~
 alîr ca un ^{rețib} ~~rețib~~ ^{și} ~~și~~ ^{țea} ~~țea ^{îngîr} ~~îngîr~~ ^{de} ~~de ^{gîrîl} ~~gîrîl~~
 tui ^{ce} ~~ce~~ ^{mate.} ~~mate.~~ ^{Aj} ~~Aj ^{ău} ~~ău~~ ^o ~~o ^{băura} ~~băura~~ ^{și} ~~și~~ ^ă ~~ă~~ ^{îrîr} ~~îrîr~~ ^{un} ~~un~~
 omp, ^{țba} ~~țba~~ ^{ven} ~~ven ^o ~~o~~ ^{mpul} ~~mpul~~ ^{și} ~~și~~ ^{ve} ~~ve ^o ~~o~~ ^{țreptă} ~~țreptă~~. ^{Te} ~~Te ^{ai} ~~ai~~
 fîr și a așo ^{uțate} ~~uțate~~ ^{îndău} ~~îndău~~ ^{tui} ~~tui ^{uțate} ~~uțate~~
 înnare ^{șhopet} ~~șhopet~~ ^{între} ~~între ^{dua} ~~dua ^{gîr} ~~gîr ^{și} ~~și~~ ^{între} ~~între~~
 dua ^{momîe} ~~momîe~~ ^{Cel} ~~Cel ^{în} ~~în ^{față} ~~față~~ ^e ~~e~~ ^{momîr} ~~momîr ^{tui} ~~tui~~.~~~~~~

Rugăciunea mea e o risipire, ca de aburi, în vecie: mă gîndesc. Mă gîndesc că poate nu am fost de tot zadarnic și că poate am avut un rost, pe care **nu** știu, de vreme ce am trecut scîntîind printre stele. Nu m-am făcut eu, și m-am trezit zămislit. Mîntea mea e o lumină de undeva: nu am făcut-o eu. Sufletul meu are puteri care mă înfricoșează. Gîndul meu vine de la sine, fără săd fac. Tot ce împlinesc nu e de la mine, și sînt ca un adormit care trăiește un vis. Visez de cînd muam născut, și nu mi dau seama de nimic.

Rugăciunea mea e o mărturisire că nu știu și că aș voi să știu, — dar de vreme ce nu trebuie să știu, rodesc în neștire ca vișinii, care, din bețe uscate, scot flori albe, frunze gingașe. Ies florile din lemne și gîndurile din oase? Ale cui sînt? Ale mele nu*s.

Dau tîrcoale împrejurul insului meu și nud înțeleg. Am în mine puterea că vreau **fără** să știu, că judec și închipui, că văd înapoi și înaintea. Mă pot îndoii și mă tăgăduiesc. **În** gîndul meu se adună lumea întreagă; pot să aleg, să despart și să amestec. Piatra, lutul, scorbura nu pot să adune. Cine **le** face? Eu? Dar ce sînt eu? O lungime în picioare, care, cînd cade, **se** strică și se face gunoi.

Te-ai lămurit tu mai bine decât noi, tu, cel stăpîn de lucruri și de averi sau de învățatură mai mare? Trufașule, de ce nu te poți lămuri?

Rugămume fără să cerem, rugămume să ne împărtășim cu tainele și să nu ne lepădăm de ele.

Dă*mi, Doamne, știința sa te înțeleg, dacă mam decît părerea că te simțesc. Minteaa mea nu te poate scruta, gustul meu nu te cuprinde, auzul și văzul meu nu te deosibesc. Mărginit la simțuri, nu te pot cerne în sita lor. Ca și o umbră tu treci prin ele, și ciurul rămîne gol. Să cred ce mărturisesc viclenii și hoții lui, nu se poate, — și nici cu proștii nu mă adun, ca săd tilmăcesc. Dacă fierbințeala mea și munca mea de singurătate nu sînt în stare să se apro* pie de tine, cum s*ar putea bănui că poți încă* pea în vicleșugul lor?

Furnică strîngătoare și care ostenești fără de răgaz toată ziua, toată vara, tu, care îți cunoști bobul de pămînt din puzderii, cu ascunzătoarea cuibului dedesubt, tu poate știi mai mult decît cărțile și deschizi mai drept decît cheile mele. Suie*te pe masa mea cu garoafe și vorbește în* țelesului meu, micșorat ca să te asculte și smerit ca să primească.

X

ținut un câine o zi întreagă după mine,
și imă urmărit prin zece grădini. Întunecîndmăse,
câinele a rămas în întuneric, singur, și eu rmam
întors cu sînul plin, acasă, de fructe coapte
furate. Furate din ramurile scînteietoare.

Dumnezeu nu este departe. . . L*ai simțit?
Se clatină vișinii, au tresărit foile de porumb, s*a
culcat iarba ciulită și s*a ridicat, ca o blană de
cîine pe care d mîngîie cu o vorbă ciobanul.

S*au dat florile îndărăt și i*au făcut loc,
scuturînd mîrgăritare de rouă, în drumul lui
fără potecă. Parcă tămîia miresemelor grădinii
acum îmbălsămește mai mult, și parcă desface*
rea ei de pe garoafe a început să se vadă înlă*
untrul aerului adînc. Și s'a despicaț și salcia în
stoguri de plete, și cozile ei s*au întors.

Așternutul de umbră al pămîntului de printre
boance s*a mișcat, ca și cum ar fi trecut pe dea*
supra florilor, împletite cu iglița groasă, o stro*
pitoare cu lumină. Un stol de porumbiei a ieșit
din loboda roșie. Iezii s*au sculat din genunchi și
s*au uitat: au văzut ceva?

Dumnezeu, îl auzi?... Puneți mîna în **șin**,
fecioară, și ascultă cu urechea din palmă...
Dumnezeu umblă...

E pasul lui, calcă lin. A călcat ca aripa, trece
și pipăie ca fulgul.

L-ai întrebat? întrebăd: « Tu ești, Doamne? »
Și-ți va răspunde: « Eu ».

Zgomotul încetinat și rar a umblat prin
denti gradini. Nu ea în șapele, ni căpi
oară paca săr și tuit și nă hă la veaă bus
tari înghețati în robe.
«Oameni buni», ai zis glaurle întebate,
din zgomotul încetinat. Nici în dim nu urca
nici o umă nu se cupose Cîmp cu mărăoni
scatei și tep, urz din soaă de răsări înro
cte pe ceruș înghețate. Năvod, ce simă
gimpă Bălăria vîră, a înutulu de suce,
di yre și zgîrcun de ler, care usăun runde
și pasăi. Arșita le gote și le crapă, de lăni.
șun de pîmb, de simur lung de pauri,
și otavun și înngri.
Cine și fi tot oferi huri din puștata
dîmpur, usăă și cocșă ca spirale de
cană.
Voci fără trupuri, sulte colindăoae, îngri
de vadin.

Asulă pasul Domnului din sîn. Doacum poți rămîne singur, și nu ți se va mai urî. Se bate inima și se bate și steaua dintrmn plop: o tresărire. A luminat steaua zapisul, cînd s*a scris cu sîngele tău. Ești un pămînt închis cu lacăte șoptite. În tine se zguduie și curge vub toarea, cînd o simți și cînd nu o simți. Te*a pus să umbli, cum a pus și luna să umble, nespri* jinit: te ține de luceafăr, cumpănit de cer, un fir ca de păinjeniș. Tu faci ce face Dumnezeu, fără să știi. Domnul e în tine o fărimă, o mărgică, o mireasmă. Păstrează#o în dreptul su< fletului, neconținut.

Tu porți pe Dumnezeu în tine, mai ușure decât pruncul femeii. Ai săd cunoști. închide ochii și ascultă: trece gândul. Tot pasul lui e. Omul e poteca goală, — pasul Domnului calcă, și poteca zvicnește. Potecile dau una întnalta, împinzind pământul. Dar Dumnezeu nu se arată pe toate potecile odată; el apucă pe una, — și merge într*o singură parte, acoperit și descoperit câteodată de sălcii.

Oamenii toți, din înconjurul zării, aflind că Domnul se arăta printre plopii de lângă mare, au alergat într*acolo și s-au împulzit săd zărească. Pînă să ajungă ei, Domnul trecuse, — și oamenii s-au întors întristați în cetăți și cătune.

— N*ați văzut pe Dumnezeu? întrebară ei.

— Cum era el? au răspuns oamenii localnici.

— Nici noi nu știm.

— Era ca un om?

— Să fi fost ca un om? Poate că era ca o văpaie sau ca o grădină care merge, sau ca un murmur cu lumină.

— Dumnezeul nostru e ca un om și ca un împărat în odăjdii.

— Nu pre acela îl căutăm, ziseră oamenii. Dumnezeul căutat de noi nu poartă sabie și nu e judecător; el e duh și urmă.

— Nu ham văzut.

Nici nu putea să fie văzută o urmă. . .

Da-mă, tu te-ai să fi mai fagel ca și
cu de scara și mi sret ca voala,
Și de-a poie ca mi nu te păm desu . .

Am voit să mai știu de tine și am pribegit singuratec printre oameni și cărți. Oamenii m*au scîrbit, cărțile m*au întristat, — și mi s'a făcut dor de tine. Tu ești singurul care nu ții minte și care mai ce păstra pentru tine: slava ta e copi* lărească și blajină. Tu ești mai curat și mai nevinovat decît nouhnăscut într*a cincea zi după ce s'a ivit, uimit, în lumea nouă. Tu mai legi, mai osîndă, mai ce răsplăți, nici ce răzbuna. Nu ceri dajdie, nu vinzi și nu plătești, și dai de pomană viață și floare, soare, apă și văzduh: frumusețe, bucurie și cîntec. Tu nu dai bunuri tocmite cu datorii, tu dai și pleci, și iarăș dai. Omul se naște cu zestrea făcută.

Bunătatea și mila ta sînt de totdeauna, oricît aș greși după socoteala omenească. Că sînt rău, sărac, ticălos, tu nu știi. Tu ești ca mama, pentru care copilul cocoșat e frumos, și copilul nebun e drag ca și cel cu minte. Tu ierți înnainte de a se naște păcatul. Păcatul trupului și al minții sînt nevinovății pentru tine, care nu știi ce*i vina. Și judecătorii și regii și furii au aceeaș trecere la tine; toți mor la fel, și numai momiile de piatră ale oamenilor adunați laolaltă, ca să se apere împotriva singuratecului, deosibesc pe unii de alții, cîteva sute de ani. Am văzut stricîndu<se oamenii nemuritori pe pedestale, împăraților

mîncîndude timpul nasul, tîrşindude buzele, netezindud.

Pămîntul e plin de momii, şi fizionomiile lor, netezite ca nişte pepeni, seamăună unele cu altele ca hîrcile amestecate în beciul cu oase. Oamenii de piatră şi bronz mor întocmai ca statuile de carne şi sînt îngropaţi ca şi acestea. Pentru tine timpul nu sfîrşeste, şi începe în fiecare zi. La fel Ńbe ziua de azi cu cea trecută. Vreamea, prin care oamenii sar ca puricii şi pier, stă pe loc. Nu e niciodată tîrziu la ornicul tău, pe care îl luminează pe dinlăuntru luna. Tu eşti proaspăt şi nou în vecie.

Eu de nici o rînduială şubredă nu imam prins şi nu imam întovărăşit cu legile, ca să nu mi se strîmbe judecata şi să nu mi se micşoreze veacul sufletesc. rVbam gîndit la tine, cînd a trebuit să mă leg, şi imam dezlegat. Ce aş căuta la oameni, dacă imam înţeles cu nemărginitul?

Am făcut o nedreptate, Doamne, cel ce cerci inimile și rărunchii și îi cunoști pre ei, — și rmai iertat; de mai nainte rmai iertat. Nu este cum am crezut, s»a schimbat. Am putut să apuc într'o direcție greșită și aș fi putut să mă duc așa, pînă la capăt, ca pe gheață, dar imam oprit și am luat^o în direcția opusă, cared cea adevărată. Dacă totuș îmi voi mai schimba o dată părerea, sau de mai multe ori, ceea ce mi se întîmplă foarte des și cel puțin de patru ori pe zi, nu mă pedepsi. Omul nu este un stîlp țeapăn, ca să#și repete zilnic atitudinea din ajun, omul e o eroare orgolioasă care se corectează progresiv, o balanță în legănare, cautîndu*și cu acul polul mobil, fără săd găsească precis. Adevăratul corectiv consistă în a fi în permanență de altă părere, după cum este nevoie, căci și bunul grădinar nu stropește decît pepenii care produc mai curînd. Acum și în veacul veacului, amin. . .

D

Mi-am pus roți la tălpi și la umeri aripi.

Și m **aripi** și m roți foc am pus.

Și zbor acum repede ca raza, mai sus ca șoimii
și aproape de stele.

Un luceafăr a trecut prin **aripa** mea, și **aripa**
mea a fumegat, împușcată cu aur.

Am crezut că înmulțesc timpul și d întind;

Că viața mea mai bogată va fi —

Iar timpul în jurul meu s'a scurtat.

Dedesubtul meu, în poalele lumii, trec, înjm
gați, boii liniștiți, și carele lor, ca niște biserici,
mir6s a primăvară.

Sus, pe fîn, **doi** copii mănîncă fructele culese
pe răcoare.

Ei nu vor ști să*și facă aripi, ca să cadă mai
de sus, nici roți de foc, ca să treacă mai iute.

Casa mi*e lovită din toate părțile de vînt. Convoaiele lui năvălesc. Mi*o ~~lu~~ cu snopi de lanțuri și cu bolovani de fier. Topoarele cad în coifurile turelor, fierăstraie groase curmă temeliile pieziș. între pietre se strecoară dintele târnăcopului și caută gingia zidirii, să o rupă. Trei zile și nopți am răbdat chiotele de izbîndă ale talazelor negre.

Cetatea stă nerăsturnată.

Furtuna s'a întors în mare, aducînd găleți de plumb topit, din străfunduri, și le*a vărsat dea* supra turelor mele.

Cetatea e în picioare.

Apoi, șhaduse pe sus, pline, burdufele mari, de apă amară, și le*a străpuns cu sabia, ca să mă înnece. Vitele mele au stat în nămol pînă la coarne, cedrii mei au fost acoperiți de mocirlă pînă la vîrfuri, și nici potopul de noroi și lut n'a putut pune stăpînire pe avutul meu. Cetatea ~~sa~~ ridicat mai sus, copacii șhau zmuls brațele din mormînt și le*au aruncat la cer.

Vrei să mă pustiești, de mă treci prin fier, prin apă și foc. Pentru ce? Au am eu puterile lui Iov, ca să fie încercate și frînte pe rînd?

Am băgat de seamă că, nepăsător la ceasurile mele mărunte, tu pari să te mîinii cînd vreau să zidesc, și să te învierșunezi cînd am apucat să zidesc pe furiș. în lumea ta întemeiată e loc

de noroade întregi de noi ziditori. Mbai dat o prăpastie și o margine înaltă deasupra adâncimilor ei, — un prag de un cot. M#ai pus acolo ca să*mi pierd cumpătul și să cad, dacă te ne/căjești că am clădit? Cu darul tău batjocoritor eu nvam mulțumit, și mbam zis că și acolo se poate zidi ceva, și am zidit, cărînd cu spinarea, de jos, pe suișul greu, povara de bîrne și grinzi, pînă subt Calea/robilor din cer. Nu mbam ju*puit carnea destul? Nu mi s>au tîrît oasele ge>nunchilor de*a dreptul pe cremeni, pînă le*am suit? De ce mă pedepsești cu negură și vînt și cu **arșiță** aprinsă?

Mbai trimis fluturi, și erau omizi.

Mbai trimis răcoare, și rmai bătut cu grindini.

Mbai trimis lumină, și mbai pîrjolit pășunea.

Dar mbai dat cuvintele, ca să mă vaiet și să te întreb.

Iartă, Doamne, comoara asta e mai mare . . .

Mă rog ție, Doamne, și nu știu cui mă rog și de ce mă rog. Sufletul mhe plin de o bogată durere, ca o corabie de mărgăritare, ce*și poate pierde tezaurul la o răscolire de talaze. Durerea mea trebuie să o împărtășesc cuiva, și nici un om nu*i în stare să mi*o priceapă și nu are auzul de care sufletul meu simte nevoie.

Știu că este ca și cum aș fi un nebun în fața unui pustiu, și că mă închin vântului și tăcerii, cu plopii și cu apele singuratece. Dar încă fac rugăciunea mea către tine, punct întunecat de lumină din întuneric, căci îmi trebuie un tovarăș, îmi trebuie un stăpîn pe care nud găsesc, o patrie ca să nu semene cu pămîntul, un împărat cu care să vorbesc, o cifră.

Mă rog ție pentru că ții stelele frumoase, pentru că ai urzit azurul, pentru că ai făcut caprele și copacii și ții distribuit ființa în toate semințele și în toate ființele, cu care, fără voia mea, mă simt legat, fie că știi tu sau nu știi. Mă rog ție, Doamne, să nu mai fiu eu însumi.

răzvrăți, și nu mă lasă. Mentea mă raz*
vrătește, și cugetul mă ține.

De ce trebuie să murim?

Nu știu om să fie veșnic, nici pasăre nesfarh
mată de vînt.

Ne*am urzit un neam, alăturîndume doi pri*
begi. Logodnica venea din țara zimbrului, să
caute apă, și a dat peste mine la fîntînă, ostenit
de drum, cu ciutura la buze.

— Ce ai vînat? m*a întrebat fecioara.

— Umbră și văzduh. M*am întîlnit întrmn loc
cu o fiară mare, care*și freca spinarea de cer,
și am tras în ea. A fugit, cu toate săgețile mele
împlîntate în desimile blânii. Era furtună, și fiara
veneă, din mare, pe brînci. — Lasă*ți urciorul
și vino cu mine. Vrei?

— Unde mă duci?

— Uită*te în ochii mei și îndrăznește.

Și mham luat femeie de la fîntînă. Urciorul a
rămas gol la izvor și singuratec, ham pus în
deget inel și ne*am strămutat departe, în țara
cu oi. Acolo am zidit temelie casei, am adunat
muncă și tihnă și am umplut casa de copii.

— Ce bine e lîngă noi! a zis iubita.

— Dar unul din noi o să moară întîi. înte*
meiem, și altul surpă. Urzim împreună, și altul
destramă. Ce se vor face pruncii noștri fără noi?

Domnul are o socoteală și nimic nu se naște în
zadar.

Înălțându-se pe Dumnezeu în aer, aerul n/a ras*
puns; în pământ: pământul nu a răspuns, — nu
au răspuns nici piatra muntelui, nici izvoarele ei.
Glasul lui se simțea în răsunetul lumii, târăgănat
prin pădure și stins în depărtările șesului sur,
dar nu era prins niciodată întreg.

Am urmat toate potecile, care veneau din afară
de lume și ieșeau din lume afară, pînă la
capătul lor pămîntesc, și eram oprit, cînd în
pragul prăpastiei, cînd în marginea stîncii ridi*
cată/n gol, — și nici în creștetul piscului celui
mai înalt nu eram găsit. Am colindat țările și am
întrebat de el jivinele îmblănite, pasările, frunzele:
nici una nud văzuse, dar toate știau că umblă prin
apropiere, ascuns, ca un hoț sfios, dinaintea
făpturilor lui; căci îl auzise fiecare trecînd, cu*
noscute după pas.

— Ce*ai făcut cînd ai umblat? erau întrebat,
întors acasă, greierele, șoaricele și șopîrla.

— Mai bine nu mă duceam și m/aș fi mulțumit
cu glasurile voastre mici. Mi/aduc aminte de fie/
care, sunînd limpede ca un metal și șuierînd ca o
biciușca. Nu v/am uitat cînd mă luptam cu troienii
de azur, și m/am gîndit la voi cînd o barcă mă
purta pe pilitura de aur a undelor tremurătoare.
Ce n/aș fi dat să mă joc în luntre cu tine, greiere,
purice de iarbă! Dar voi ce/ați făcut într/o sută
de ani?

— Copii, nepoți, strănepoți, încuscări. Și țiham mîncat cărțile din dulapuri și poduri, ca să nu le mai citești. Ceți veni să cauți pe Dumnezeu prin lumea toată?

M*am gîndit ca șoarecii știu ceva și, obosit de cale și înghețat, mham dereticat odaia, care nu mai fusese scuturată de atîta timp, mutînd lucrurile din locul lor și farîmîndude pe toate. Cît puneam mîna pe ceva, se topea ca un scrum. Un putregai uscat ca o văpaie ftră flacăra mistuise măduvele fierului, lemnului și arămii, care se mai ținuseră în firea și locul lor prin singura obișnuință a croielii. Insăș oglinda, în care mă uitai să mă văd cît am îmbătrînit, curse ca o țărînă printr*o sită, la arătarea chipului meu ca un fum în lu*mina ei. Fusese de ajuns să i se izbească luciul de umbra mea.

N*am mai putut nimic stăpîni, totul se lepădă de mine și nu se mai supuse. Cuțitul se zbîrci într*o teacă de zgură. încercînd foarfecă, degetele îmi trecură prin găurile urechilor ei, ca printr*o mînușă deslînată. O molie nevăzută mîncase pe dinlăuntru săbiile și sulițele din părete, care căzură din rotogolul lor, .ca niște păianjeni, fără nici un zgomot. Perdeaua din geam zbură ca o mîna de făină neagră suflată. Aș fi tras cu pușca, din care îmi rămase în palmă ghinda glonțului goală.

Nu se putea să nu fie o vrăjitorie, mă gîndeam după ce toată odaia mea se prefăcuse într*o firidă de spuză dospită.

în ogradă, copacii se făcuseră mari și groși, înghețul îmbrăca ramura întrmn clei de sticlă, care se cojea, spart în vîrfuri la o bătaie de vînt. Adusei de afară un braț de găteje suflate cu ase*mea poleială, și aprinsei focul în vatră, îngrijo*rat. Mă așteptam ca nici scăpărătoarea să nu dea scînteie, ci tot o funingine moale. Rugul cuprinse vatra, și clăia de flăcări străluci ca o comoară de

odăjdii luminoase, de mitre, de potire, de pafale și de pietre cu sîmburi de stele.

Ce bine era la mine în bordei, acum o sută de ani! rmam gîndit, pe cînd căldura se risipea ca un parfum al sîngelui în odaia mea topită. Aveam atunci un scaun și o masă, un divan de dormit, țoale groase și o sarică. Aveam un cal, care a pierit. Unde sînt ciinii mei?

De subt vatră curse, printno gaură, o izbucnire de sînge negru, și pîrîl ei, îndreptat către perețele dimpotrivă, se strecura în el, fără săd mînjească. Se mutau și furnicile.

Am șezut dinaintea focului toată noaptea, cu fruntea în genunchi, mîhnit de singurătate, și, tîrziu, începu vatra să vorbească din hornul ei:

— Ce/ai făcut? Ce/ai căutat? De cînd umbli, ca un om fără minte, livezile au înflorit și rodit de o sută de ori, de o sută de ori s-a ascuns soarele și a ieșit din nou la iveală. Albinele au dat de o sută de ori cîte o sută de știubeie pline, și de trei ori s/au schimbat neamurile pe pămînt. Mii de buți și boloboace cu vin au scoborît dealurile, pe sute de drumuri; cîmpia de o sută de ori a fost secerată. Frații tăi s/au însurat, s*au măsurat cu munca și truda și au biruit. Hambarele păstrează' movile de grîu. Vacile au dat viței mulți, oile s/au făcut turme, leguma și omul au stat în rădăcina și la locul lor, începînd și sfîrșind în fiecă an ceea ce încep și sfîrșesc, potolit, de la începutul lumii, fără neliniște, cu încredere și voie bună. Aceeaș sămînță a făcut altă sămînță, și din sfeclă au ieșit sfeclă. Ce vruși tu să iasă din tine?

Pe tine te*a turburat, moșule, năluca. Ai îmbă* trînit copilăros și stricat. Cine te*a pus să te iei după mine, după vînt? Ce/ți lipsea ca să fii fericit ca sfecla — rod muncit în brazdă și îngrijit? Oare maveai și tu ce are toată lumea, — putere, sănătate și unelte? Nu erai tînăr, nu erai frumos

șt sprinten? Ce>ai făcut cu tinerețea? Ce s-a ales din viața ta? Pe cine ai vindecat, pe cine ai odihnit, pe cine ai hrănit și ai mîngîiat? Cine s-a folosit de poverile pe care nu le*ai luat în spinare? Casa ți*e stearpă, grădina ți s-a uscat, vitele te<au părăsit flămînde. Te*ai înfumurat și ai voit să începi ce nimeni nu mai începe și să cauți ce nu mai cerce' tează nimeni. Casa ta e acum a greierilor, a șoa* recilor și a șerpilor: cinezi mai poate stîrpi?

Ai vrut să fii bătrîn în tinerețe, și vrei să întineresti bătrîn. O viață se trăiește, — nu te*ai gîndit, — o singură dată, și s'o iei de>a*ndaratele nu se poate. Asta o știu florile, albinele, furnicile: de ce nu le<ai întrebat? Nu te mai rabdă nici patele, pe care ai vrea să odihnești, și nu*ți mai dă nici odihna răgaz. Ai vrea să te adapi, și apa se dă înapoi de la gura ta însetată. Ai vrea să muști din pîinea frămîntată cu hărnicie, și pîinea fuge. N*ai pe ce pune capul, și cine să*ți reazime sufletul nu este. Ești ca un îndrăgostit de care dragostea ride și pe care fata cu ochii aprinși îl batjocorește. Voiniciile tale ~~stau~~ isprăvit, zarea ta e turbure, timpul te ocolește, ceasurile tale nu mai cîntă.

— Mi se pare că Dumnezeu era în vatra noastră doacasă. Tu ești, Doamne?

— Eu sînt! zise Domnul Dumnezeu.

— Și ce mămveți să fac? înțeleg să mă cicălești cu folos.

— Zi Tatăl Nostru, răspunse cu vocea lui din vatră.

— Nu știu săd zic.

— Tu nu te închini?

— Nu știu să mă închin.

Și Domnul nu se mai auzi nici în vatră.

Sau împuținat zilele și s*au făcut mărunte, ca iarna. Întunericul le împlinește cu goluri. Ne temem de zi și de oră, după ce nu ne*am temut de veac.

E adevărat că și noi vom pieri. Nici noi nu sîntem decît osemintele de gînduri însemnate pe o tablă neagră, cu tibișir, și scrisul nostru se va șterge de la sine, înecat în negreață. De ce ham mai început? De ce am trăit ca și cum sîntem veșnici? De ce ne*am mîndrit cu izbînzi și puteri? Uite mîndria noastră în apele oglinzii, și iată puterea noastră în ridicarea săcurii culcată lîngă vatră. Brațul ne minte, ochiul ne înșeală, călcîiul se sfîiește, cugetul șerpuie. Tinerețea noastră căuta înțelepciune, și înțelepciunea noastră vrea tinerețe, — viteji odinioară, și speriați acum.

Vine talazul. . .

Adiata mea trece către veac, și nu a fost zi în care să nu mă gândesc pentru tine și să nu mă leapăd de chipul făcut ție de oameni.

Ruga mea e gândul.

Tu nu ești un socotitor al faptelor și un cîntăritor de lucruri grele și ușoare. Tu nu ești un stăpîn, făcător de porunci și ziditor de piedici. Tu ești un prieten, mai puțin decît un prieten și mai mult. Te/am găsit ca pe un copil, între ceruri, aruncînd cu stele în mare și jucînd cu mîna oglinda lumii rotunde în odăile noastre albe. Tu nu te/ai posomorit niciodată, ca oamenii răi și chinuiți, și nu ai făgăduit munci și poveri, în prisacă, te uitai cu mine la stupi și albine, și, în cîmpie, te aplecai pe florile de trifoi. Păcat? Un singur păcat: uciderea omului cu mîna omului răzbunător și hoț. Toate celelalte sînt viață și știrbire de viață.

Zi de zi și ceas de ceas m/am gîndit pe tăcute și m/am întristat. Nimeni nu a crezut că suferința mea venea de unde ninge teiul de zăpadă și că era o suferință de nemărginit. Nu am cutezat, cînd întîrziam și mă lăsam codaș, tărăgănitor afară de lume, să răspund că, tiptil, căutam pe Dumnezeu. Îmi lipsea acel Dumnezeu care nu era nici în cărți, nici în biserici și pe lîngă care au trecut oamenii și nu bau văzut. Pe acela ham găsit după ce s/au stins vara fierbinte și toamna

frumoasă, peste mine, de cincizeci de ori. Eu am crezut că nu te voi mai afla niciodată și mi puseseam uneltele deoparte.

Bucuria mea cine ar putea povesti acum? Ziua mea are un rost. Înțeleg multe lucruri până aseară neînțelese. Sînt voios și sprinten, culorile mele au înviat: am cîștigat! Am o patrie, am un cămin! Și seîndurile din casa mea au început să trăiască. Și încep și scaunele să umble. Mi a pierit golul și numii mai e frică de ziua de azi, nici de ziua de mîine. Împrejurările s'au micșorat, ura nimănuia nu mă mai doare; deodată, oamenii s'au pitit ca greierii și au scoborît la măsura lor. În tot ce mă îngrijora și mă ținea în loc s'a strecurat nepăsarea sfînta, căci am chemat toate ceșurile mele negre și le am adunat și le am gonit cu bătătoarea de muște: o singură clipă a înghițit o jumătate de veac.

Îvbam sculat dintrmn somn greu și adînc și am rupt, întinzînduani brațele cu pumnii strînși deo lene întunecată, rădăcinile mărunte ce mi prinseseră degetele de așternut. Aduceți mi calul tînăr din grajd, aduceți mi veștmintele noi, cizmele de fier, platoșa lucie și spada. Și aduceți mi și vioara, căci vreau să cînt călare, trecînd prin păduri și cetăți. Vreau să știe toată lumea că rruam împăcat cu cel pe care nu ham cunoscut, și că de aci înnainte sîntem în loc de unul mai mulți, căci Domnul meu este cît o sută și cît o mie. rVbam ajuns și m'am biruit.

Veniți, rele și primejdii, valvîrtej peste mine: voi nu mai aveți nici o puternicie. De unele voi zîmbi, de altele în hohote voi rîde.

CUPRINS

CE-AL CU MINE, VÎNTULEI

<i>Ce*ai cu mine, vîntule?</i>	9
<i>Simburii din miezuri</i>	ii
<i>Fata de demult</i>	
<i>Hirtia</i>	16
<i>Culegătorul de semne</i>	19
<i>Lumină de toamnă...</i>	22
<i>Paravanul de azur</i>	24
<i>Semănătorul de sctnței</i>	26
<i>Grădina cu leacuri</i>	29
<i>Lumina</i>	
<i>Крбул</i>	34
<i>Un cîntec</i>	37
<i>Poveste</i>	41
<i>Timpul putred</i>	44
<i>Plîrșet</i>	47
<i>Geneza și Apocalipsa</i>	J°
<i>Nocturnă</i>	J3
<i>Curtea veche</i>	5*
<i>Țarină</i>	J*
<i>O întîlnire de necrezut</i>	60
<i>Ulcica de porțelan</i>	68
<i>Dansatorul</i>	72
<i>Mila</i>	74
<i>Oșpa cu stele</i>	77
<i>Крпигул тнналт</i>	79
<i>Cerșetorul</i>	8i
<i>E adevărat...</i>	«4

<i>Marginea</i>	87
<i>Zburătorul</i>	90
<i>Un roman în deșert</i>	93
<i>Molitva păpușii</i>	98
<i>Ieși afară!</i>	101
<i>Îmi place...</i>	103
<i>Steaua lungă</i>	106
<i>Tîrla</i>	109
<i>Tocila</i>	111 [
<i>Cucuvaia</i>	114
<i>Omu/ Awr</i>	117
<i>Domnița Pulheria</i>	120
<i>Omul sunător</i>	11j
<i>Uriășii</i>	129
<i>Năvodul dragostei</i>	134
<i>Cîntarea cîntărilor</i>	138
<i>Bătrîni din insulă</i>	141
<i>P<«te/</i>	145
<i>Ptalm</i>	149
<i>Oștean jurat</i>	151
<i>Comorile</i>	1jJ

PRINTRE PJ^LMI

<i>(Pentru ce muai dat minte, Doamne, și judecată?)</i>	1fp
<i>(Un nebun a înfipt lopata.. .)</i>	160
<i>(Cîntă, vioară, cîntă!)</i>	161
<i>(Pentru ce, Doamne, atîta cruzime. . .)</i>	162
<i>(Tatăl nostru. . .)</i>	163
<i>(Ce folos că te numești, fratele meu, creștin?)</i>	16j
<i>(Rugăciunea mea.. .)</i>	168
<i>(Rugăciunea mea e o risipire. . . ;</i>	169
<i>(Dă*mi, Doamne, știința să te înțeleg. . .)</i>	171
<i>(Sta ținut un cîine o zi întreagă după mine. . .)</i>	172
<i>(Dumnezeu nu este departe. . .)</i>	17)
<i>(Dumnezeu, îl auzi?. . .)</i>	174
<i>(Zgomotul încetinat. . .)</i>	17S

<i>(Ascultă pasul Domnului. . .)</i>	176
<i>(Tu porți pe Dumnezeu în tine. . .)</i>	177
<i>(Doamne, tu trebuie să fii. . .)</i>	178
<i>(Am voit să mai știu de tine. . .)</i>	179
<i>(Am făcut o nedreptate. . .)</i>	181
<i>(Doamne!)</i>	182
<i>(Casa mite lovită. . .)</i>	183
<i>(Mă rog ție, Doamne. . .)</i>	184
<i>(Mă răzvrătesc. . .)</i>	185
<i>(Căutând pe Dumnezeu în aer. . .)</i>	187
<i>(Stau împușinat zilele. . .)</i>	191
<i>(Viața mea trece către veac. . .)</i>	192